דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
באיחוד עם למרחב

היום בדבר

- שיחות טאבה, אבני הנגף ואבני הגבול – דן אבידן
- מצביעי המערך והתמיכה ברוטציה – אבנר תבורי
- הוראת מדעים, ההדרדרות – יעל פישביין
- לא מפסיקים מירוץ בגלל פסגה – שלמה שפיר
- בורסה וכלכלה (עמ' 4–5); רפואה ומדע (עמ' 9)
- ספורט (עמ' 11); עכשיו (עמ' 12)

משבר המים
דו"ח מצב
המגזר החקלאי
בדיקות שנעשו במגזר החקלאי מראות שבחודשים אפריל, מאי, יוני 1986 הושג חסכון במים של 19% בהשוואה לצריכה בתקופה מקבילה אשתקד. זהו סימן מעודד המשך במאמץ
עבור למשמעת מים!

היום 12 עמודים ● המחיר 73 אג', באילת 63 אג'.

יום שני, כ"ח בתמוז תשמ"ו, 4.8.1986 ● גליון 18876

מרפי הגיע במפתיע מקאהיר ונועד לפגישה לילית אצל פרס:

מצרים מוכנה לוותר בכמה נקודות בניסוח הנספח לשטר הבוררות והיא מצפה לתמורה

מאת סופרו המדיני של „דבר"

ישראל ומצרים יעשו בימים הקרובים מאמץ נוסף, בסיוע ארה"ב, להגיע לסיכום של נקודות ההסכמה שהושגו עד עתה בדיונים על ניסוח שטר הבוררות על טאבה, כך מסרו מקורות בירושלים בתום התייעצות לילית בהשתתפות השרים פרס, שמיר ורבין, ובהשתתפות עוזר שר־החוץ ריצ'ארד מרפי.

נראה כי הצדדים יעשו מאמץ לציין במסמך מוסכם את הנקודות עליהן הושגה הסכמה עד עתה. אחת הדרכים שנידונה בהתייעצות אמש היא חתימה בראשי תיבות על נוסח שטר הבוררות למרות שלא סוכמו כל סעיפיו.

מצרים הביעה נכונות לוותר בכמה נקודות בניסוח הנספח לשטר הבוררות על טאבה, והיא מצפה עתה לויתורים ישראליים מקבילים כדי לאפשר את השלמת שטר הבוררות.

מ"מ ראש־הממשלה ושר־החוץ יצחק שמיר התנגד בהתייעצות אמש להצעה לחתימה בראשי־תיבות כל עוד לא הושגה הסכמה על כל הנקודות השנויות במחלוקת. שמיר גם דרש, כי לפני חתימה בראשי־תיבות יובא הנושא לדיון בקבינט המצומצם. מקורביו של שמיר מסרו, כי נראה שלא תהיה איפוא השבוע חתימה בראשי־תיבות על שטר הבוררות. היום או מחר ייצאו לקאהיר על־פי המתוכנן המנכ"לים אברהם טמיר ודוד קמחי לצורך המשך השיחות.

לשכת ראש־הממשלה סירבה אמש למסור פרטים על תוכן השיחות, פרט לכך שהמגעים יימשכו בימים הקרובים במאמץ לסכם את מירב הנושאים.

התייעצות השרים נמשכה כשעה ולאחריה המשיכו בדיוניהם לזמן קצר צוותי המו"מ. מרפי אמור לשוב היום לקאהיר להמשך השיחות עם פקידים מצריים.

מרפי הגיע אמש לארץ במפתיע ומיד נועד לשיחה עם ראשי משלחת המו"מ של ישראל בעניין טאבה. קודם־לכן, בשעות הבוקר, נפגש שגריר ארה"ב בישראל תומאס פיקרינג עם ראש־הממשלה שמעון פרס ודיווח לו על ההתפתחויות האחרונות.

פעילותו של מרפי, שקיים בימים האחרונים שיחות עם שר־החוץ המצרי עיסמת עבדול מאג'יד ועם שר־ההגנה עבד אל חאלים אבו־גאזלה, היא חלק ממאמץ מוגבר שעושה ארה"ב להביא לחתימה בראשי־תיבות של שטר הבוררות עוד בעת שהותו של סגן הנשיא ג'ורג' בוש בקאהיר. בלשכת ראש־הממשלה ברכו אמש על המאמץ האמריקאי להביא להאצת המו"מ, לאחר עיכובים הנגרמים בשל גישתם של הפקידים המצריים.

מקורות בירושלים ציינו, כי חתימה בראשי־תיבות על שטר הבוררות לא תוביל עדיין לקיום פיסגה בין פרס ומובארק, שכן ככל הידוע אין שינוי בעמדת נשיא מצרים, כי הפיסגה תתקיים רק לאחר החתימה הסופית על השטר. גם אם יוסכם על חתימה בראשי תיבות, עדיין יהיה צורך להשלים את הנספח שתצורף לשטר הבוררות וכן להסכים על זהות הבוררים

אבל בחפציבה (צילום: י.פ.פ.א.)

אלפים באו להיפרד מבני חפציבה

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר" בעמק

אלפים ליוו אתמול אחר־הצהריים למנוחות עולמים את עשרת בני קיבוץ חפציבה שניספו בתאונת הדרכים על כביש חוצה העמק.

ראש־הממשלה שמעון פרס שלח מברק, בו נאמר בין השאר: „הממשלה והעם מבכים את הילדים. כולנו קיבוץ אחד של אבלים".

שעה ארוכה לפני הלוויה שהתקיימה ב־4.30 אחה"צ, החלו האלפים זורמים אל בית־העם שבקיבוץ. בשעה 3.30 עברה את שער המשק שיירה בת עשרה טנדרים פתוחים ובה עשרת הארונות עטופים בשחור ומכוסים פרחים. הארונות הורדו מהמכוניות והוצבו בשורה שנראתה ארוכה לאין שעור אל מול שורות אחרות של כיסאות שהוכנו בשביל המשפחות השכולות. מסביב, ליד בית־העם, הלך וגדל קהל באי הלוויה.

„המוות פקד את ביתנו", אמר המחנך שמאי וסרמן, שספד בשם המשק. „אנו טומנים באדמת העמק מניין של פרחים בשחור. חפציבה הוא ישוב שלם פצוע וכואב. הגילבוע בוכה איתנו. חפציבה של היום ומחר איננה יותר, של אתמול, אך אנו נשתדל שביתנו יהיה בית של עזרה הדדית, של שותפות וחברות ושל יחד".

שר־הקליטה יעקב צור, שספד בשם התנועה הקיבוצית, אמר שאל מול עוצמת האסון אנו זועקים על המחיר היקר שגובה מאיתנו מולך הכבישים. השר נבון, שספד בשם הממשלה, אמר שלפני שנה באסון שפקד את פתח־תקווה קיווה כל העם בישראל שהקטל האיום בדרכים יחדל. אך תפילותינו לא נתקבלו. הקהל בבית־העלמין האזין בדומיה מוחלטת לדבריו של אחד האבות, רפי לוי, שנפרד בקול שקט מבנו עופר, „חברו הטוב" כדבריו. שני הורים אמרו „קדיש"

חוקרי המשטרה חלוקים בשאלה איזה מכלי־הרכב סטה שמאלה

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בעמק

צוות חקירה מיוחד שהקימה המשטרה לחקור בנסיבות התאונה הקטלנית בעמק, אמור להביא הבוקר את המסקנות הראשונות מהחקירה. האחת הסברות היא ששתי המכוניות שהיו מעורבות בתאונה סטו מנתיבן והנהגים גילו מאוחר את הדבר ללא יכולת להימלט מתאונה חזיתית.

לסופר „דבר" נודע, כי בין גירסת אגף התנועה של המטה הארצי לבין גירסת לשכת התנועה של מרחב העמקים קיימים הבדלים באשר לגורם המרכזי לתאונה. צוות החוקרים במרחב העמקים דבק בגירסתו שנהג הסמיטריילר הוא שסטה שמאלה מנתיבו והתנגש בטראנזיט. לעומתו גורסים אנשי אגף התנועה במטה הארצי, כי גם נהג הטראנזיט שנהרג סטה מנתיבו וההתנגשות אירעה כאשר ניסו השניים לחמוק זה מזה.

אתמול התמקדו עיקר הבדיקות בצד המכני של כלי־הרכב המעורבים בתאונה ובדיקות אלה יימשכו גם היום, כאשר ינסו לבדוק ביתר קפדנות את שרידי הטרנזיט ושלד המשאית הרוסה.

גם אתמול הוסיפה המשטרה לחקור את נהג המשאית הכבדה שמעון שוקרון מחדרה, העצור באחת מתחנות המשטרה בעמק. הנהג מוסיף לדבוק בגירסתו שלא הוא האשם בתאונה וכי שמר כל הנסיעה על נתיבו הימני.

בכביש שבו ארעה התאונה ביום ה' אחר־הצהריים ארעו בשנה האחרונה לא־פחות משש תאונות קטלניות ובאחת מהן נהרגו ארבעה בני משפחה אחת מקושב ברק שבחבל התענך. עם זאת מציינים חוקרי התנועה במשטרת העמקים, כי מדובר בכביש רחב יחסית שבו שדה הראיה נוח והשוליים סבירים.

קורפו מבטיח הקלות בקניית מזגנים לרכב

מאת סופרו המדיני של „דבר"

שר התחבורה חיים קורפו אמר אתמול, כי במסגרת המלחמה בתאונות הדרכים יעשה משרדו בעתיד הקרוב מאמץ להקל על התקנת מזגנים בכלי־רכב. ולשווה ארוך נשקלת אף האפשרות לחייב בהם להתקין מזגני־אויר ברכבם.

בדווחו אתמול לממשלה על התאונה שבה נהרגו עשרה מבני קיבוץ חפציבה ציין קורפו, כי בעתיד תישקל האפשרות לחייב יבואני רכב לכלול במכוניות מזגנים כציוד תקני. זאת נוכח התרומה שיש באביזר זה לבטיחות הנסיעה בימי הקיץ.

השר קורפו גם קרא אתמול לממשלה להכפיל את התקציב השנתי המיועד למשרדו ולמע"ץ לצורך שיפור הדרכים במסגרת המאבק בתאונות. לדבריו, רק אם יוכפל התקציב מכ־50 לכ־100 מיליון דולאר, ניתן יהיה להבטיח דמה בטיחותית נאותה וגם להשיג את הפיגור שנגרם בשל אי־הקצאת התקציבים הנדרשים בשנים הקודמות. „הכביש עצמו בו ארעה התאונה המחרידה היה תקין והשמם עליו קטן יחסית, אולם הצפיפות בכבישי ישראל היא הגבוהה ביותר בעולם", אמר קורפו.

שר־התחבורה מנה שורה של צעדים שיש לנקוט לדעת משרדו כדי להקטין את הקטל בדרכים, וביניהם:

● פטור ממסים והיטלים על חלפים בטיחותיים ומזגני־אויר לרכב.

(סוף בעמ' 2)

סגן נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש במקדש כרנאך בלוקסור שבמצרים. (צילום: א.פ)

בוש חוזה הסדר שלום במזה"ת בעשור הקרוב

קאהיר (סוכנויות הידיעות). – סגן נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש אמר אתמול, כי הוא חוזה הסדר שלום במזרח התיכון „בעשור הקרוב". בוש אמר הדברים בנאום בפני אנשי הכוח הרב־לאומי בסיני, לפני צאתו לקאהיר, שם ייפגש היום עם הנשיא המצרי.

„במסעי הרגשתי שינוי ניכר באווירה באיזור", אמר בוש, שביקר אצל אנשי הכוח באל גורה, שבצפון חצי האי סיני. בוש, שהגיע לסיני מלוקסור, שם סייר שלשום במקדשים ב„עמק המלכים", גם ציין את תרומתו של הכוח, המורכב מ־11 לאומים שונים, לשלום בין ישראל למצרים.

פקיד אמריקאי בכיר, הנמנה על פמלייתו של סגן הנשיא, אמר שהאופטימיות של בוש נשענת על שיחותיו הפרטיות עם מנהיגי ישראל, ירדן והנציגים הפלשתינים, שהביעו בפניו נחישות להגיע לשלום.

עם תום ביקורו בסיני, יצא בוש לקאהיר, שם התקבל בשדה־התעופה על־ידי ראש ממשלת מצרים עלי לוטפי. השניים נועדו לשיחה קצרה במקום והיום ייפגש בוש עם הנשיא מובארק ועם מנהיגי־הממשל המצרי. מלבד תהליך השלום, תועלה בשיחות גם בקשת מצרים לקצץ בריבית על הזכויות הצבאיים לארה"ב.

דיפלומט ישראלי ספג נזיפה על שעירב את ארה"ב בקשר עם ברה"מ

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר") – דיפלומט ישראלי ננזף בחודש שעבר, לאחר שחרג מהוראותיו לתאם מפגש עם נציגים סובייטיים בהלסינקי ופנה בניגוד להוראות לשגרירות ארה"ב בהלסינקי, בבקשה להסתייע בקשרים.

משרד־החוץ הודיע לדיפלומט הישראלי, כי בעקבות איתותים סובייטיים עליו לכונן מגע עם נציגי ברה"מ בהלסינקי ולתאם עמם מפגש משלחות משתי המדינות. במקום להתקשר עם הסובייטים במישרין, פנה הדיפלומט לעמית אמריקאי ממכריו וביקשו לסייע לו בכינון המגע.

בכך נודע לממשל רייגן על גישוש סובייטי־ישראלי זה, בנסיבות ובעיתוי שלא לפי בחירת ממשלת ישראל. הממונים על הדיפלומט הסיקו, כי פעל בתום־לב אך בקלות־דעת ונזפו בו.

משרד החוץ מקל ראש בדברי „הפקיד השוודי"

מאת סופרו המדיני של „דבר"

במשרד החוץ בירושלים אין מתייחסים ברצינות לדבריו של פקיד שוודי שצוטט אתמול, כאילו ממשלת שוודיה תתקשה לקיים קשרים תקינים עם ממשלה שבראשה יעמוד יצחק שמיר, שהיה מעורב ברצח הרוזן ברנדוט ב־1948.

דובר משרד־החוץ סירב להגיב על הדברים באומרו, כי לא ידוע מיהו הפקיד ואם התבטא על דעת עצמו או שהוא משקף עמדה רשמית. „איננו רוצים להגיב על דבריו של פקיד אנונימי", אמר הדובר.

חשש למחסור בקמח בשל עיצומי עובדים

מאת משה גבע, סופרו הכלכלי של „דבר"

המחסור בהספקת קמח צפוי בתוך כשבוע לנוכח העיצומים שנוקטים העובדים בטחנות־הקמח, הזהיר אמש ישראל זינגר, יו"ר איגוד בעלי טחנות הקמח שליד התאחדות התעשיינים.

פועלי טחנות־הקמח נוקטים עיצומים על רקע דרישתם לתוספות שכר ועקב התנתק במו"מ על הסכמי העבודה.

זינגר הזהיר, כי מהיום ייאלצו טחנות־הקמח למכור קמח ממלאי הבטחון.

בוטלה שורת הגבלות בפיקוח על מטבע־חוץ

מאת שלמה קרמר, סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

בנק־ישראל הודיע אתמול על ביטול הגבלות בנושאים הקשורים במטבע־חוץ.

ההגבלות הוטלו בשעתן כהוראת שעה, וביטולן נועד להקל הליכים ולפשטם.

הסכום החודשי המותר להעברה לתלמיד במוסד להשכלה גבוהה בחו"ל הועלה מ־200 דולאר ל־300 דולאר.

ההיתר להעברת מטבע־חוץ לתמיכה או למתנה לחו"ל חודש ויוגבל לסכום שנתי של 300 דולאר.

את סכום ההקצבה העסקית יהיה אפשר למשוך גם בהמחאות־נוסעים ובצ'קים בנקאיים, בנוסף לאפשרות משיכה באמצעות כרטיס אשראי או העברה בנקאית, שהיו מותרים עד כה.

בוטל האיסור על תשלום מקדמות על יבוא טובין, אך סכום המקדמה המותר יוגבל ל־50,000 דולאר, או ל־15 אחוז מערך היבוא (הנמוך מביניהם).

בקיימו הבטחתו לחסן לפגוש „נציגים פלשתיניים אותנטיים"

פרס הציע לנציגים מהשטחים הרחבת סמכויות ותוכניות פיתוח

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר" וסופרו המדיני של „דבר"

ראש הממשלה שמעון פרס אמר אתמול ל־25 ראשי ערים ונציגי יו"ש ועזה כי ישראל מעוניינת שהם ינהלו את חייהם בעצמם. „ההחלטה בידכם", אמר פרס בהציעו מינוי ראשי ערים, הרחבת סמכויות העיריות הערביות ותוכניות פיתוח בתחומים שונים.

ראש הממשלה שמעון פרס מתכוון להמשיך ולקיים פגישות עם מנהיגים פלשתינאים ובקרוב ייפגש עם קבוצה נוספת של אישים מיו"ש ומרצועת עזה – כך נמסר אמש מלשכת ראש־הממשלה.

בלשכת ראש־הממשלה אמרו אתמול, כי בעריכת המפגש „קיים פרס את הבטחתו למלך חסן". כזכור, הודיע פרס למלך מארוקו כי עם שובו ארצה מאיפראן „יבדוק אפשרות למפגש עם נציגים פלשתינים אותנטיים על־מנת לפתוח בדו־שיח אמיתי במסגרת המאמצים המכוונים למציאת פתרון, בהתחשב בשאיפות הפלשתיניות מצד אחד, ובבטחון ישראל מצד שני".

25 האישים מהשטחים לא ידעו כי הם עומדים להיפגש עם ראש־הממשלה. מהממשל הישראלי נאמר להם לבוא למלון „הילטון" בירושלים ושם פגשו את ראשי המינהל האזרחי שלקחו אותם ללשכת ראש־הממשלה. המינהל האזרחי בחר את המוזמנים לפגישה, שרובם היו ראשי עיריות שאינם מזוהים עם אוהדי אש"ף ואנשי מסחר וכלכלה. ראשי העיריות שבאו היו מטובאס, קבטיה, סלפית ויעבד שבשומרון, ראשי עיריות בית־ג'אלה, בית־סחור, דורא, יאטה, יריחו וראשי עיריות רפיח ודיר אל־בלח ברצועת עזה. משכם הוזמנו אברהים עבד אל־האדי וחמיד אל־מצרי ראש לשכת שיווק הפירות אברהים מורתג'ה ומנהל המכללה המוסלמית שיח' מחמד עווד. עוד באו ראש לשכת החינוך מחברון מחמד ראשד ג'עברי וראשי לשכות המסחר של רמאללה ושל טול־כרם. ממזרח־ירושלים השתתף בפגישה עותמאן חלאק, עורך השבועון „אל־נהאר".

בדברי הפתיחה שלו אמר שמעון פרס שישראל איננה רוצה לכפות עליהם דבר ולהכתיב להם, אלא להציע להם לנקוט יוזמות לפיתוח ולניהול עצמי. פרס התייחס בקצרה גם לאש"ף באומרו שמדיניות איננו מוכן להגיע לפשרה שתסכן את אזרחות ארצנו והוא רואה לאחדות זו יותר משהוא רואה להתקדמות מדינית. לדברי כמה מהמשתתפים הודגש בדברי פרס שאין בהם פסילה מוחלטת של כל מגע עם אש"ף, אין פסילה של כל מי שעוסק בטרור. לגבי המלך חוסיין אמר ראש־הממשלה שהוא מבין את קשיי המלך שאיננו יכול להיכנס למו"מ ללא שותפים פלשתינאים. „אנו יכולים להציע לכם דרכים לשיפור איכות החיים", אמר פרס למוזמנים.

המשתתפים בדיון העלו בעיקר שאלות בעלות אופי מקומי ושורה של טענות שיש להם כלפי המינהל הישראלי. ראש עיריית טובאס דיבר על הגבלות בעיבוד הקרקעות שנלקחו מהם ונמסרו לחקלאים ישראלים. שאר המשתתפים התלוננו על כך שהשווקים הישראליים סגורים בפני חלק נכבד

(סוף בעמ' 2)

לחץ גובר על שריר להפעיל חוק חנינה לנאשמי הטרור

כולל בן־שימול ורוצחי נהג המונית הערבי

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

חברי כנסת מן הליכוד, התחיה והמפד"ל, מתכוונים לנצל את מינויו של אברהם שריר לשר המשפטים כדי להפעיל חוק חנינה מיוחד לאסירי העולם של ארגון המחתרת היהודית ובן להדר בן־שימול איש „כך" ולרוצחי נהג המונית הערבי ליד מעלה־אדומים לפני כשנה.

במקביל פועלים אנשי „גוש אמונים" להחתמת עשרות ח"כים שיפנו בכתב לנשיא המדינה לבקשת חנינה לכל המעורבים במעשי רצח ערבים. אנשי „גוש־אמונים" טוענים, כי שרים מן המערך וביניהם אריק נחמקין ויגאל הורביץ, פנו כבר לנשיא על סמך בקשתם אולם אמש לא ניתן היה להשיג אישור לכך משרי המערך.

הח"כים המעורבים ביוזמת חוק החנינה הם גאולה כהן, חיים דרוקמן ודב שילנסקי. יוזמתם התעוררה בימים אלה מתוך הנחה שאברהם שריר כשר־משפטים יהיה פחות נוקשה ממשה נסים, שסירב כשר־המשפטים לפעול לקיום חוק חנינה מיוחד.

ח"כ גאולה הכהן מסרה אתמול ל„דבר", כי כל ח"כי הליכוד פרט לדן מרידור, אהוד אולמרט ומשה נסים, מצדדים בחוק חנינה מיוחד. „מדובר בחנינה לכל האנשים שנקלעו למצוקה בטמונית שגרמה להם להגיע למעשים שלא ייעשו", אמרה גאולה כהן.

במוקד החנינה המיוחד מתכוונים יוזמיו לשחרר גם את גיל פוקס, מיכל הלל ודן קליינמן, שרצחו נהג מונית ערבי ליד מעלה־אדומים, בתגובה לרצח נהג המונית היהודי דוד כספי ליד מחנה הפליטים שעפת ימים אחדים קודם־לכן.

כן דורשים הח"כים לשחרר את אסירי העולם של המחתרת היהודית מנחם לבני, עוזי שרברף חתנו של הרב לוינגר, ושאול ניר, שרצחו שלושה ערבים במכללה האיסלמית בחברון וכן את דוד בן־שימול איש „כך" שירה טיל „לאו" על אוטובוס ערבי בירושלים וגרם למותו של נוסע ערבי ולפציעתם של ערבים.

אחיו של אנאטולי שצ'רנסקי קיבל היתר לעלות לארץ

מוסקווה, („רויטר" ועתי"ם). – ליאוניד שצ'רנסקי, אחיו של אנאטולי שצ'רנסקי אמר אמש כי הוא ובני משפחתו מצפים לחיות חיים נורמאליים ושקטים, לאחר שקיבלו רשות לעלות לישראל.

ליאוניד בן ה־40 אמר לכתב רויטר, כי השלטונות הסובייטיים הודיעו לו ב־27 ביולי שהוא, אמו בת ה־77 אידה מילגרום, אשתו רעיה בת 40 ושני בניו – אלכסנדר בן ה־14 ובוריס בן השנה, רשאים להצטרף לאנטולי ולרעייתו אביטל בישראל. לדבריו, בני המשפחה יטוסו לווינה בכ־23 באוגוסט.

נחשפה פרשה מסועפת של גניבת תלושי דלק ממחנות צה"ל בצפון

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

חוקרי מצ"ח והמשטרה מרחב הגליל חשפו בימים אלה פרשה מסועפת של גניבת תלושי דלק צבאיים מכמה מחנות של צה"ל בצפון הארץ.

בפרשה מעורבים חיילים ואזרחים רבים ממקומות שונים בארץ. ונודע עליה רק אתמול, בעקבות מעצרו של תושב קריית־ים בבית־משפט השלום בעכו.

נציג המשטרה, פקד סמיח טאפש, סיפר בבית־המשפט, כי במחצית שנת 1985 נפרץ משרד בית־הספר הטכני של חיל־האוויר במפרץ חיפה ונגנבו מתוכו 13,000 ליטר סולר צבאי בתלושים. בבדיקה התברר, כי התלושים הגנובים נופקו דרך תחנת דלק בכמירון. שני עובדי התחנה מהכפרים יפיע ובוד שבגליל נעצרו לפני 15 יום, והוקירתם הודו, שקנו תלושי סולר צבאיים מחיילים. השניים זיהו חלק מהתלושים שנגנבו מבית־הספר הטכני.

על־פי החשד הביאו החיילים את התלושים אל מוכרי הדלק, ואלה הכניסו את התלושים לקופה, נתנו את כחצית תמורתם לחיילים ואת המחצית הנותרת שלשלו לכיסיהם. כלומר, בעל תחנת־הדלק לא הפסיד כבך, אלא רק משרד הבטחון.

לטענת נציג המשטרה, מדובר בפרשה מסועפת ומסובכת, שמעורבים בה חיילים רבים, שפעלו בשיטות דומות וגנבו תלושי דלק מבסיסים בצפון הארץ.

החשוד שהובא אתמול לבית־המשפט הוא נסים תורג'מן, בן 22, מקריית־ים. הוא מואשם בכך, שפרץ וגנב מבית־הספר הטכני תלושי סולר. השופט האריך את מעצרו בשמונה ימים.

ראשי בית־הספר לחינוך מזהירים:

הרפורמה בבחינות הבגרות על חשבון השכבות החלשות

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

ראשי בתי־הספר לחינוך שבכל המגזרים ממלכתיים בארץ התכנסו אתמול לישיבה דחופה ודנו ב„מחיר החברתי" של הרפורמה המוצעת בבחינות הבגרות.

כל המוזמנים לפגישה, מנהלים ומחנכי חינוך שונים, סבורים כי הרפורמה בבחינות הבגרות, המציעה היבחנות בחובה במתמטיקה כרמה של שלוש יחידות ובחינת חובה באנגלית, תמנע הקמת בגרות מתלמידים יוצאי השכבות החלשות. משתתפי הפגישה שיגרו מברק לשר־החינוך יצחק נבון וביקשו להיפגש עמו כדי להעמיד על חומרת התוצאות החברתיות העלולות לנבוע מהרפורמה וכן לנסות לדחות את קבלת ההכרעה בנושא זה, שנועדה לאמצע חודש אוגוסט.

(סוף בעמ' 2)

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר עם ראשי שבע מדינות חבר־העמים הבריטי. יושבים לידה: ראש ממשלת איי באהאמה לינדן פינדלינג ונשיא זאמביה קנת קאונדה. עומדים (משמאל לימין): ראש ממשלת הודו ראג'יב גאנדי, ראש ממשלת קנדה בראיין מלרוני, מזכיר חבר העמים, גנראל סוני רמפאל, ראש ממשלת אוסטרליה בוב הוק וראש ממשלת זימבאבווה רוברט מוגאבה. (צילום: א.פ.)

מנהיגי חבר העמים הבריטי יחליטו:

סנקציות נגד דרום־אפריקה עם בריטניה אך גם בלעדיה

מאת דליה שחק, סופרת "דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"דבר"). – מנהיגי אוסטרליה, קנדה, הודו, באהאמה, זאמביה, זימבאבווה ובריטניה, סיימו אמש את יום הדיונים הראשון במסגרת פסגת חבר־העמים הבריטי בהסכמה, כי מאז מפגש הפסגה בנאסאו באוקטובר 1985 לא הושגה כל התקדמות במצב זכויות השחורים בדרום־אפריקה.

בכוונת השבע, מסר לעתונאים בתום הישיבה היו"ר ראש ממשלת באהאמה לינדן פינדלינג, לדון מחר בצעדים מעשיים שיינקטו על־ידי מדינות חבר־העמים הבריטי נגד דרום־אפריקה. הדובר ציין, כי הדיונים יתקיימו באווירה רצינית וחופשית כאשר הכל מכירים בחשיבות השמירה על אחדות החבר.

ראש ממשלת זאמביה קנת קאונדה, שקיים מסיבת עתונאים לפני המפגש, העלה הצעה חדשה שעל פיה יופקד עניין הסנקציות בידי ועדה המורכבת מראשי ממשלות קנדה, אוסטרליה והודו – אומות המחוייבות לקו פעולה אקטיבי נגד דרום־אפריקה. קאונדה אמר, כי על הוועדה לתאם את צעדיה עם מדינות אחרות והדגיש כי בריטניה אינה יכולה לקחת חלק בוועדה זאת בשל התנגדותה לצעדים אקטיביים נגד דרום־אפריקה. קאונדה אף האשים את מרגרט תאצ'ר בפעולה על־פי סטנדרטים כפולים בכך שהסכימה לסייע לאמריקאים בפעולתם נגד לוב והיא מסרבת עתה לצעדים מעשיים נגד דרום־אפריקה.

מזכ"ל "עבודה" מסתייג מדברי ההתקפה של רבין נגד היונים

מאת עליזה וולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות

מזכיר מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, התרעם אתמול על מבנן התבטאותו של שר הבטחון יצחק רבין נגד החוגים היוניים של מפלגת העבודה. "אני מתנגד להדבקת תוויות נוסח הליכוד לחברי־הכנסת של המפלגה", אמר ח"כ ברעם.

בפגישה שקיים אתמול עם חברי חוג "הכפר הירוק" במפלגת העבודה, הגיב ח"כ ברעם על דברי רבין במועדון הכלכלי של רחובות בסוף השבוע שעבר. רבין דיבר בהרצאתו זו על חברים במפלגתו ש"איבדו את הצפון" ובתמיכתם במתן הגדרה עצמית לפלשתינאים "מסייעים בפועל לטרור, לאש"ף ומהווים סכנה בטחונית לישראל. העמדה שנוקטים חברים במפלגתי וח"כים אחרים", הוסיף רבין "היא אוילות מדינית: הם רוצים לתת לאש"ף מה שירדן אינה מוכנה לתת לפלשתינאים ובכך הם מחזקים את הטרור ומסייעים לו בפועל".

"אין במפלגת העבודה איש שמעודד את אש"ף ומביא לחיזוק הטרור", אמר ח"כ ברעם בתגובה. "יש ויכוח לגיטימי במפלגה. יש למפלגת העבודה מצע ומדיניות, המתנגדת להכרה באש"ף, העימות הפוליטי חייב להתנהל לגופו של עניין".

בינתיים הגיב גם ח"כ חיים רמון את הגמשת עמדותיה כלפי הפלשתינאים ואליו בעיקר כיוון שר־הבטחון – על מה שהגדיר "עלילת־דם ואשמה כבדה על סיוע לטרור, שבגינה יש לשבת בבית־הסוהר". עוד אמר ח"כ רמון, כי "במקום להתווכח עם עמדות לגופן מתווכח שר־הבטחון עם עמדות שמעולם לא נאמרו. על־פי אותו הגיון של דבריו, אפשר לומר שגם הוא מסייע לטרור, שכן הוא אינו נוקף אצבע מול הסיפוח הזוחל והתגברות היאוש של תושבי השטחים, שיוליך בסופו־של־דבר לטרור. שר הבטחון עוסק בתעמולת זוועה נגד חברי מפלגתו".

נראה שהוויכוח המדיני שהתחיל במפלגת העבודה אחרי ביקורו של פרס במארוקו ושהוקדשה לו ישיבת לשכת המפלגה בסוף השבוע שעבר, יתלהט בישיבת מרכז המפלגה ביום ה' השבוע.

סופרת "דבר" בכנסת טובה צימוקי מוסרת: "יצחק רבין הוא פוסק רגל פוליטי, שהמתין שלוש שנים כראש ממשלה באפס מעשה, עד שיחליף בגין ויחתום על שלום עם מצרים. הוא האחרון שיאלפנו בינה מדינית" – דברים אלה אמר אתמול ח"כ יוסי שריד מר"צ.

שריד דחה בתוקף את האשמתו של שר הבטחון כלפי היונים, כאילו הם מגבירים את הטרור בהטיפם להכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני.

שריד הוסיף, כי דווקא ידו של רבין בגזרה המערכית, שהיא חזקה מידיהם של קודמיו במשרד הבטחון עזר ויצמן, מנחם בגין ומשה ארנס ואפילו אריאל שרון, היא שהגבירה את הטירור בשטחים.

הסכמי השכר במגזרים העסקי והציבורי ייחתמו אולי השבוע

השכר התחילי במשק ההסת' הועלה ל־450 ש"ח

מאת חיים ביאור, סופר "דבר" לענייני עבודה

קיים סיכוי, שעוד השבוע ייחתמו הסכמי השכר במגזרים העסקי והציבורי באוצר – הודיע אתמול יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, לחברי הוועדה המרכזת.

הברפלד ציין, שמסתמנת אפשרות שבמגזר העסקי־פרטי תשולם תוספת שכר ששיעורה יהיה גבוה יותר בדרגות השכר הנמוכות ושיעור התוספת יפחת וילך בדרגות הגבוהות. סופר "דבר" מעיר כי בכל מקרה מדובר בהעלאת שכר של אחוזים אחדים.

במגזר הציבורי, אמר הברפלד, מתגבשת הסכמה שלפיה יקודמו אלפי עובדים בסולם הדירוג עד סוף מארס 1987.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר מסר, שהחל מראשית אוגוסט משלמים כל המפעלים המשתייכים למשק ההסתדרותי שכר תחילי בסך 450 ש"ח, היינו 45 אחוז מהשכר הממוצע במשק.

קיסר תקף את הצעת חוק שכר מינימום שגובשה בממשלה והגדירה כ"בושה וחרפה למדינה מתוקנת".

יו"ר ועדת התעסוקה בהסתדרות, עליזה תמיר, טענה שאין יסוד לסברה שהעלאת השכר התחילי תעמיק את האבטלה.

מזכירת הסתדרות עובדי הטכסטיל, אמירה אנדריאנוב, גרסה שיש להעלות רק את השכר הנמוך והתחילי, בלי לגרור את כל סולם השכר כלפי מעלה.

הרב גרשום הרפנס קרא לפעול להחלת שכר תחילי של 450 ש"ח בכל המשק, בנוסף לחברות העובדים.

חייל צה"ל נפצע ממטען

חייל צה"ל נפצע אתמול פצעים בינוניים ליד בנת ג'בל שבגזרה המרכזית של רצועת הבטחון. מטען־צד התפוצץ במקום בעת שעבר שם סיור של צה"ל. הפצוע פונה לבית־החולים במארג'־עיון, וכוחות צה"ל פתחו בסריקות.

ועדת המשנה לתכנון ובניה
מרחב תכנון מקומי ראשל"צ
תאריך: 8.7.86

הודעה לפי סעיף 149 (1)
לחוק התכנון והבניה
תשכ"ה–1965

ניתנת בזאת הודעה כי הוגשה לועדת המשנה לתכנון ובניה ראשל"צ, בקשה למתן הקלות חלקה 127 בגוש 3928 רחוב הרצל פינת ויצמן.

לפי תכנית מתאר/תכנית מפורטת, נמצאת החלקה הנ"ל באזור מגורים ומסחרי ומותר לבנות עליה: קיים בית מגורים ומסחרי.

בקשת בעלי החלקה: הקלה 10% לתוספת מחסנים בחצר הבנין והפיכת מחסן אחר לחנות.

לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל יואיל להגישה לועדה תוך מועד של 15 יום, החל מיום פרסום הודעה זו.

באם לא תתקבל כל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לאישור.

מ. ניצן
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ובניה
ראשון־לציון

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגלבוע
הודעה בדבר הפקדת תכנית מפורטת

נמסרת זה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגלבוע שבתל יוסף הופקדה תכנית מפורטת הנקראת "תכנית מפורטת מס' 5100 – קבוץ בית־השיטה" ביחד עם התשריט המצורף אליה.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:– חלקי גושים: 23185 – 23188, עיקרי מטרת התכנית: תיחום שטח הפיתוח של הקבוץ והסדרי הבניה בו.

כל המעונין בתכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקבלת קהל.

כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית, או גובל אותו, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לתכנית במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה האמורה.

עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה – צפון
תאריך: י"ג בתמוז התשמ"ו
20.7.1986

דבר
DAVAR دافار
מאוחד עם "למרחב"

העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מנהל כללי: אהרן קראוס

המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת המנהלה: תל־אביב, רחוב שינקין 45, ת.ד. 199, מ.ד. 65233
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45, טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 16 בית כאויה קומה ג' טל. 242203
חיפה, רח' הנביאים 27 טלפונים 3-2-642111, ת.ד. 33104

6500 ש"ח היה שללו של צעיר שחדר אתמול לסניף בנק דיסקונט ברחוב בן יהודה 128 בתל אביב, תוך חבילת שטרות כספי ונמלט.

שנת המס תהיה מעתה זהה לשנה הקלנדרית

מאת שלמה קימר, מסורו הכלכלי של "דבר" בירושלים

הממשלה אישרה אתמול הצעת תיקון חוק לפקודת מס־הכנסה, שעל־פיה תהיה שנת המס שנה קלנדרית. עד כה התחילה שנת המס ב־1 באפריל של כל שנה והסתיימה ב־31 במארס.

מעתה תתחיל שנת המס ב־1 בינואר ותסתיים ב־31 בדצמבר.

הסיבה העיקרית לשינוי נעוצה בכך, שהנישומים זכו אצל פקידי השומה לתקופת שומה מיוחדת, החורגות משנת הכספים הרגילה ועשו שימוש נרחב באפשרות זו להעתקת הכנסות בין חברות מסונפות ומשולבות לבין בעלי מניות. הדבר גרם להעברת הכנסה משנה לשנה בערכים נומינאליים, בלי שהמס ישולם במועדו ובערכים ריאליים ולעתים בלי שהמס ישולם כלל.

במקום חובת ההפקדה שוב הועלה מס־הקנייה

מאת שלמה קימר, מסורו הכלכלי של "דבר" בירושלים

משרד האוצר החליט על העלאת מס־הקנייה על שורה של מוצרים: משקאות משכרים, מכשירי וידאו, רהיטים, נעליים, מכשירי רדיו ומכשירים משולבים עם מקול, מקררים מעל 16 ממ"ע, מכונות ייבוש לכביסה, שואבי אבק ביתיים קטנים (עד 20 ק"ג) ומדיחי־כלים ביתיים.

העלאת מס־הקנייה באה בעקבות ביטול חובת ההפקדה, שנקבעה מלכתחילה כצעד ארעי, אך נהפכה למס קבוע.

לדעת משרד התעשייה והמסחר, העלאת מס־הקנייה תוך ביטול חובת ההפקדה, לא יביאו להעלאת מחירי המוצרים שלגביהם הועלה מס הקנייה. חובת ההפקדה חדשה לגבי שאר המוצרים, למעט מספר קטן של מוצרים שצריכתם מוגבלת יחסית כגון: מחממי־מים עם הפעלה בשנת, שואבי־אבק ביתיים גדולים (מעל 20 ק"ג), חלקים וחלפים למזגנים, מלבושי פרווה וטאלק לא ריחני.

ועדה לשיפור שירות המדינה לאזרחים

מאת מסורו המדיני של "דבר"

ועדה ציבורית מקצועית תקיים בדיקה כוללת של שירות המדינה ותגיש המלצות לשיפור השירות לאזרח, לתרום לקידום יעדיה של מדינת ישראל ולטפח את איכותו של שירות המדינה.

הוועדה מונתה על־ידי ראש הממשלה שמעון פרס ושר האוצר משה נסים. בראש הוועדה יעמוד חיים קוברסקי, שסיים בשבוע שעבר את תפקידו כמנכ"ל משרד־הפנים. כממלא־מקום יו"ר הוועדה מונה פרופ' יחזקאל דרור.

הרעיון להקים את הוועדה עלה בדיוני "פורום המנכ"לים של משרדי הממשלה", המתכנס אחת לשבועיים בראשותו של מזכיר הממשלה ד"ר יוסי ביילין.

חוקרים חשד שהסנאטור הלמס מסר מידע לצ'ילה

מאת אמיר אורן, סופר "דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – ה"אף־בי־איי" חוקר חשדות, כי הסנאטור השמרני ג'סי הלמס או עוזרו מסרו שלא כחוק מידע מודיעיני רגיש לממשלת צ'ילה – כך דווח אתמול "ניו יורק טיימס".

הלמס נחשד בהדלפת מידע על מבצע של ה"סי.איי.אי" בצ'ילה שדווח לו בתוקף תפקידו כיו"ר תת ועדת החוץ לענייני אמריקה בסנאט. הלמס תומך בממשל הרודני בצ'ילה ומתנגד לפתיחות הסטייט דיפרטמנט והשגרירות בסנטיאגו לאופוזיציה ולקרבנות המשטר. החקירה מתבצעת בעקבות פנייה מועדת המודיעין של הסנאט, לפי תקנות הקונגרס.

קורפו מבטיח

(סוף מעמ' 1)

- עריכת השתלמויות מיוחדות לנהגי רכב כבד באמצעות "המכון לתחבורה" שהוקם לאחרונה.
- עריכת קורסים בנהיגה מונעת לנהגי רכב פרטי.
- הרחבת פעילות המשטרה בדרכים.

בישיבת הממשלה אתמול התעורר מחדש הוויכוח בין משרד־התחבורה לבין משרד־המשטרה על הקמת "משטרת תנועה ארצית". השר קורפו אמר, כי הקמת משטרה כזו תסייע לאכיפת חוקי התנועה ומניעת תאונות. שר־המשטרה חיים בר־לב התנגד להצעה ואמר, כי "ישראל היא מדינה קטנה מדי כדי להקים בה משטרה נפרדת נוספת" ויש להסתפק בהיערכות הנוכחית וכי האיכות הנוכחית של המשטרה הינה מספקת. השר קורפו השיב באומרו, כי במתכונת הנוכחית נמצא נושא התנועה בדרגת עדיפות "שלישית או רביעית" מבחינת המשטרה.

השר יוסף שפירא העלה הצעה להעביר שני אחוזים ממחיר הדלק למימון המלחמה בתאונות־דרכים. שר־האוצר משה נסים התנגד להצעה באומרו, כי אין להפנות מס למטרה מסויימת שכן הכספים הנגבים מן הציבור מועברים לקופת האוצר הכללית ומחולקים למשרדים השונים על־פי סדרי העדיפויות הנקבעים בתקציב.

סגן ראש־הממשלה דוד לוי אמר, כי "יש הערכה בין־לאומית לטיב הכבישים בישראל", אולם הבעיה החמורה היא תחזוקתם הבלתי־נאותה. לוי קרא לפתח בפעולת הסברה מקפת כדי לחנך את נהגי ישראל לשנות את הרגלי הנהיגה שלהם, הוא תבע כי הממשלה תקיים דיון דחוף בנושא המלחמה בתאונות־דרכים.

בסיכום הדיון הקצר הביע ראש־הממשלה שמעון פרס את השתתפות הממשלה באבל קורבנות התאונה ואמר, כי בקרוב תקיים הממשלה דיון מקיף בדרכים למאבק בקטל בדרכים. השר קורפו התבקש להכין הצעות לקראת הישיבה. כן הוקמה ועדת שרים בה חברים קורפו, נסים ושרון, שתדון בהנחות במיסוי על מזגנים ואביזרי בטיחות אחרים.

הממשלה אישרה אתמול את מינויו של איתן בן־יהושע לתפקיד מנהל מינהל הבטיחות בדרכים. בן־יהושע פשט לאחרונה את מדיו, לאחר שכיהן כראש מחלקת התנועה במטה הארצי של המשטרה בדרגת ניצב־משנה.

פרס הציע

(סוף מעמ' 1)

מהתוצרת, על המיסוי הכבד, הקושי בהשגת רשיונות בניה ואיחוד משפחות ועוד.

פגישה ראשונה

סופר "דבר" מציין, כי הפגישה אתמול היתה ראשונה בסידרת פגישות שראש־הממשלה ואישים ישראלים אחרים מבקשים לערוך עם נציגים מהשטחים. הממשל הישראלי הקפיד לשמור על חשאיות ההכנות לפגישות כדי למנוע הפעלת לחץ על האישים מצד גורמים פוליטיים (תומכי אש"ף) בשטחים. המוזמנים היו ברובם מהמגזר "המקומי" והעיסקי, חלקם ידועים כקשורים לממסד הירדני בשטחים או שאינם מזוהים מבחינה פוליטית. חלק מראשי העיריות שהוזמנו מכהנים כממונים ע"י הממשל הישראלי. הם הופיעו כאשר במלון "הילטון" בירושלים נאמר להם שהם עומדים להיוועד עם ראש־הממשלה ואיש מהם לא סירב.

ראש עיריית עזה לשעבר רשאד א־שווא לא היה אמש בין משתתפי הפגישה. הוא חזר אתמול מרבת־עמון ובגשר אלנבי הכריז כי הוא רואה את אש"ף כנציג הפלשתינאים, אולם על אש"ף להקשיב לרחשי לבם של תושבי השטחים. ברבת־עמון השמיע א־שווא מספר הצהרות הסתייגות מאש"ף ובתגובה על כך גרמו אלמונים נזק ניכר לבית האריזה של משפחתו בעזה. גם ראש עיריית בית־לחם אליאס פריג' לא נכח בפגישה, הוא שהה אתה ברבת־עמון.

הועדה המקומית לתכנון ובניה
נצרת עילית

ניתנת מאת הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק, כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ובניה נצרת עילית בקשה להיתר בניה בגוש 17732 חלקה 1 ברחוב קיבוץ 4 א' בשם ממן יצחק המבקש הקלה של 6% בניה, היינו 86% במקום 80% בניה מותרת.

כל המעונין רשאי לעיין בתוכנית במשרדי הועדה המקומית בבקום, בימים שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל הרואה עצמו נפגע בהקלה זו רשאי להגיש התנגדות להתרת ההקלה הנ"ל בתוך שבועיים מתאריך הודעה זו להועדה המקומית במשרדי העירה.

מנחם אריאב
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ובניה
נצרת עילית

הפסיכולוג ד"ר דוד גרין ל"דבר"

אסור שבחפציבה יחזור מה שקרה בפתח־תקווה אחרי אסון הבונים

מאת שמעון וייס, סופר "דבר" בעמק

"משפחות הנפגעים זקוקות לכל תמיכה רגשית, אישית וחברתית של הקיבוץ, בעיקר בתקופת הריקנות והריחוק בטווח של חודש ויותר אחרי האסון. צריך לשאוף שהם יחזרו לתפקוד רגיל בחברה ובעבודה ולתת להם הרגשה שהם חלק ממשפחה אחת גדולה, לא רק במלל אלא גם במעשה".

כך אומר ד"ר דוד גרין, פסיכולוג המתמחה בנושא התמודדות עם מוות של ילדים ועובד התחנה הקיבוצית לטיפול בילד ובמשפחה של התנועה הקיבוצית בסמינר הקיבוצים בתל־אביב.

בשיחה ל"דבר" אומר עוד גרין, כי אסור שבחפציבה יחזור מה שקרה בפתח־תקווה אחרי אסון צומת הבונים, כאשר כל משפחה נותרה לבדה ונשאה לבד בעול ההתמודדות והשכול.

גרין גילה, כי עד היום הוא מטפל בנפגעי תאונת־הדרכים הקטלנית שארעה לילדי קיבוץ כפר מנחם לפני 25 שנה ליד מכמורת, שבה נהרגו שבעה בני כיתה אחת. אחדים מבני אותה כיתה סובלים עד היום ממועקה נפשית ומצלקות נפשיות שלא הגלידו ושספק אם יגלידו. "ילדים שנחשפו לאירוע כה טראגי כמו ילדי כפר מנחם, פתח־תקווה וחפציבה, נושאים בתוכם צלקות לכל החיים שכן הם האוכלוסיה בעלת הסיכון הגבוה ביותר", אומר ד"ר גרין ומציין, כי בכל שמדובר בחפציבה הכיתות שנפגעו בתאונה הם האוכלוסיה הפגיעה ביותר יחד עם בני המשפחות השכולות ודרושה כאן עבודה יסודית, סבלנית ומתוכננת כדי לסייע להם לעכל את מה שקרה.

"אחרי ההלם הראשון בא שלב 'עבודת האבל' שהיא בעיקרו יעוץ מקצועי", אומר גרין ומזהיר עם זאת מפני עזרה ספונטנית ובלתי־מתוכננת במישור הסוציולוגי פסיכולוגי שיכול רק להזיק. ד"ר גרין הוסיף, כי צפוי בקרוב שלב של רגשי אשם שיציפו את הילדים שנותרו בחיים בעוד חבריהם ניספו. לדבריו, גם הילדים הקטנים בקיבוץ חייבים לעבור תהליך התמודדות אישית עם הטרגדיה ויש לשתף אותם, לדבר עמם ולדרבן אותם להתמודדות בצורת דינמיקה קבוצתית ציור וכתיבה.

ד"ר גרין הזהיר מפני קביעה מהירה מדי של דרכי הזכרון וההנצחה העלולים להקשות ולהחמיר את המצב וליצור אבל כרוני, כלשונו. הוא ציין, כי בנושא זה יש לשקול היטב ולתת לזמן לעשות את שלו בטרם מחליטים כיצד להנציח את זכר הקורבנות.

נשיא פורטוגל מאריו סוארש ורעייתו, המבלים חופשה על חוף הים, בחברת אחת הנופשות בחוף. (צילום: א.פ.)

ערפאת מאיים להגביר את הפיגועים

מאת אמיר אורן, סופר "דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – יאסר ערפאת איים אתמול בהגברת פיגועי אש"ף נגד ישראל, בתגובה על התפתחויות מדיניות המתעלמות מאש"ף.

בראיון ל"ניו יורק טיימס" אמר ערפאת, "אין לנו דרך אחרת, אלא להגביר את פעולותינו הצבאיות נגד הכיבוש". ערפאת הוסיף כי יעמוד בהתחייבותו שלא לבצע פיגועים בחו"ל. יחד עם סגנו למבצעים חליל ואזיר (אבו ג'יהאד) הביע ערפאת התנגדות לניתוק מוחלט של קשרי אש"ף עם ירדן כדי לשמור על נגישות אש"ף לאוכלוסית השטחים, בעוד שסלאח חאלף (אבו איאד) ופארוק קאדומי תומכים בניתוק כזה.

לדברי ערפאת, הסכימו פתח וארבעה ארגונים נוספים לוועידה בחסות אלג'יריה וכי גם החזית העממית לשחרור פלשתין.

עו"ד רוי כהן ידע שפעילותו עם מקארתי תרדוף אותו עד יום מותו

מאת אמיר אורן, סופר "דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – עו"ד רוי כהן, שמת בשבת בגיל 59 מתופעות הקשורות במחלת האיידס, התנבא במדויק כי בידיעות על מותו יתואר כ"עוזרו של מקארתי", משום שגם 32 שנה לאחר ששימש עוזרו של סנאטור ג'וזף מקארתי במסעותיו הפרועים לציד הקומוניסטים והתבלט כפרקליט תוקפני ושנוי־במחלוקת, נותר כהן חקוק בתדמית האנטי־מקארתית כבורג מרכזי בקדחת המקארתיזם.

לא הכל התייחסו לתפקידו זה בשלילה: הזוג רייגן פרסם הודעת־אבל על ידיד ותיק זה. כהן, ילד־פלא יהודי ששימש ליטורי מספכים בגיל 20, היה החבר הבכיר בצמד הצעירים כהן־את־שיין, ששירתו את מקארתי בשנותיה הראשונות של ממשל אייזנהאואר, לאחר שמקארתי רכש לעצמו מעמד כחושף חשודים בהתרגות ובריגול בממשל טרומן ובעיקר בסטייט דיפרטמנט.

כהן, יועץ הרוב הרפובליקאי בוועדת מקארתי, קנה את עויינות יועץ המיעוט הדמוקרטי, רוברט קנדי. לימים טען כהן, כי משנעשה קנדי לשר־המשפטים בממשל אחיו ג'ון, התנכל לו. בעזרת כהן, נקלע מקארתי למאבק בזרוע־היבשה של צבא ארה"ב – מאבק שגרם לנפילת מקארתי, בעקבות דיונים ששידורם הטלוויזיוני חשף לציבור הפרעות נפשיות אצל הסנאטור מוויסקונסין.

שאלת מקארתי, "מי קידם את פרס?" (שהתייחסה לא לפוליטיקאי הישראלי, אף שידידי כהן קרובים דווקא לאריאל שרון, אלא לרופא שיניים מניו־יורק רב־סרן אירווינג פרס), נכנסה לפולקלור הפוליטי האמריקאי והתגלגלה ב"מי קידם את מייג'ור מייג'ור" ב"מלכוד 22" של ג'וזף הלר.

נסיון מקארתי וכהן להשיג יחס מועדף לשיין, לאחר גיוסו, תרם הן למפלתם והן לשמועות על קשר הומוסקסואלי בין שלושתם. כהן, רווק עד אחרית ימיו, הכחיש הן שמועות אלה והן דיווחים על הידבקותו באיידס, אך מת בברפאת האיידס במכונים הלאומיים לבריאות ליד ואשינגטון.

עורך־הדין רוי כהן (מימין) לצידו של הסנאטור ג'וזף מקארתי בתקופת "ציד המכשפות" בשנות ה־50. (צילום: א.פ.)

עובדי שירות התעסוקה ייעדרו מחר במחאה על פוליטיזאציה

מאת חיים ביאור, סופר "דבר" לענייני עבודה

עובדי שירות התעסוקה בכל הארץ ייעדרו מחר מהעבודה ומאות מהם יתכנסו לאסיפת הסברה בבית הועד הפועל של ההסתדרות, בהשתתפות המזכ"ל ישראל קיסר.

סגן מזכיר הסתדרות עובדי המדינה, מנחם לורין, מסר אתמול ל"דבר" שמחאת העובדים בשירות התעסוקה מופנית כנגד הדחות ומינויים על רקע פוליטי.

לדבריו, העובדים מתנגדים להחלטה להדיח את מנכ"ל השירות, ברוך הקלאי, לאחר 34 שנים שבהם מילא תפקידו בהצלחה. העובדים מוחים גם על מהלכים שנוקט שר העבודה והרווחה, משה קצב, שנועדו, לדבריהם, לרוקן מסמכויותיהם בעלי תפקידים שאינם נמנים עם "אנשי שלומו". כך, לדוגמא, הוחלט ליטול מהמשנה למנכ"ל, עזר כ"ץ את תפקידיו כאחראי על תקן כח האדם ועל הגיוסים בשירות התעסוקה.

לורין מציין שכל עובד ותיק הניגש למכרז פנימי, מוכשל מראש על־ידי ועדת מכרזים שבה שמור ליושב הראש קול כפול. בדרך זו, הוא טוען, מוחדרים לשירות התעסוקה אנשי ליכוד החסרים רקע מקצועי.

בכינוס שיתקיים מחר יקבלו העובדים החלטה להחריף את צעדי המחאה אם לא תפסק הפוליטיזציה בשירות התעסוקה.

נודע, כי בהנהלת משרד העבודה שוקלים פנייה לערכאות כדי להשיג צו האוסר על עובדי השירות להעדר מחר מהלשכות.

נפתח שבוע ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון

מאת ישראל דליות, סופר "דבר"

לצלילי הקונצ'רטו הבראנדנבורגי השלישי לכלי קשת מאת באך, בנגינתם של 11 מוסיקאים ישראלים (כינורות, ויולות, צ'לים, קונטראבאס וצ'מבאלו), נפתח אמש שבוע ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון. זו השנה השניה שבה נערך הפסטיבל באולם "בית העם" המפואר עם האקוסטיקה המעולה בקיבוץ כפר־בלום. בארוע המופק על־ידי רשות־השידור (קול המוסיקה) והמועצה האזורית הגליל העליון משתתפים 31 נגנים נבחרים מהארץ ומחו"ל.

בקונצרט הפתיחה החגיגי לפני אולם מלא ניגנו גם הוויולן יוסי גוטמן, הפסנתרנית עדית צבי ונגן כלי הנקישה ג'ין צ'פריאני, את יצירתו של עדן פרטוש "אגדה" (שבוצעה לראשונה בלונדון ב־1962). הרביעיה הישראלית השמיעה את הרביעיה ברה־מאג'ור אופוס 18 מספר 3 מאת בטהובן ויחד עם נגן הקלרינט עלי אבן (מהפילהרמונית הישראלית), ביצוע מעודן ופיוטי של החמישיה לקלרינט בלה־מאג'ור מאת מוצארט.

שני צוותים ידונו בבעיות אחיות בתה"ח

(עס"ת). – בפגישה שהתקיימה ביום א' בין נציגי הממשלה והמעסיקים המרכזיים במערכת האשפוז לבין נציגי האחיות בבתי־החולים, בלשכתו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד, הוחלט להקים שני צוותים משותפים שאחד מהם ידון במציאת פתרון לבעיית התקנים ואילו הצוות השני ידון ביתר הבעיות שעל סדר־היום בסכסוך עם האחיות. הצוותים אמורים להתחיל בעבודתם ביום ג' השבוע.

מנכ"ל משרד־הבריאות, פרופ' דן מיכאלי, הגיש לאחיות מיסמך הכולל עקרונות ועיקרי תוכנית לטיפול בבעיות הסיעודי באישפוז. המיסמך כולל הצעה לארגון מחדש של ניהול הסיעוד, של יחידות בתי־החולים והוא דן בחלוקת העבודה והתקנים במחלקות האישפוז תוך התייחסות למחלקות בעלות עומס מיוחד. כמו־כן דן המיסמך בהקלת עומס האישפוז, בהתארגנות לתקופות "שפל" באישפוז, בדרך־כלל לקראת החגים ובתקופת הקיץ, בבעיית בתי־החולים הכרוניים, בחלוקת כוח־האדם הסיעודי לפי רמת ההכשרה, בבעיית עומס ושכר עידוד וכן בנושאים הקשורים להקמת מעונות־יום, הסעות, דיור, הכשרת אחיות.

הרפורמה בבחינות

(המשך מעמ' 1)

חלק מהנוכחים הביעו חשש כבד, שאם תתקבל הרפורמה, היא תיפגע בעיקר בתלמידים משכונות ומעיירות־פיתוח המרוחקות ממרכז הארץ, שרמת ההוראה בהן אינה גבוהה. לנוכח העובדה שהאוניברסיטאות מפעילות לחץ כבד על משרד־החינוך להעלות את רמת תעודת הבגרות, הציעו חלק מהמשתתפים ליצור הפרדה בין תעודת בגרות לבין תעודת כניסה לאוניברסיטה. הצעה זו תגזים למעשה את המצב הקיים, שלפיו רק חלק ממקבלי תעודות הבגרות מתקבלים לאוניברסיטאות, ואילו האחרים משתמשים בתעודה ככרטיס כניסה ללימודים על־תיכוניים שלא במסגרת האוניברסיטה.

הפגיעה בשכבות החלשות כתוצאה מהרפורמה בתעודות הבגרות תידון השבוע גם בוועדת מומחים לענייני חברה שליד משרד ראש־הממשלה שאותה מרכז חיים אילת. בנימין אמיר, יו"ר הועדה לחינוך על־יסודי במשרד החינוך, מסר בתגובה, כי המטרות שהציב משרד־החינוך בעצמו בהבחנות לרפורמה בבחינות הבגרות הנן מורכבות ולפעמים סותרות. משום כך מתעכבת ההכרעה בנושא זה. אמיר מסר, כי שר־החינוך מינה ועדה נוספת שתבחן את ההיבטים השונים של הרפורמה המוצעת.

אנשים • אנשים

ניגוד אינטרסים

ראשי „חירות" יתחבטו מחר בין חובם לעבר ובין חובם להווה ומעניין איך יפתרו את ניגוד האינטרסים. מחר בערב, במלאת 46 שנה להסתלקותו של מורם ורבם זאב ז'בוטינסקי, יתקיים במעלה אדומים מושב הפתיחה של הכינוס העולמי של בית"ר, בהשתתפות נשיא המדינה חיים הרצוג וממלא־מקום ראש הממשלה יצחק שמיר. בבית"ר מצפים שכל ראשי תנועת חירות יפגינו נוכחות במעלה־אדומים, אלא שבאותה שעה ממש תחגוג קבוצת הכדורגל בית"ר תל־אביב את עלייתה לליגה הלאומית ב„גן אורנים" שבגני התערוכה ורוב שרי הליכוד, ביניהם יצחק שמיר, הוזמנו לנשף. גם שם מצפים לנוכחות תנועתית מאסיבית. אגב, גם מנחם בגין (בתמונה) הוזמן לשני האירועים. במכתב ליו"ר בית"ר, הוא מודה על ההזמנה אך כותב: „צר לי שלא אוכל להיות עמכם בחגיגה הזאת; הריני משתתף בה בברכתי הלבבית אליכם; הוסיפו להצליח במעשי רגליכם, תמיד תוך שמירת הרוח הספורטיבית". את בגין ייצג בנשף כדורגל בחתימתו, שיוצע למכירה. בדברי ברכתו לכינוס העולמי של בית"ר כותב בגין כי „על הדור הצעיר שלנו עובר משבר. הירידה, הציניות וההתבוללות פוגעות קשה בעמנו, בתפוצות אף בארץ ישראל. בית"ר מסוגלת לעמוד בפרץ, כפי שעמדה בהצלחה במילוי תפקידיה, ולו הקשים ביותר, בימים עברו".

ממשיך במסורת

שלום חנוך (בתמונה) ממשיך במסורת הופעות ט"ו באב בצמח. ב־22 בחודש זה יופיע חנוך באמפיתיאטרון צמח בתוכנית „מחכים למשיח" מורחבת ובה שירים שלא נכללו בסיבוב הקודם. ילווה אותו: משה לוי (מפיק מוסיקאלי וקלידים), אלון הלל (תופים), חיים רומנו (גיטרה), ירוסלב יעקובוביץ (כלי נשיפה), אהוד אינגר (בס), ירון בכר (קלידים) וארז בין.

חזרה למקור

מי יודע מדוע נקראת שושנה ארבלי־אלמוזלינו (בתמונה) בשם שושנה? יצחק לבני יודע. בהקלטת שיחה עם סגנית שר הבריאות לתוכניתו הרדיופונית „בין שישי לשבת", ש־תשודר ביום שישי הקרוב, גילה לבני כי שמה האמיתי היה פהימה. שושנה היה השם שניתן לה בתנועה המחתרתית הציונית בעיראק. משעלתה ארצה אימצה שם זה, ועתה, אחרי 40 שנה חזרה לכמה דקות לשמה המקורי.

מפנה מקום

מנהלו האמנותי של פסטיבל עוד, הנפתח היום, אינו נצמד לכיסא. לאחר שלוש שנים שבהן מילא תפקיד זה הודיע נחום היימן (בתמונה) כי החליט לפרוש. לט־ענתו, התפקיד זקוק לריענון ולהתחדשות ולפיכך מן הראוי לפנות את המקום לאדם אחר. אגב, גולת הכותרת של הפסטיבל השנה תהיה תחרות של שירים עבריים חדשים שיוגשו על־ידי שמונה חבורות זמר מרחבי הארץ. הקהל הוא אשר ישפוט בין השירים אותם ישמיעו הלהקות: „שיר לה" (בהדרכת יואב נסא), „אדם לאדם" (יעקב הלפרין), „מטה אשר" (יעקב נקש), „בעמק" קרית ביאליק (רחל גרוס), „האירוסים" מבית אלפא (רפי פסחזון), „תות" – רמת השרון (מרסין מוסקוביץ) ו„הרוח הטובה" – מנצרת (רחל גרוס). את התחרות תנחה ענת דוידוב.

אמיר רוזנבליט

בשירות חב"ד

תדמיתו של צה"ל בציבור היא אמנם לא מ־יודע־מה, אבל תדמיתו של צה"ל בציבור החסידי אפשר שהולכת ומשתפרת. אם לשפוט לפי הקירבה הגדולה והמעורבות שמפגין דובר צה"ל, תא"ל אפרים לפיד (האחראי על יחסי הציבור כידוע), בענייני החב"דניקים בישראל אזי בסקטור הזה – צה"ל מסודר. ב־אחרונה אפשר היה לראות את תא"ל לפיד (בתמונה) במדים, יושב בשולחן הנשיאות בטקס חנוכת הבניין התאום בכפר חב"ד למשכן הרבי מלובביץ' שבניו־יורק. „בענייני משרד", נאמר בהסבר שהתבקש ואולם מסיבת הבר־מצווה ליתומי צה"ל שנוהלה שם שייכת לתחום אכ"א ולא כל־כך לדוברות. הקירבה, שהרבי מלובביץ' יש להניח שמברך עליה ויש לקוות שאינו מדריך את פעולותיה מהצד של דו"צ, מתבטאת, כך נראה בקשר של מוסר הדוברות עם העתונות של הזרם הזה כמו גם בעניינים אחרים. הזיקה הפרטית של דו"צ לחסידות, היא עניינו הפרטי, אבל למה במדים?

מלי ולינגר

ציורי השקיעה

את הצגת „השקיעה" ב„הבימה" תלווה תערוכת ציורים המתארים את הדמויות ותמונות ההצגה. יורי לובימוב, במאי ההצגה, פגש באיטליה בצייר יליד לנינגרד, יוסף יקרסון, והזמינו לצייר את התפאורה ל„השקיעה" ובעקבות קריאת המחזה צייר יקרסון 26 ציורים. יפתח את התערוכה, בערב בכורת ההצגה, אריה דולצין.

הגבול

היום יפגש מפקד גלי־צה"ל, נחמן שי (בתמונה), עם העורכת והמגישה של הסדרה החדשה „שירי ארוס", עדנה עברון, כדי לדון בעתידה של התכנית שלא אושרה לשידור על־ידי שי חצי שעה לפני המו־עד המתוכנן. עדנה עברון, שהכינה סידרה בת חמישה פרקים בנושאים של ארוטיקה בספרות ובמוסיקה, עדיין מופתעת מהחלטתו הפתאומית של שי. „הפרק הראשון, שאמור היה להיות משודר ביום ו' האחרון, אושר לשידור לאחר שהוצאו ממנו ארבעה קטעים זעירים הקשורים לפוליטיקה ולא למין. בפגישה היום אני צריכה לקבל הסבר כיצד מאשרים ואחר־כך נבהלים מכתבה חסרת שחר במקומון. רק ביום ה' שעבר נמסר לי מטעם הנהלת התחנה ומפי מנהל מחלקת האומר, פנחס עידן, שהתכנית אושרה לשידור ושהיא מצוינת לדעתם", אמרה עברון.

מפקד גל"צ, נחמן שי, הודה כי הפרסום במקומון „העיר" אודות התכנית הוסיף „אלמנט של בעייתיות". הוא הוסיף כי בקטעים ששמע היו דברים שלא אהב. „אני מעדיף לחכות ולראות לאן הסדרה לוקחת אותנו ומהו הכיוון שלה. הגבול מבחינתי הוא גבול הטעם הטוב".

יעל אדמוני

מזל טוב

מזל טוב למלכה האם אליזבת ליום הולדתה ה־86, היום. למרות גילה המתקדם, כך נמסר, היא לא מראה שום סימני האטה ובשנה הקרובה תמשיך בהתחייבויותיה השונות, בדיוק כפי שעשתה לפני עשר שנים. שני מנהיגים נוספים חוגגים גם הם ימי הולדת: הנשיא בורגיבה חגג אתמול 83 שנים. זהו גם חג לאומי בטוניסיה הפותח, בכל שנה, שבועיים של פסטיבל אמנותי במונסטיר, מקום הולדתו של נשיא טוניסיה. ב־13 באוגוסט ימלאו לנשיא קובה, פידל קסטרו, 60 שנה. גם כיום הוא טוען: „אני מהפכן ותמיד אהיה מהפכן. ואני לא אשנה אף לא אחד מעקרונותי למען אלף קשרים עם אלף מדינות כמו ארה"ב".

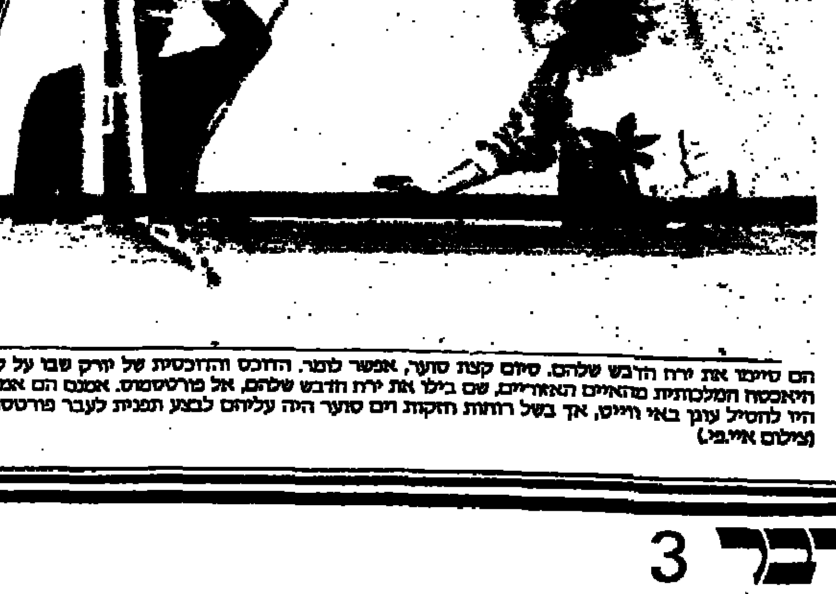

הם סיימו את ירח הדבש שלהם. סיום קצת סוער, אפשר לומר. הדוכס והדוכסית של יורק שבו על סיפון היאכטה המלכותית מהאיים האזוריים, שם בילו את ירח הדבש שלהם, אל פורטסמוס. אמנם הם אמורים היו להטיל עוגן באיי וייט, אך בשל רוחות חזקות וים סוער היה עליהם לבצע תפנית לעבר פורטסמוס. (צילום איי.פי)

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

שר התיירות המצרי: כשייפתרו הבעיות המדיניות – תחול תזוזה גם בתיירות

מאת דוד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני תיירות

למצריים ולישראל יש אינטרס משותף בנושאי תיירות, ושר התיירות המצרי, ד"ר פואד סולטן, שהגיע אתמול לישראל, משוכנע, כי ברגע שייפתרו הבעיות המדיניות שבין שתי המדינות תחול תזוזה ממשית גם בנושאי התיירות.

שר התיירות המצרי קיים אתמול פגישת עבודה עם עמיתו השר אברהם שריר במלון „המלך דוד" בירושלים. ד"ר סולטן התעניין בבעיות התשתית של בתי־המלון וכפרי הנופש בישראל וגם אמר, כי היה רוצה לבקר בקיבוץ.

שר התיירות אברהם שריר אמר, כי הוא מבקש להעלות על סדר־היום את הנושאים הבאים: עידוד התיירות בין שתי המדינות, פישוט הליכי הביקור, בעיקר בנושאי מסים ואשרות, עידוד תיירות חופים ושיט, עידוד תיירות מארצות שלישיות, בעיקר בכל הנוגע לשיווק חבילות סיור משותפות, הקמת מכון משותף לחקר התיירות, הקמת קרן משותפת לסוכני נסיעות של שתי המדינות השתתפות בירידים ובתערוכות.

אל שר התיירות המצרי נלווים חבר עוזרים, שני עתונאים מצרים ו־12 סוכני נסיעות מצריים. היום יבקר ד"ר סולטן באילת ואחר־כך במצדה ובמלונות שבאיזור ים־המלח.

שר התיירות אברהם שריר מקבל את פני עמיתו המצרי ד"ר פואד סולטן. (צילום: י.פ.פ.א.)

החוק לסנקציות נגד דרום־אפריקה עלול לפגוע בסיוע מארה"ב לישראל

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – שלושה מהנאמנים בידידי ישראל בוועדת החוץ של הסנאט הצטרפו בסוף השבוע שעבר להצעה העלולה לפגוע בסיוע האמריקאי לישראל, אם ידווח הנשיא בשנה הבאה, כי ישראל מוכרת נשק לדרום־אפריקה.

ההצעה, שנכללה בטיוטת חוק העיצומים נגד דרום־אפריקה, לא נקבה בשמה של מדינה כלשהי. יוזמתם של הסנאטורים מת'יאס ואוואנס, חברי הרוב הרפובליקאי בוועדה, התקבלה בתמיכת היו"ר לוגאר. תיקון מת'יאס־אוואנס התקבל רק בתום שלוש הצבעות.

באחרונה נמנו ידידי ישראל – הסנאטורים הדמוקרטים ביידן, דוד וסארביינס, על הרוב של 9־8, שאימץ את התיקון. במיעוט שהתנגד לתיקון, בלטו הדמוקרט אלן קראנסטון והרפובליקאי ג'סי הלמס, המתנגד לעיצומים נגד דרום־אפריקה בכלל. נראה, כי גם מליאת הסנאט תאשר את טיוטת חוק העיצומים בגרסת ועדת החוץ וכי תיקון מת'יאס־אוואנס יושמט או יעוקר מעוקצו בוועדה, שתידרש לפשר בין גרסה זו לבין גרסת בית הנבחרים.

למרות חשש ראשוני מפגיעה ואף מהותית בישראל, שבגינו כונסה ביום ה' התייעצות בהולה בשגרירות ישראל, מעריכים עתה בקונגרס, כי שיקול הדעת שיישמר לנשיא בדיווח על מדינות המפרות את אמברגו הנשק הבין־לאומי על דרום־אפריקה, יאפשר לישראל לחמוק מעונש ואולי אף מאיזכור בדו"ח לקונגרס, שישה חודשים לאחר קבלת החוק. הנשיא רייגן מאיים בהטלת וטו על חוק העיצומים, אך בשני בתי הקונגרס מתגבש רוב דו־מפלגתי גדול משני השלישים הדרושים לביטול הווטו.

יו"ר תת־ועדת ההקצבות לסיוע חוץ דייוויד אובי התנגש בסוף השבוע במנהל התקציבים במימשל ג'יימס מילר, לאחר שמילר הביע התנגדות לקיצוץ בתקציב סיוע החוץ (למעט ישראל ומצרים, שהסיוע להן לא ייפגע). אובי דרש מרייגן לפטר את מילר, אם ימשיך לטעון, כי למרות דבקות הממשל בחוק גראם־רודמאן הכופה קיצוצים, אין לקצץ בסיוע החוץ.

„וול סטריט ג'ורנאל" דיווח בסוף השבוע כי מתיחות נתגלעה בין יועציו הפוליטיים של רייגן לבין שר החוץ ג'ורג' שולץ בסוגיית דרום אפריקה ובשאלת מכירת החיטה המסובסדת לברה"מ, שבה הכריע רייגן לפי עצת מנהיג הרוב הרפובליקאי בסינאט רוברט דול (החושש מהצבעה נגד מועמדיו במערב התיכון, שם קורסים משקים חקלאיים רבים) ושר החקלאות ריצ'ארד לינג ובניגוד להמלצת שולץ ושר ההגנה קספאר וויינברגר. בחוגים דיפלומטיים טוענים, כי בבית הלבן מחפשים שעירים לעזאזל, להצדקת כשלונות יועצי רייגן.

רבין: בתחנת „קול אמריקה" נתקן שגיאות שדות־התעופה

מאת סופרו המדיני של „דבר"

„למדנו את הלקח מן השגיאה הגדולה שעשינו בעת בניית שדות־התעופה בנגב" – אמר אתמול שר־הבטחון יצחק רבין בעת שהממשלה רשמה בפניה את „הסכם המסגרת" עם ארה"ב בעניין הקמת משדרי „קול אמריקה" בערבה.

השרים גם רשמו בפניהם את מכתב ההבנה שנשלח בשבוע שעבר על־ידי סגן מנהל „קול אמריקה", מורטון סמית, למנכ"ל משרד־התקשורת יורם אלסטר, המבטיח את חלקן של חברות ישראליות בהקמת המשדרים.

שר התקשורת אמנון רובינשטיין דיווח לשרים, כי מכתבו של הפקיד האמריקאי, שאיפשר את החתימה בראשי־תיבות על הסכם המסגרת, מבטיח כי לפחות מחצית מן ההשקעה בהקמת המשדרים תופנה לחברות ישראליות. כזכור, נחתם ההסכם בראשי־תיבות בשבוע שעבר בעת ביקורו של סגן נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש בירושלים.

שר־האוצר משה נסים אמר, כי ההבטחה האמריקאית תאפשר למשק הישראלי ליהנות מהקמת תחנת המשדר ומשום כך הסיר משרדו את התנגדותו לחתימה על ההסכם. שר השיכון והבינוי דוד לוי אמר, כי כל עבודות העפר ייעשו על־ידי חברות ישראליות. הנוסח הסופי של ההסכם יובא לאישור הממשלה בטרם החתימה הסופית.

אפיק הפקדה לתקופות של עד 3 חודשים עד 10.8.86 בלבד

2 מסלולי ריבית גבוהה במיוחד

ריבית משתנה או ריבית קבועה - תקבל אוטומטית את הגבוהה מביניהן

★ אפיק הפקדה מיוחד לתקופות של חודש, חודשיים ושלושה חודשים.
★ שני מסלולי ריבית - קבועה או משתנה (הריבית המשתנה נקבעת על פי ריבית ה"פריים" - הריבית הבסיסית ללקוחות עסקיים).
★ זיכוי אוטומטי בתום התקופה בריבית משתנה או קבועה - לפי הגבוהה יותר.
★ שיעורי ריבית מיוחדים לתקופה מוגבלת (מחושבים על בסיס חודשי מצטבר):
במסלול ריבית משתנה: "פריים" + 0.5% (חודשי)*
במסלול ריבית קבועה: לחודש - 17.5% (שנתי)
לחודשיים - 18.0% (שנתי)
לשלושה חודשים - 18.5% (שנתי)
*נכון לעכשיו 21% שנתי.

לתקופה מוגבלת בלבד.
פרטים מלאים בכל אחד מסניפי בנק הפועלים.

שרות כמו שצריך

שרות השקעות מקיף

בנק הפועלים בע"מ

אבנון|קרמון|שרפרין|נעמן

ראשד א־שאווה בשובו מירדן: מעולם לא הצעתי להחזיר את הרצועה לשלטון מצרי

„מעולם לא הצעתי להחזיר את רצועת עזה לשלטון מצרי. זהו סילוף של דברי. הצעתי היא להסיר את הכיבוש הישראלי ולהחזיר את המצב לזה שהיה ברצועת עזה, לפני 1967, על־פי החלטה 242 של האו"ם, דבר שיתן פסק־זמן לכולם לחיפוש פתרון נאות לבעייה הפלשתינאית".

דברים אלה אמר אתמול ראש עיריית עזה לשעבר, ראשד א־שאווה, בשובו מביקור ממושך בירדן, שבה נפגש לשיחות עם המלך חוסיין ועם צמרת הממשל הירדני.

א־שאווה יצא לרבת־עמון לפני 25 יום וקיים סדרת פגישות עם שרי ממשלת ירדן ועם המלך חוסיין. הוא ביקש שלא לפרט את תוכן שיחותיו עם המלך חוסיין ועם השרים. בתגובה על הידיעות, כאילו הציע א־שאווה לנשיא מצרים חוסני מובארק, להחזיר את רצועת עזה לשלטון מצרי, אמר כי ידיעות אלה היו סילוף של דבריו. „אינני מדבר על שלטון של מדינה כלשהי ברצועת עזה, אלא על הפסקת הכיבוש הישראלי בה ועל החזרת הריבונות הערבית באיזור. רק אז, לאחר שתיושם החלטה 242 של האו"ם ולא יהיה עוד שלטון זר ברצועה, נוכל לעצור כל כיבוש של אדמה ערבית פלשתינית ותתפנה לנשום ולמצוא פתרון נאות לכולם, לפלשתינים ולצדדים האחרים המעורבים בסכסוך הממושך באיזור", אמר א־שאווה.

על פגישת ראש הממשלה שמעון פרס, עם המלך חסן במארוקו, אמר א־שאווה, כי בממשלת ירדן נחלקו השרים בין תמיכה בפגישת פרס־חסן לבין דחיית יוזמה זאת. „איננו יודעים מה ייצא מהפגישה, אך אני, כמו רבים אחרים ברצועת עזה, בגדה ובירדן, מקווה שיצמח ממנה משהו מועיל", אמר א־שאווה.

„הג'יהאד האיסלאמי" מאיים להרוג שלושה בני־הערובה

ביירות (א.פ.). – ארגון „הג'יהאד האיסלאמי" הודיע אתמול, כי הוא מסרב להיכנס למו"מ עם הממשל האמריקאי וכי בכוונתו להרוג שלושה בני־ערובה אמריקאים המוחזקים בידיו. אם תביעותיו לא ייענו.

ההודעה, שהתפרסמה בעתון הבירותי „א־נהאר", התייחסה לדיווחים, שנפוצו במערב לאחר שחרורו של הכומר לורנס ג'נקו משבי־בלבנון. לפי דיווחים אלה, נתן הארגון השיעי לג'נקו מסרים לנשיא ארה"ב רייגן ולאפיפיור בדבר תנאים למו"מ על שחרור בני־הערובה המערביים המצויים בלבנון. ג'נקו גם ביקר ברומא, בלונדון ובוואשינגטון לשיחות על מצב בני־הערובה בלבנון.

כאמור, טען אתמול ארגון „הג'יהאד האיסלאמי", כי ידיעות אלו הן חסרות יסוד ואיים לשלוח לבית הלבן את גופותיהם של שלושה בני־ערובה אמריקאים, „בזו אחר זו". להודעה צורף גם צילום בן־הערובה האמריקאי דייוויד יעקובסן (בתמונה), המוחזק ככל הנראה בידי הארגון. בהודעה לא פורטו תביעות הארגון, אולם בפעמים קודמות נמסר, שהוא דורש את שחרור 17 הטרוריסטים שנעצרו בכווית באשמת חבלה בשגרירות האמריקאית.

יציאת הבישוף אבו־עסל מזכ"ל „התנועה המתקדמת" נאסרה בצו שר הפנים

מאת מוחמד חלילה, סופר „דבר"

שר הפנים, הרב יצחק פרץ, הוציא ביום ו' צו מינהלי, האוסר על הבישוף ריאח אבו אל־עסל מנצרת לצאת את הארץ לחו"ל לתקופה של שנה.

בצו שנמסר לבישוף אבו אל־עסל בביתו נאמר, כי שר הפנים השתכנע, כי יציאתו לחו"ל עלולה לפגוע בבטחון המדינה ושעל כן הוא משתמש בסמכותו החוקית ואוסר עליו את יציאת הארץ לתקופה של שנה.

אל־עסל, שהוא הראש הרוחני של העדה האנגליקנית בנצרת, פעיל ב„תנועה המתקדמת לשלום", ולפני שנה נבחר בוועידתה הראשונה למזכיר כללי.

גורם בכיר במשרד הפנים אמר לסופר „דבר", כי הממשלה רואה בחומרה רבה את ניצולם של אנשי הכמורה הנוצרית בארץ את היחס המיוחד של המדינה כלפיהם ואת הקשרים שהם מקיימים עם גורמים עויינים. לדברי אותו גורם, מגייסים אנשי כמורה כספים בדרך זו, המיועדים לפעולות לא מבוקרות של ערביי ישראל.

הבישוף אבו אל־עסל נפגש בשנתיים האחרונות פעמיים עם ראש אש"ף יאסר ערפאת. בפעם האחרונה נפגשו השניים לפני כחודש בתוניסיה.

ה„ק.ג.ב." הפעיל בלונדון בית־בושת לסחיטת סודות

מאת דליה שחק, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – על חשיפתו של בית־בושת, שהופעל בידי נשים מברה"מ ופולין, והתנהל בבית־מלון לונדוני, דיווח אתמול ה„סאנדיי מירור".

המדובר בשתי נשים שנעצרו יחד עם כמה זונות נוספות בעת פשיטה על בית־מלון שפעל למעשה כבית־בושת ברובע בייסווטר – לא הרחק משגרירות ברה"מ. הן נחשדות, כי פעלו בשירות הק.ג.ב. בספקן „שירותי מין תמורת סודות".

העיתון מוסר, כי אחת הנשים חמקה מגבולות בריטניה דרך נמל סילברי, לאחר שנקנסה בסכום של 300 ליש"ט באשמת ניהול בית־בושת. נמסר כי שירות הביון הבריטי חוקר בפרשה.

ח"כ רן כהן לשר פרץ: האם משרד הפנים „הלבין" מוסד „יד לאחיות" הכהניסטי

ח"כ רן כהן מסיעת ר"צ פנה אתמול אל שר הפנים, הרב יצחק פרץ, בדרישה כי יבהיר האם משרדו הכיר במוסד הכהניסטי „יד לאחיות" כבמוסד ציבורי לצורך קבלת תמיכות מרשויות מקומיות.

ח"כ כהן טוען, כי יש לו הוכחות המעידות על העברות כספים רבים מהמועצה המקומית בקריית־ארבע לגוף זה. הוא תובע, כי משרד הפנים יודיע האם הכיר הכרה רשמית במוסד, ואם לא, הוא דורש כי מבקר המשרד יגיש תביעה להעמיד לדין את ראשי המועצה המקומית קריית־ארבע על העברת כספים בלתי־חוקית ובניגוד להוראות מבקר המדינה.

ביקושים גדולים ועליות שערים נאות

מאת שמואל רוזנבלום

אווירה חיובית תוך ביקושי ענק ועליות שערים נאות שרדו בשוק המניות, להוציא את סקטור הבנקאות. רעיון סל המטבעות הביא להצעים כבדים באג"ח הדולריות ובבנקים שנקלטו בירידות שערים שנעו בין 3% עד 5%.

סל המטבעות מביא מצב חדש לשוק ההון שכן ישנה חשיבות לשינויי המטבעות בעולם הרחב על המתרחש אצלנו. הערכת הציבור בשלב הנוכחי בנויה כנראה על ירידת שער הדולר בשווקים העולמיים. ירידה זו מתורגמת אצלנו להצעים כבדים באפיקים הדולריים הגורמת לשחיקה ניכרת. הערכות הציבור ו"המומחים" בתחום זה יסודה בספקולציה גמורה, שכן הדולר עשוי להתייצב ואף לעלות בעתיד. קשה כאמור לחזות את שינויי המטבע בעתיד הקרוב, ולפיכך תנודות חדות כפי שהסתמנו בבנקאיות אינן בהכרח הגיוניות.

שוק המניות כאמור נהנה מעודפי ביקוש גדולים, קרנות הנאמנות ובעיקר קרנות הפועלים המשיכו במגמת ביקושים ניכרת ובולטת באופן יחסי לחודש הפעילות הקודם שהיה חלש מבחינת הקרנות. לקרנות הצטרפו מקורבי השוק והברוקרים הפרטיים שהזרימו אף הם ביקושים ניכרים. הצירוף בין הקרנות לסוחרים יצר מגמת עליות שערים חדה יחסית, וזו אינה בהכרח תופעה מעודדת לשוק, שבשלב הנוכחי רצויה לו פעילות חיובית שקטה ולא עליות שערים חזקות. גורמי השוק השונים צופים להמשך פעילות חיובית בשוק המניות ולתחילת התייצבות שערים באפיקים הדולריים. עיקר הציפיות בנוי על המשך פעילות חיובית מצד קרנות הנאמנות, והמשך גיוס הון לקרנות הללו אף שמדובר בהיקפי כסף קטנים עדיין.

מקסימה

חברת מקסימה פירסמה באחרונה דו"חות כספיים טובים למדי והודיעה על חלוקת דיבידנד מזומן גבוה. החברה ממוקמת בדרום הארץ ועוסקת בפיצול אויר לצרכים תעשייתיים. חברת מקסימה ידועה ברווחיות גבוהה ובניהול מעולה. מרבית ני"ע של החברה מוחזקים בידי בעלי עניין ומחזיק פרטי גדול. אין ספק שלמניות 5 שקל ישנה עדיפות ברורה על מניות 1 שקל עקב פער המחירים הגדול בין שתי המניות. אפשר להניח שעקב חוסר הפעילות במניות מקסימה באחרונה עשויות המניות להתעורר מתרדמתן והצפה הכספי לגדול. בניגוד למניות אחרות כזמן, מהווה חברת מקסימה השקעה מעניינת למדי.

המסחר באג"ח ובבנקאיות

עיקר המסחר התמקד כאמור בהיצעים הכבדים באפיקי ההשקעה הדולריים. ראוי להדגיש שתשואת הבנקאיות לפדיון מגיעה לרמה גבוהה ביותר שלא הורגלנו אליה במשך השנה האחרונה. בירידת שער נוספת ואף במחירים הנוכחיים "שווה" הבנקאיות להשקעה סולידית טובה. דומני שאין שום מקום בעולם המשלם 15% תשואה דולרית בנתונים הנוכחיים. אנו בהחלט עשויים לראות בקרוב משקיעים גדולים שינסו לרכוש בנקאיות במהלך המסחר. ראוי לציין שהקרנות הסולידיות שהשקיעו חלק מסויים מתיק השקעתם באפיקים דולריים צפויות לירידות שערים, והן תגרומנה אכזבה ניכרת למשקיעים שנשחקו עוד לפני רעיון סל המטבעות. הבעיה בקרנות הסולידיות תהפוך למוחשית ומעיקה יותר בימים הקרובים.

ריבית התפ"ס

המערכת הבנקאית עוברת תנודות חריפות יחסית בנזילות הכספית שלה, דבר המשפיע במישרין על ריבית התפ"ס המשולמת למפקידים. התנודות החריפות בריבית הגיעו לגובה של 24% לפני כחודש וירדו אח"כ עד לרמה של 15% לערך ואלה כאמור שינויים בולטים. ניתן להעריך שכרגע קיימים עודפי כספים ניכרים בבנקים, דבר שיביא להמשך ירידת הריבית בעתיד הקרוב ולחיפוש אפיקי השקעה אלטרנטיביים בהתאם. במצב הנוכחי לא קיימים אפיקי השקעה אלטרנטיביים ולפיכך הנזילות עוד עשויה לגדול בפרק הזמן הקרוב.

השקעות בסל מטבעות

הבנקים יוצאים במיני רעיונות של השקעה בסל מטבעות עבור לקוחות המבקשים גיוון בהשקעתם. יכולת התימרון בתחום מטבע זר של הבנקים גדולה לאין שיעור מיכולתו של משקיע בפרט. משחקי הפוזיציות בתוך הסל עצמו עשויים להניב תשואה סבירה למדי למשקיעים בעיקר אם קיים תזמון נכון של מומחי הבנק. סלי המטבעות של הבנקים עשויים לספוג סכומי כסף ניכרים בחלקם אף ממעבר מהשקעות סולידיות אחרות. כדאי למערכת הבנקאית לצאת בהסבר מפורט ומעודכן בנושא סל המטבעות.

שינויי שער במסחר

מניות חיפה כימיקלים עלו ב־10% בתגובה לשורת העיסקאות שבוצעו בין קבוצת גנגר לבתי הזיקוק ולחברת דלק במניות החברה. ראוי לציין שכמות המניות החופשיות בחיפה כימיקלים הולכת ומצטמצמת לאור הגדלת השליטה של קב' גנגר. מניות פולגת 0.4 עלו ב־4.7% ומניות דלק עלו 5.3% ואזורים הוסיפו 4.2% לשערן. מניות ים המלח זכו לביקוש ער ועלו ב־4.1% בתגובה למאזן החיובי שפירסמה החברה. המחזור במניות ים המלח היה כ־6000 ע.ב. וזהו מחזור כספי ניכר למדי. בינלאומי עלה ב־4% ופיבי ב־4.2%. במניות הקלילות בלט היצע גדול לחמן ועליות שערים במניות הקלילות דוגמת: עמק 10%+, לטומאסכסס 5%+, אלקו 0.25 10%+, איתן 6.2%. קרנות בנק לאומי במהלך המסחר יצאו מביקושים ואף מכרו כמות סחורה ניכרת.

בורסת ארה"ב

מדד דאו ג'ונס נסגר בסוף השבוע בעליה קלה. המניות הישראליות הנסחרות בארה"ב שמרו על יציבות ונסחרו בשינויי שער קלים בלבד. פרשני השוק בארה"ב צופים להמשך פעילות חיובית במניות עקב שיפור מסויים בגרעון התקציבי בארה"ב.

מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים •

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

אר.ה.ה ש	16700	12.0	+300	+1.8	+11.0
המספנות 0.1	1069 תב	1952	+70	+7.0	+4526
המספנות א 0.5	790 תב	3067	+54	+7.3	+5775
המספנות אופ 2	755	2388	+20	+2.7	+4515
כללי לא בהסדר	26550	99.0	+150	+.6	+51.0
בנק צפ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמ אופ1	— הפסקת מסחר —				
הבינלאומי 5.0	3650	4389	+140	+4.0	+6136
פ.י.ב.י. 0.5	4009	5446	+160	+4.2	+9325

כלולים בהסדר ההצמדה

אידיבי רג 100.0	76400	902	−4000	−5.0	−2029
אידיבי ב 100.0	77900		−3000	−3.7	−17.0
אידיבי בב א 2.0	490000		−4000	−.8	−1.0
אגוד ושה	58000	372	−1549	−2.6	−433
דיסקונט ב	99200	23.0	−4000	−3.9	−50.0
דיסקונט א	99700	318	−3050	−3.0	−498
דיסקונט שה ב	11850	48.0	−150	−1.3	−12.0
המזרחי ש	32200	1009	−800	−2.4	−2616
המזרחי מ	32870	36.0			−34.0
המזרחי שה 9	14750	11.0	−300	−2.0	−31.0
הפועלים מבכ	117450	5.0	+4950	+4.4	+10.7
הפועלים ש	52950	1936	−1780	−3.3	−6687
הפועלים מ	53080	206	−1700	−3.1	−375
כללי א 1.0	132000 תב	52.0	−9000	−6.4	−121
כללי שה 5	100000 תב	1.0	−7000	−6.5	−21.0
כללי שה 7	6461	95.0	−320	−4.7	−125
כלל ממוק 100.0	33760	3216	−1000	−2.9	−9340
כלל שה 11	12750	272	−350	−2.7	−309
מימון המסר 1.0	46270	1.0	−2450	−5.0	−1.0
מימון וסחר 5.0	23388 תב	1.0	−1500	−6.0	−11.0

בנקים למשכנתאות

ארפים 0.1	13000	49.0	+300	+2.4	+103
לאומי משכנתא' ש	4968	748	+230	+4.9	+1385
לאומי משכנתא' מ	4980 תב	15.0	+280	+6.0	+300
כרמל ש	4500 תב	61.0	+260	+6.1	+118
כרמל שה 1	3050		+35	+1.2	+200
בנין ב' 5.0	7062 תב	14.0	+462	+7.0	+44.0
פת משכ ש	1445 תב	2480	+70	+5.1	+2429
משכן ב ש	2205	263	+5	+.2	+11.0
עצמאות 0.1	7080	65.0			+35.0
טפחות מבכ ש	13999	7.0			−7.0
טפחות רג ש	12840	60.0			−32.0
טפחות שה 1	7700		−200	−2.5	−40.0
טפחות שה 2	4006	62.0			+138
יעסוד 1.0	1650 תב	164	+150	+10.0	+1194
יעסוד 5.0	715	245	+25	+3.6	+75.0
מירב 1.0	5100	422	+140	+2.8	+294

מוסדות מימון

שלמן א ש	389 תב	7902	+24	+6.6	+18321
החקלאות מבכ א	— לא נסחר —				
החקלאות מבכ ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	5910 תב	412	+360	+6.5	+938
פתוח תעשיה מבכ	— לא נסחר —				
פת תעש בב ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג1	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	459	1161			−285
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג א0.1	13530 תב	115	+1230	+10.0	+145
כלל ליסינג ב0.5	9980 תב	47.0	+700	+7.5	+208
כלל לסינג אג"ח1	10850	44.0	−72	−.7	−64.0

ביטוח

איחוד חב' לביטוח	239 תב	19350	+14	+6.2	+31346
אררט 0.1	890	771	+20	+2.3	+590
אררט א 0.5	451	2618	+16	+3.7	+3544
בטוח משנה 0.1 בנ"ה	499 קו		+24	+5.1	+4840
בטוח משנה 0.5 בנ"ה	167.0 תב	5473	+11.0	+7.1	+9223
הדר 1.0	315 תב	4840	+16	+5.4	+4992
הדר 5.0	186.5	6318	+6.0	+3.3	+12999
הסנה ש	493	20370	+17	+3.6	+52566
הפניקס 0.1	707	2386	+30	+4.4	+2527
הפניקס 0.5	378	1100	+18	+5.0	+2721
המשמר-הראל 1.0	6400	20.0	+100	+1.6	+19.0
המשמר-הראל 5.0	2785	364	+60	+2.2	+183
מנורה 1.0	7793 תב	112	+600	+8.3	+195
מנורה 5.0	3260	63.0	+160	+5.2	+161
סהר 1.0	4300	377			−306
סקוריטס 0.1	2515	290	+90	+3.7	+680
צור ש	318	4448			−796
ציון החזקות 1.0	15550	21.0	−450	−2.8	−21.0
ציון החזקות 5.0	4010	10.0	+10	+.3	+207

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרגאמא 1.0	4420				
אינטרגאמא 5.0	1092	138	+42	+4.0	+245
מאיר עזרא 1.0	4695	274	−5	−.1	−226
מאיר עזרא אופ 1	4320				
כתה 1.0	— הפסקת מסחר —				
כתה 5.0	— הפסקת מסחר —				
כלל סחר 1.0	1194	2699	+47	+4.1	+2575
קריסטל 1.0	7300	298	+200	+2.8	+241
רפק 0.1	35000	1.0	+1000	+2.9	+1.0
רפק 0.5	9200	26.0			+20.0
שופרסל א 2.0	5140	1619	+170	+3.4	+2773
שופרסל ב 10.0	3460	4082	+160	+4.9	+8517

שרותים

דלק ג ש	2990 תב	3573	+150	+5.3	+14066
הראל 1.0	— הפסקת מסחר —				
הראל 5.0	— הפסקת מסחר —				
ספנות הספקה 0.1	11865 קו		+565	+5.0	+324
ספנות הספ' 0.5א	4048 תב	237	+368	+10.0	+221
קידר 0.1	2032	423			−38.0
קידר 1.0	352	5564	+16	+4.8	+8717
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —				
מחסני ערובה 0.1	4216 קו		+201	+5.0	+718
מחסני ערובה 0.5	1400	735	+55	+4.1	+1233
קנמרסיום 0.1	1900	575	+35	+1.9	+175
קנמרסיום 0.5	1400	711			−751
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —				
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר —				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זהר 1.0	— הפסקת מסחר —				
גלי זהר 5.0	— הפסקת מסחר —				
מלונות דן 1.0	3550	10.0	+15	+.4	+36.0
מלונות דן 5.0	2690 תב	40.0	+230	+9.4	+32.0
חוף האלמוג 0.1	— הפסקת מסחר —				
כנס 1.0	2530	40.0			−35.4
מלונות ירדן 1.0	3151	120	+1		+30.0
מלונות יהלום 1	— הפסקת מסחר —				

מחשבים ושרותי מחשב

דטה מיכון 1.0	3830	73.0	+50	+1.3	+15.0
תיל.ג. 1.0	13999 תב	12.0	+899	+6.9	+19.0
יעצא 1.0	3700	79.0	+151	+4.3	+151
יעצא אופ 1	3580 תב	94.0	+250	+7.7	+158
כלל מחשבים 1.0	9828	71.0	+468	+5.0	+430
מ.ל.ל. 1.0	12820	109	+370	+3.0	+105
מ.ל.ל. 5.0	4883	276	+233	+5.0	+443
משוב מחשבים 1.0	2205 תב	370	−245	−10.0	−249
ניקוב מחשבים 1.	8001	22.0			−11.0
ניקוב מחשבים 5.	6450	131	+251	+4.1	+94.0
תים מחשבים 1.0	1695	301	+58	+3.6	+317
תים מחשב אופ 1	16700				

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אבורים בינוי 1.0	— הפסקת מסחר —				
אבורים בינוי 5.0	— הפסקת מסחר —				
ארזן מבנים 1.0	1102	3127			−1537
ארזן מבנים 5.0	470	2159			+283
אזורים 1 ש"ח	615	9316	+25	+4.2	+9315
אזורים אופ' 1	345	22149	+14	+4.2	+38683
אזורים אג"ח 3	96.0	188143	+1.0	+1.1	+301987
אילון 1.0	430	6213	+16	+3.9	+8680
אילון אופ 1	1650	130	+67	+4.2	+780
אל-רוב 1.0	3465	190	+165	+5.0	+140
אמבנים 1.0	2618 מק		+124	+5.0	+489
אפריקה 0.1תשח	33610 תב	252	+2009	+6.4	+546
אפריקה 1.0תשח	22750	514	+1100	+5.1	+1167
אפריקה אופ 5	16170 תב	198	+1600	+11.0	+545

ארים 1.0	1945	219			−91.0
ארלדן 1.0ושה	2375	440	+95	+4.2	+362
ארלדן 5.0ושה	1260	642	+60	+5.0	+627
בן-יקר גת 1.0	3290	100	+70	+2.2	+79.0
ברמנרין 1.0	3491	169			−183
ברמנרין 5.0	2100	48.0			−2.0
דנקנר 1.0	4180	653	+130	+5.2	+536
דרוקר 1.0	445	650			−650
דרוקר 5.0	344	268			−370
דרוקר אופ 1	240	230	+15	+6.7	+3872
דרער 0.1	6500	16.0	+100	+1.6	+16.0
דרער 0.5	3980	129			−104
הסלול 1.0	— הפסקת מסחר —				
הסלול 5.0	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
גבסים ובנין 1.0	2670	4099	+100	+3.9	+8011
גב-ים 0.1	4782 תב	926	+435	+10.0	+1181
גב-ים 0.5	2570 תב	1536	+185	+7.8	+3345
הכשרת הישוב 1.0	49200 תב	778	+2700	+5.8	+1680
ישפרו 0.1	2930	406	+140	+5.0	+1539
ישראלום 1.0	1240	170			−70.0
ישרס 10.0	12700 תב	135	+1000	+8.6	+175
כנען פיתוח 1.0	— הפסקת מסחר —				
כלל בילד 0.1	372	19728	+18	+5.1	+42119
לוסיר 1.0	3999 תב	100	+199	+5.2	+195
לוסיר 5.0	1451	164	+51	+3.6	+259
מ.ת.ב. 1.0	363 תב	11915	+25	+7.4	+18086
מאגורי בניה 1.0	675 תב	7469	+39	+6.1	+8214
מאגורי בניה אופ1	550 תב	4699	+50	+10.0	+7129
מודול בטון 1.0	— הפסקת מסחר —				
מישכאל 5.0	286	7200	+13	+4.8	+6179
מגרב 5.0	745	3115	+25	+3.5	+3824
מר-לן 1.0	509	500	+4	+.8	+5.0
לוינשטין 1.0	380	1118	+4	+1.1	+661
לוינשטין 5.0	110.0	9293			−6592
ליפשיץ 1.0	1157 תב	645	+105	+10.0	+362
ליפשיץ 5.0	499	1110	+24	+5.1	+1706
נאות אביב 0.5	5890	93.0			−13.0
נכסי אזורים 1.0	705	750	+20	+2.9	+3625
סהר החזקות 1.0	10605	128	+505	+5.0	+212
סהר החזקות 5.0	7510	36.0	+10	+.1	+44.0
סתי 1.0	4000	5.0	+140	+3.6	+20.0
סתי 5.0	2600 תב		+128	+5.2	+140
עפר וסלע 1.0	701 *	525	+33	+4.9	+1064
* ביצוע חלקי 78.30%					
עדי 5.0	— הפסקת מסחר —				
קיסריה 0.1	1800 תב	856	+114	+6.8	+292
קיסריה 0.5	862 תב	923	+78	+10.0	+2478
רובינזין 1.0	3100 תב	553	−300	−8.8	−1801
רובינזין 5.0	2115	936	−100	−4.5	−2680
רסקו מבכל	9605 קו		+457	+5.0	+886
רסקו רג	8268 קו		+393	+5.0	+2097

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2880	204	+80	+2.9	+235
מטעי הדר 0.5	1990	165			+84.0
מהדרין 0.1	7060	309	+300	+4.4	+616
נכסי הדרים 1.0	1145	3788	+50	+4.6	+6838
פרי אור 0.5	2860	250	+120	+4.4	+137
שן-הר 5.0	16000	122			−49.0

תעשייה

מזון וטבק

אסאם 1.0	1418	88.0	−2	−.1	−43.0
גולדפרוסט 1.0	2734 תב	232	+249	+10.0	+1157
גולדפרוסט 5.0	1705 תב	930	+155	+10.0	+1396
גולדפרוסט אופ 1	1473 קו		+155	+11.8	+324
דובק מב ש	3420	1601	+100	+3.0	+1634
דובק מב מ	3390	1888	+160	+5.0	+2319
וילכל 1.0	600 תב	1440	+30	+5.3	+1629
וילכל 5.0	450 תב	1000	+25	+6.2	+1000
פרי-זה 1.0	1905	1462	+70	+3.8	+1251
פרי-זה 5.0	1425	619			−469
טמפו בירה 1.0	15611	13.0	+111	+.7	+35.0
טמפו בירה 5.0	10890	137	+400	+3.8	+114
יצהר 1.0	1670 תב	532	+90	+5.7	+1785
יצהר א 5.0	931	530	+36	+4.0	+896
מן 1.0	8500	54.0			−2.0
מן 5.0	5246 תב	56.0	+250	+5.0	+42.0
מנפרוסט 1.0	7700	182	+300	+4.1	+231
עלית 0.1	13800 תב	299	+1000	+7.8	+692
עסיס ב 0.5	35000	12.0	+801	+2.3	+2.0
שלמה אנגל 1.0	2230	440			−174
שמן מבכ ש בנ"ה	3684 תב	725	+335	+10.0	+1302

טקסטיל והלבשה

ארגד 1.0	880	1337	+40	+4.8	+1274
אתקים 1.0	920 תב	984	+45	+5.1	+836
אופנת ברוך 1.0	2592	270	+32	+1.3	+17.0
אופנת ברוך 5.0	1802 תב	140	+115	+6.8	+290
אפתן 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפתן אופ 1	— הפסקת מסחר —				
ארגמן רג ש	12500	69.0	+500	+4.2	+120
דלתא-גליל 1.0	3970	379	+90	+2.3	+379
דלתא-גליל א 3.0	3050	65.0	+15	+.5	+63.0
מטוויות כאתור 1.	1859 תב	100	+169	+10.0	+220
מטוויות כאתור 5.	1095	441			+141
מטוויות אופ 1	901		+50	+5.9	+365
וישלנר 1.0	1170	120	+40	+3.5	+54.0
וישלנר 5.0	800 תב	298	+65	+8.8	+103
טרינזן 1.0	4510 תב	160	+410	+10.0	+216
זיקית 1.0	4010	474	+120	+3.1	+376
זיקית 5.0	3140	328			−9.0
לודזיה 0.1	1867 תב	575	+170	+10.0	+607
לודזיה 0.4	840	845	+8	+1.0	+295
לינת 1.0	576 תב	4601	+29	+5.3	+6727
בית גליקו 1.0	777 קו		+37	+5.0	+3379
מקס 0.1	26000	24.0	+1000	+4.0	+19.0
מקס 0.5	11300	44.0	+68	+.6	+4.0
עיט 1.0	11800 תב	66.0	+850	+7.8	+136
עיט 5.0	5950	60.0	+260	+4.6	+346
עמק 1.0	1788 תב	451	+163	+10.0	+1146
פולגת א 0.1	3120	1956	+90	+3.0	+2024
פולגת כ 0.4	2010	4708	+90	+4.7	+7406
פולינן א 0.5	8040	295	+240	+3.1	+806
פרגוד 1.0	2167 תב	513	+197	+10.0	+896
גיבור סברינה	12610	13.0	+60	+.5	+13.0
תעש רוגוזין 1.0	3670 תב	540	+200	+5.8	+2503

מתכת ומוצריה

אקסטבין 5.0	2610 תב	142	+220	+9.2	+370
אורדן 10.0	9650	239	+340	+3.7	+311
אורדן 50.0	7710	25.0			−25.0
אלומית 1.0	4960	90.0	−40	−.8	−52.0
אלומית 5.0	3165	70.0	−40	−1.3	−71.0
כבלים ש	13000 תב	45.0	−1000	−7.1	−42.0
התכוף 1.0	7300	50.0	+270	+3.8	+28.0
התכוף 5.0	3750	176	−157	−4.0	−116
התכוף אופציה	4520	334	+100	+2.3	+309
דיקה 1.0	5400	32.2			+116
דיקה 5.0	2655 מו		−140	−5.0	−316
קפסמאות פח 1.0	1250	3943	+56	+4.7	+8402
קפסמאות פח 5.0	900	1381	+28	+3.2	+1231
מתכת טרם 1.0	2420	900			+39.0
כבלי ציון 1.0	2760	3928	+120	+4.6	+5342
כבלי ציון 5.0	1051	6039	+41	+4.1	+11115
כבלי ציון אופ 3	775	4938	+70	+9.9	+4827
מודגן 1.0	— הפסקת מסחר —				
מודגן אופ א	— הפסקת מסחר —				
קרונר 1.0	930 תב	1419	+67	+7.8	+2462
קרונר 5.0	495	2023	+23	+4.9	+3146
נחושתן 0.1	16700	16.0	+700	+4.4	+47.0
נחושתן 0.5	6535	25.0	+190	+3.0	+90.0
סקר פלדה 1.0	7060	101	+260	+3.8	+431
קינג 1.0	1250 תב	935	+100	+8.7	+869
קינג 5.0	680 תב	1619	+62	+10.0	+1188
קליל 1.0	4000	100			−2.0
קליל 5.0	1990 תב	194	+100	+5.3	+94.0
שלדות 5.0	2080 תב	342	+140	+7.2	+632
תעשיות לכיש 1.0	1210 תב	1297	+110	+10.0	+1407
תעשיות לכיש 5.0	590	632	+20	+3.5	+720

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

אלביט 3.0	376000	18.0	+1000	+.3	+8.0
אלקו 0.1	7000	51.0	+180	+2.6	+30.0
אלקו 0.25 ש	3438 תב	862	+313	+10.0	+1570
אלקו 0.25 מ	3299	207	+131	+4.1	+207
אלקטרה 0.1	13500	2.0	+100	+.8	+5.0
אלקטרה א 0.5	7600 תב	528	+595	+8.5	+417
אלרון 3.0	305000	12.0	+1000	+.3	+7.0
אר"ת 0.2פסמ	26300	77.0	+100	+.4	+29.0
כלל תעש אלקטרו	2160	468	+80	+3.9	+882
ספקטרוניקס 1.0	1993	424	+13	+.7	+315
ספקטרוניקס 5.0	1230	1199			−419
מירוטנגר 1.0	2431 תב	672	+190	+8.5	+778
מירוטנגר 5.0	1355 תב	2120	+105	+8.4	+2503
ציקלון 1.0ושה	2491	159	+12	+.5	+28.0
ציקלון 5.0ושה	1045	328			+42.0
קבנשטין אלד 1.	4990	60.0			−8.0
קבנשטין אלד 5.	3420	25.0	+100	+3.0	+50.0
ת.א.ת. 1.0	4096	132	+195	+5.0	+209
ת.א.ת. 5.0	1560	526			−642
ת.א.ת. אופ 1	12880	6.0	−11	−.1	−2.0
תדאה 1.0	4845	20.0	−5	−.1	−20.0

מוצרי בניה

אי.פ.כלל בנין 1.	815	7489	+28	+3.6	+11866
אי.פ. אופציה א'	391 תב	50366	+40	+11.4	+107117
אי.פ. אג"ח סד א	95.5	214099	+1.5	+1.6	+391090
אלקול 5.0	11460	188	+120	+1.1	+173
אקרשטיין 1.0	1723 תב	419	+157	+10.0	+735

אקרשטיין 5.0	1195	225			−300
בטון תדיר 1.0	10200	9.4			−9.4
בטון תדיר 5.0	— הפסקת מסחר —				
בר-כון 1.0	1160 *	434	+20	+1.8	+50.0
* ביצוע חלקי 89.60%					
בר-כון 5.0	379	1039			−600
כרומאסכסס 1.0	6500 תב	6.0	−591	−8.3	−43.0
כרומאסכסס 5.0	2415	310	+115	+5.0	+303
מ.ל.ס. 1.0	1009	353	+10	+1.0	+353
ב.ל.ב. 5.0	587	555			−555
מדול הסק בתעש	4850 תב	171	+300	+6.6	+259
מתאקיה ולפמן 1	— לא נסחר —				
מתאקיה ולפמן 5	13900				−11.0

כימיה, גומי ופלסטיק

אגן 5.0	18808 תב	313	+1000	+5.6	+461
אליאנס ב 200.0	3246 תב	1226	+295	+10.0	+1469
גל תעשיות 1.0	10600	35.0	+100	+1.0	+1.0
גל תעשיות 5.0	5800	73.0	+200	+3.6	+72.0
דקסטר 1.0	3315	137			−107
דשנים 0.1	4888 קו		+233	+5.0	+592
דשנים 0.5	1155	784			+26.0
חיפה כמיקל 10.0	523 תב	35564	+48	+10.1	+98489
טבע ש	51300	570	+310	+.6	+630
טבע אופ 4	45900	9.0			+21.0
ליפסקי 1.0	1440	85.0			−85.0
ים המלח 0.1	15850	5980	+620	+4.1	+9055
פטרוכימיים 10.0	590 תב	42300	+45	+8.3	+94584
מקסימה 1.0	7700 תב	100	+500	+6.9	+100
מקסימה 5.0	2490	150			−2.0
נקה כמיקל 1.0	3479 תב	102	+189	+5.7	+124
סנו 1.0	9180	49.0	−130	−1.4	−14.0
סנו 5.0	6240	70.0	+240	+4.0	+69.0
קים כימיקל 1.0	6100	27.0	+100	+1.7	+30.0
ת.כ.ל. 1.0	4565 *	175	+217	+5.0	+190
* ביצוע חלקי 67.90%					
ת.כ.ל. 5.0	3728 קו		+178	+5.0	+244
תיא 5.0	8450 תב	187	+708	+9.0	+731
פרומאדום 10.0	10370 קו		+494	+5.0	+216
תורז א 5.0	4725 קו		+225	+5.0	+657

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

דפרון 1.0	5959 תב	195	+539	+9.9	+206
דפרון 5.0	3014 תב	225	+274	+10.0	+464
ח.מ.ו. 1.0	12225 מ		−643	−5.0	−3494
יאה 1.0	3800 תב	174	+300	+8.6	+385
לבידי אשקלון 1.	419	13130			+9868
לבידאשקלון אופ1	679	1322			−892
מולט ב 0.5	23500	12.0	−500	−2.1	−15.0
מפעלי ניר 10.0	202150	60.0	+5000	+2.5	+138
סקופיה 1.0	3370	839	+129	+4.0	+356
רים 0.1	4650	178			−136
רים 0.4	2493	630			−118
תעל ב 0.2	12100 תב	505	+1100	+10.0	+889

תעשיות שונות

אבריון 1.0	3630	119	+30	+.8	+2.0
אבריון 5.0	1991	51.0	+41	+2.1	+334
תפישה יוד 1.0	7750				
פולק 0.1ושה	7500	26.0			−7.0
פולק 5.0ושה	3950				−1.0

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	6600	386	+120	+1.9	+638
כור בכ' 1.0	4750000	.2	−25000	−.5	−.1
כלל תעשיות 1.0	1320	11411	+19	+1.5	+15667
מאגרי טכנולוגיה	439	1412	+19	+4.5	+4692

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אמפיקו ש	4900 תב	308	+340	+7.5	+574
אידיבי פתוח 2.0	3700	3670	+155	+4.4	+5928
אינקובה 0.1	1868 תב	861	+170	+10.0	+1380
אינקובה 0.5	810	793	+20	+2.5	+1144
אלגר ש	7029	99.0			−93.0
אלגר מ	7057	15.0			−15.0
אלרן ש	2810 תב	1179	+160	+6.0	+1975
אלרן כ	2970 תב	280	+270	+10.0	+530
אמיסר בכ' 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 5.0	— הפסקת מסחר —				
גוהלת 1.0	1310	20.0	+30	+2.3	+20.0
חברה לישראל 1.0	7870	1078	+206	+2.7	+781
חברה לישראל 5.0	4935 קו		+235	+5.0	+2479
הלפסקם 1.0	112500	3.9	−5000	−4.3	−3.9
חלפסקן 1.0 ש	23600	87.0			−39.0
אמפא א 0.5	12650 תב	307	+1150	+10.0	+418
פועלים השק ש	5300	1104	+201	+3.9	+1578
לאומי השק 0.1	— הפסקת מסחר —				
דיסקונט השק ש	2295	3786	+75	+3.4	+6754
מזרחי השק ש	16000 תב	85.0	+1400	+9.6	+250
מזר השק אגח 124	9950				+75.0
חירון 1.0	1900 תב	242	+100	+5.6	+556
חירון 5.0	707	833	−3	−.4	−113
ישום החזקות בעמ	263 תב	57384	+13	+5.2	+106622
יצוא ש	10000	159	+300	+3.1	+157

ירדן א 0.1	4099	339			−218
כלל ישראל 10.0	792	12501	+38	+5.0	+24496
כלל ישראל 50.0	630	1319	+20	+3.3	+2367
לנדיק 0.1	9051 תב	133	+700	+8.4	+218
לנדיק 0.5	2672 קו		+127	+5.0	+2057
בנור 0.1	803 תב	12437	−90	−10.1	−26523
בנור א 0.5	414 תב	7076	−57	−12.1	−14004
עת השק ב 0.1	— הפסקת מסחר —				
עת השק ג 0.5	— הפסקת מסחר —				
פז השק ש	6200 תב	387	+300	+5.1	+1149
פמה א 0.1	9500	153			−39.0
פמה 0.5	5500	366	+201	+3.9	+475
פריון ב 2.5	3650 תב	611	+284	+8.4	+1872

מחקר ופיתוח

אמצעים מתוחכמים	— הפסקת מסחר —				
גליל טכנולוגיות	452	3600	+14	+3.2	+5910

דלק ונפט

דלק חיפושינפט1.	3330 תב	943	+290	+9.5	+1040
דלק חיפושינפט5.	1535 תב	1922	+110	+7.7	+1923
דלק נפט אופ 2	943	398			−510
פז חיפושי נפט	13230	88.0	+630	+5.0	+106
סראויל 1.0	1718	101	−70	−3.9	−245
סראויל 5.0	980	101	+30	+3.2	+199
י.ג.א.ל. 5.0	1460	986	+45	+3.2	+1244
מ.ג.נ. 1.0	2745	100	−15	−.5	−225
מ.ג.נ. 5.0	1260	425			−399
פראויל ב 0.3	4699	219	+90	+2.0	+303
צפון אמר נפט 1.	255	2350			+950
צפון אמר נפט 5.	160.0	6690	−1.0	−.6	−1943
נפטא ש	1518000	2.0			−1.0

נסחרות במט"ח

גזית מ	228

שערי מטבע חוץ ביום 3.8.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב		1.46	1.53	1.46	1.53	1.46	1.53	1.4823	1.5007	1.4857	1.5043	1.4816	1.5004	1.4923
1 ליש"ט		2.17	2.27	2.18	2.28	2.17	2.27	2.2086	2.2360	2.2167	2.2444	2.2107	2.2385	2.2273
1 מארק גרמני		0.70	0.73	0.70	0.73	0.69	0.73	0.7097	0.7186	0.7107	0.7196	0.7104	0.7195	0.7145
1 פרנק צרפתי		0.21	0.23	0.21	0.23	0.21	0.22	0.2183	0.2210	0.2191	0.2218	0.2180	0.2208	0.2198
1 גולדן הולנדי		0.62	0.65	0.62	0.65	0.61	0.65	0.6296	0.6374	0.6302	0.6381	0.6287	0.6367	0.6339
1 פרנק שוויצרי		0.87	0.91	0.87	0.91	0.87	0.91	0.8850	0.8959	0.8852	0.8962	0.8856	0.8968	—
1 כתר שוודי		0.21	0.22	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2127	0.2153	0.2134	0.2161	0.2127	0.2154	0.2143
1 כתר נורבגי		0.20	0.21	0.20	0.21	0.19	0.21	0.2006	0.2031	0.2011	0.2036	0.2003	0.2028	0.2018
1 כתר דני		0.19	0.20	0.18	0.19	0.18	0.19	0.1882	0.1906	0.1888	0.1911	0.1881	0.1904	0.1894
1 מארק פיני		0.29	0.31	0.29	0.31	0.29	0.31	0.2968	0.3004	0.2978	0.3015	0.2969	0.3006	0.2996
1 דולר קנדי		1.06	1.11	1.06	1.11	1.05	1.10	1.0734	1.0867	1.0757	1.0891	1.0732	1.0867	1.0812
1 דולר אוסטרלי		0.90	0.82	0.86	0.93	0.87	0.93	0.8835	0.8944	0.8959	0.9071	0.8945	0.9057	0.9001
1 ראנד דרא"פ		0.45	0.41	0.36	0.60	0.37	0.51	0.5768	0.5839	0.5943	0.6017	0.5887	0.5961	0.5887
10 פרנקים בלגיים		0.35	0.33	0.33	0.35	0.33	0.39	0.3390	0.3433	0.3438	0.3481	0.3421	0.3464	0.3451
10 שילינגים אוסטריים		1.04	0.99	0.99	1.04	0.99	1.04	1.0063	1.0188	1.0109	1.0235	1.0078	1.0205	1.0153
1000 לירות איטלקיות		1.07	1.01	1.02	1.08	1.01	1.08	1.0332	1.0460	1.0365	1.0495	1.0333	1.0462	1.0403
100 יינים יפאניים		0.99	0.95	0.95	0.99	0.94	0.99	0.9625	0.9745	0.9635	0.9755	0.9637	0.9758	0.9690
1 דינר ירדני		4.52	4.25	4.08	4.34	4.12	4.35	—	—	—	—	—	—	4.2456
10 לירות לבנוניות		0.84	0.79	0.78	0.83	0.02	0.03	—	—	—	—	—	—	0.3511
1 לירה מצרית		—	—	—	—	0.76	0.82	—	—	—	—	—	—	0.8208
1 סל"י (ECU)														

דולר יציג: 1.4923 **דולר נוסעים:** 1.7702 **דולר שחור:** 1.56-1.57

שערי אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנק'
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-231 תשואה 3.96%		
3701	916.9	+28.1
ק-232 תשואה 4.02%		
3702	699.0	+21.4
ק-233 תשואה 4.27%		
3703	608.4	+9.4
3704	520.8	+7.9
ק-251 תשואה 4.61%		
3751	276.0	−2.7
ק-252 תשואה 4.13%		
3752	111.5	+3.3
3753	106.9	+3.0
ק-253 תשואה 4.78%		
3754	95.1	+.3
3755	91.4	+.3
3756	88.2	+.3
3757	86.4	+.3
3758	84.7	+.3
ק-271 תשואה 4.74%		
3826	96.4	−.3
3827	94.5	−.3
3828	91.1	−.3
3829	89.3	−.3
3830	87.5	−.4
3901	107.4	+2.4
ק-291 תשואה 4.55%		
3902	98.3	
3903	97.5	
3904	95.9	
4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)		
ק-231 תשואה 3.96%		
3701	916.9	+28.1
ק-232 תשואה 4.02%		
3702	699.0	+21.4
ק-233 תשואה 4.27%		

הסידרה	השער	השינוי בנק'
3703	608.4	+9.4
3704	520.8	+7.9
ק-251 תשואה 4.61%		
3751	276.0	−2.7
ק-252 תשואה 4.13%		
3752	111.5	+3.3
3753	106.9	+3.0
ק-253 תשואה 4.78%		
3754	95.1	+.3
3755	91.4	+.3
3756	88.2	+.3
3757	86.4	+.3
3758	84.7	+.3
ק-271 תשואה 4.74%		
3826	96.4	−.3
3827	94.5	−.3
3828	91.1	−.3
3829	89.3	−.3
3830	87.5	−.4
3901	107.4	+2.4
ק-291 תשואה 4.55%		
3902	98.3	
3903	97.5	
3904	95.9	
4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)		
ש3110	246500.0	−2100.0
ש3111	239500.0	−1700.0
ש3112	236400.0	−2000.0
ש3113	237000.0	−1701.0
ש3114	231800.0	
ש3115	227500.0	−2000.0
ש3116	221750.0	
ש3117	232500.0	+1500.0
ש3118	224500.0	+1250.0
4%-6%-7% מלווה פיתוח ודירה (80% הצמדה)		
ש3201	193400.0	+1000.0
ש3202	194000.0	+1000.0
ש3203	192000.0	+900.0
ש3204	187000.0	+500.0
ש3205	184600.0	+500.0
ש3206	181600.0	+500.0
ש3210	177700.0	+300.0
ש3211	173800.0	+208.0
ש3212	170000.0	+1000.0
ש3213	164000.0	+1000.0
ש3214	157300.0	+905.0
ש3501	161200.0	+200.0
ש3502	159000.0	+400.0
ש3503	142000.0	+200.0
ש3504	140100.0	+500.0
ש3505	135700.0	
7%		
ש3521	135100.0	+300.0
ש3522	129850.0	+350.0
ש3523	123000.0	+500.0
ש3524	122400.0	+400.0
ש3525	120500.0	+500.0
ש3526	120600.0	+600.0
ש3527	117500.0	+700.0
ש3528	115100.0	+700.0
ש3529	114300.0	+700.0
ק-704 תשואה 2.80%		
ש3530	111720.0	+177.0
ש3531	111466.0	+151.0
ש3532	108204.0	+147.0
ש3533	112832.0	+179.0
ש3534	106418.0	+168.0
ק-705 תשואה 2.20%		
ש3535	107899.0	+610.0
ש3539	101696.0	+589.0
ק-706 תשואה 2.68%		
ש3536	106724.0	+167.0
ש3537	106611.0	+168.0
ש3538	100348.0	+157.0
ש3540	100183.0	+158.0
ש3541	96804.0	+153.0
ש3542	96696.0	+152.0
ש3543	91988.0	+145.0
ק-707 תשואה 2.79%		
ש3544	91898.0	+251.0
ש3546	89650.0	+247.0
ש3547	89459.0	+248.0
ש3548	89363.0	+248.0
ש3550	84704.0	+237.0
ש3551	84387.0	+237.0
ק-708 תשואה 2.70%		
ש3545	89608.0	+120.0
ש3549	84670.0	+113.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ש3552	77737.0	+103.0
ש3554	77608.0	+103.0
ש3555	77608.0	+103.0
ק-709 תשואה 2.78%		
ש3553	77169.0	+506.0
ש3571	66966.0	+471.0
ק-710 תשואה 2.75%		
ש3556	73868.0	+606.0
ש3558	73782.0	+619.0
ש3559	71176.0	+598.0
ש3560	67381.0	+579.0
ש3561	67201.0	+580.0
ק-711 תשואה 2.82%		
ש3557	74201.0	+117.0
ש3572	67496.0	+106.0
ק-712 תשואה 2.80%		
ש3573	67173.0	+107.0
ש3574	61942.0	+98.0
ש3577	61901.0	+84.0
ש3578	57191.0	+78.0
ק-713 תשואה 2.95%		
ש3575	61484.0	+83.0
ש3576	61318.0	+83.0
ש3579	59072.0	+94.0
ק-714 תשואה 2.79%		
ש3580	55233.0	+401.0
ש3581	50244.0	+372.0
ש3582	46348.0	+350.0
ש3583	43085.0	+333.0
ק-715 תשואה 2.91%		
ש3584	40832.0	+65.0
ש3585	38721.0	+62.0
ש3586	35070.0	+56.0
ש3588	35025.0	+56.0
ק-716 תשואה 2.85%		
ש3587	35229.0	+80.0
ש3591	32109.0	+74.0
ש3592	32074.0	+73.0
ש3593	32023.0	+73.0
ק-717 תשואה 2.94%		
ש3589	31947.0	+51.0
ש3594	30462.0	+49.0
ש3596	29116.0	+47.0
ש3597	29021.0	+46.0
ק-718 תשואה 2.95%		
ש3590	31816.0	−58.0
ש3595	30320.0	−58.0
8.25% מלווה אחרים (100% הצמדה)		
אג"ח ☆ 2	101.1	
81 סד' 3	105.7	+.2
תב☆סד 4	108.4	+.3
תב☆סד ה	100.7	
תב☆סד 1	99.4	
מימון 157	110.0	
מ סד' 82	101.2	−2.0
ז סד' 1	99.6	
5% מלווה פיתוח המדינה [illegible]		
ש2001	131400.0	+1000.0
ש2002	130600.0	
ש2003	124800.0	
ש2004	126100.0	+300.0
ש2005	119200.0	
ש2006	118000.0	
ש2007	116200.0	+300.0
ש2008	114500.0	
ש2009	115800.0	
ש2010	114750.0	+50.0
ש2011	112500.0	
ש2012	111400.0	−600.0
ש2013	113200.0	
ש2014	110000.0	
ש2015	110000.0	
ש2016	110400.0	
ק-108 תשואה 2.69%		
ש2017	109252.0	+797.0
ש2019	109014.0	+795.0
ש2020	105824.0	+773.0
ק-109 תשואה 2.87%		
ש2018	109504.0	+149.0
ש2021	109415.0	+174.0
ק-110 תשואה 2.40%		
ש2022	103511.0	+371.0
ק-111 תשואה 2.65%		
ש2023	103700.0	+908.0
ק-112 תשואה 2.95%		

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ש2024	96277.0	+154.0
ש2027	92856.0	+148.0
ש2031	85955.0	+137.0
ק-113 תשואה 2.80%		
ש2025	97138.0	−263.0
ש2026	96825.0	−267.0
ק-114 תשואה 2.90%		
ש2028	93440.0	+148.0
ש2030	88871.0	+142.0
ק-115 תשואה 2.89%		
ש2029	88335.0	−241.0
ש2033	81321.0	−245.0
ש2035	74650.0	−238.0
ק-116 תשואה 2.85%		
ש2032	86653.0	+138.0
ש2034	81868.0	+130.0
ש2036	75156.0	+120.0
ק-117 תשואה 2.37%		
ש2037	71976.0	−1832.0
ש2052	60495.0	−1693.0
ק-118 תשואה 2.90%		
ש2038	71480.0	−641.0
ש2040	68830.0	−641.0
2051	65118.0	−626.0
ק-119 תשואה 2.45%		
ש2039	69227.0	+108.0
ש2041	65550.0	+102.0
ק-120 תשואה 2.90%		
ש2053	59938.0	+82.0
ק-121 תשואה 2.20%		
ש2054	56154.0	−1495.0
ש2056	53628.0	−1420.0
ש2058	48808.0	−1330.0
ש2060	45045.0	−1264.0
ק-122 תשואה 1.66%		
ש2055	ב 59221.0	−1573.0
ש2057	ב 54851.0	−1501.0
ש2059	ב 49917.0	−1406.0
ק-123א תשואה 1.27%		
ש2061	ת 35393.0	−2032.0
ק-123ב תשואה 1.46%		
ש2062	32112.0	−301.0
ק-123ג תשואה 0.94%		
ש2063	31234.0	+343.0
הליס		
ב 17	103.7	29.07
ב 18	102.0	−1.0
ב 19	102.0	+.2
ב 20	102.0	
ב 21	ק 104.0	+3.0
ב 22	102.5	
ומשכב 108	96.1	+.6
ומשכב 109	92.0	28.07
אחת2003	90.0	29.07
תעש☆ 20	90.0	02.07
משכב☆ 75	95.6	10.07
משכב☆ 77	93.8	14.07
ב 23	95.9	+.7
ש24	94.0	+.5
ש25	96.0	−.8
ש26	95.9	
ש27	93.9	
ש28	93.3	
ש29	95.9	+.5
ש30	99.4	+.5
ש31	98.0	−3.0
ס ה השק☆109	−1.5	92.8
ס ק השק☆ 112	91.0	−1.0
ל השק☆ 141	95.0	30/07
ר ח השקע☆50	93.2	27/07
מירב☆26 ש	89.8	−.8
צים☆ 1 ש	92.1	−.5
צים☆ 2 ש	94.7	29 07
תית 15	94.7	22.06
אגח☆ 2	92.0	+1.8
אגח☆ 3	91.5	+.8
אגח☆ 1	96.0	
אגח☆ 1	93.8	
32	96.0	+1.6
33	95.5	29.07

הסידרה	השער	השינוי בנק'
הנפקות ☆	98.4	+.5
נפקות ☆ א	95.4	
נפקות ☆ ב'	95.5	−1.7
תב☆סד'ו 1	86.9	31/07
2	93.1	+1.0
אגח☆ 4	96.4	−.5
ון אגח☆ 1	89.31	+.3
אגח☆ 1	89.5	
אגח☆ 3	89.0	−.5
אגח☆ 1	89.6	
סד' 34	103.5	+.7
אגח☆ 4	113.0	+.1
אגח☆ 9	111.8	29/07
מרג ☆ 1א	102.8	+.5
לישם 1ב ☆	104.6	30/07
פלה ☆ 1ג	106.0	+2.0
אגרות חוב בלתי מתגבלות בממ		
אמפל מ	100.0	01/07
וקם ש	86.3	−.5
ל ישראל 11	99.5	29/07
ל ישראל 12	99.5	29/07
ל ישראל 13	95.7	22/07
ל ישראל 14	93.9	22/07
מניב 24 ש	84.7	23/07
מניב 25 ש	86.4	27/07
מניב 26 ש	86.4	27/07
מניב 28 ש	87.3	22/07
מניב 30 ש	84.5	31/07
ח מימון 1	86.3	−.3
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ק-601 תשואה 5.95%		
סד' 2501	155.0	−.4
סד' 2502	152.3	−.5
סד' 2503	147.5	−.4
ק-602 תשואה 6.08%		
סד' 2504	146.7	−.3
סד' 2505	141.1	−.3
ק-603 תשואה 5.72%		
סד' 2506	136.7	−.3
סד' 2507	131.9	−.3
ק-604 תשואה 4.10%		
סד' 2508	104.7	−5.5
ירושלים—צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 8.62%		
7001	230.5	−7.2
7002	223.4	−7.0
ק-902 תשואה 8.16%		
7003	216.3	−6.7
7004	199.5	−6.3
ק-903 תשואה 7.45%		
7005	190.5	−6.1
ק-904 תשואה 7.36%		
7006	186.0	−.4
ק-905 תשואה 8.15%		
7007	169.3	−5.3
7008	160.9	−5.1
ק-906 תשואה 8.37%		
7009	154.8	−4.7
ק-907 תשואה 8.34%		
7010	146.2	−4.7
ק-908 תשואה 7.71%		
7011	141.0	−.3
7012	136.0	−.4
ק-909 תשואה 8.10%		
7013	126.9	−2.0
ק-910 תשואה 8.63%		
7014	108.6	−3.2
ק-911 תשואה 8.50%		
7015	93.6	−3.3
7016	92.9	−3.4
7017	92.1	−3.5
7018	91.9	−3.5
7019	92.3	−3.5
7020	92.1	−3.5

הסידרה	השער	השינוי בנק'
7021	91.3	−3.4
7022	90.9	−3.5
ק-951 תשואה 8.39%		
7201	90.1	−2.8
7202	91.5	−2.8
7203	91.3	−2.8
7204	91.7	−2.9
7205	91.8	−2.9
"גלבוע" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 2.95%		
ש6101	11964.0	−382.0
ק-802 תשואה 3.31%		
ש6102	7162.0	−208.0
ק-803 תשואה 3.25%		
ש6103	6442.0	−192.0
ק-804 תשואה 3.30%		
ש6104	5921.0	−169.0
ש6105	5613.0	−160.0
ק-805 תשואה 3.30%		
ש6106	5439.0	−166.8
ש6107	5236.0	−161.0
ק-806 תשואה 3.27%		
ש6108	3782.0	−94.0
ש6109	3593.0	−91.0
ש6110	3531.0	−90.0
ק-807 תשואה 3.35%		
ש6111	2946.0	−76.0
ש6112	2857.0	−75.0
ק-808 תשואה 3.34%		
ש6113	1946.0	−31.0
ק-821 תשואה 3.72%		
ש6151	776.5	−22.4
ש6152	743.3	−21.4
ק-822 תשואה 3.74%		
ש6153	644.8	−20.5
ש6154	633.5	−20.0
ק-823 תשואה 2.99%		
ש6155	432.8	+18.8
ק-824 תשואה 3.71%		
ש6156	335.0	−4.4
ק-825 תשואה 3.66%		
ש6157	249.7	−6.3
ש6158	236.6	−6.0
ק-826 תשואה 3.68%		
6159	199.8	−5.1
ק-827 תשואה 3.75%		
6160	186.4	−5.5
6161	180.0	−5.4
ק-828 תשואה 3.75%		
6162	162.5	−6.0
ק-829 תשואה 3.78%		
6163	152.4	−4.7
6164	146.2	−4.5
ק-830 תשואה 3.85%		
6165	136.6	−7.6
ק-831 תשואה 3.59%		
6166	131.7	−.3
6167	128.9	−.2
6168	126.9	−.3
ק-832 תשואה 3.78%		
סד 6169	117.7	−5.9
ק-833 תשואה 3.74%		
6170	111.1	−3.4
ק-834 תשואה 4.16%		
6171	76.5	−4.8
6172	75.4	−4.8
ק-851 תשואה 3.54%		
6801	85.9	−2.7
אל-אופ		
אלביט 86	937.0	−5.4
אלביט 85	204.9	−.5
אלקוא 85	1221.0	−10.0
אלסינט 83	— הפסקת מסחר —	
סאיטקס		
85	735.0	−10.8
תדיראן	93.684	−1.7
תדיראן	401.485	
השקעות 5	193.5	
מימון 1	190.2	−2.2
בטוחון 2	115.0	
ים 167	117.6	−.6
ם 81	115.0	+2.8
ס סד' 83	108.2	

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	3826.74	3811.98
אבוקה	30043.13	29745.74
אגוז	197.97	194.07
אדיר	1326.77	1302.60
אדום	1644.95	1612.71
אופיר	1566.08	1546.84
אור	392.61	384.35
אורין	151.86	148.78
אורלי	207.37	205.87
אורן	605.94	594.05
אייל	3035.75	2978.11
איילת	3632.91	3553.30
איריס	3955.54	3868.39
איתן	578.47	566.50
אלון *	502.17	491.65
אלגוב	591.68	580.13
ארד	658.95	646.05
אש	112.36	109.9
אשל	162.36	159.15
אתרוג	188.16	187.25
בדולח	1656.52	1624.24
ברוש	380.84	373.37
ברק	381.22	373.62
בריכה	739.87	725.27
גביש	1132.04	1105.76
גבע	848.30	835.66
גורן	582.22	570.92
גיא	7609.06	7496.09
גיל	2216.16	2174.03
גלית	500.45	494.23
דובדבן	280.75	275.01
דוכיפת	537.91	527.35
דולב	192.47	188.40
דורון	1217.70	1193.66
דותן	215.53	211.44
דליה	405.20	398.46
דרור	3348.61	3265.86
דקל	274.22	268.84
הדס	286.90	284.28
ורד	405.03	397.79
חבצלת	2505.20	2453.27
זהר	16005.21	15775.08
זיו	15035.64	14813.46
זמיר	661.48	648.66
חוחית	130.02	127.14
חליפין	111.44	110.97
חלמיש *	557.92	546.85
חן	109.98	109.76
טופז	1184.84	1157.46
טל	4187.94	4161.03
יובל	653.89	641.15
יהלום	1549.21	1518.97
יסודות	30961.17	30670.13
יערה	562.89	550.54
כוכב	773.25	758.06
כורי	115.20	112.94
כלנית	447.96	440.45
כספית	606.36	600.15
כרמל	116.03	113.67
כתר	902.22	884.35
להב	3405.81	3340.85
למשקיע	97045.37	95344.92

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
לפיד	10260.26	10061.23
לקח	1482.38	1452.14
ליבנה	814.68	798.18
מבחר	971.36	952.38
מגמה	2811.66	2785.6
מגד	195.13	192.3
מגדן	2583.30	2559.7
מגל	620.47	608.35
מור	1169.10	1152.60
מורן	645.57	639.52
מבטח	24156.52	23511.27
מיתר	734.99	720.57
מינוף	3034.90	2976.30
מעיין	—	—
מקשה	840.38	824.02
מרגלית	973.90	954.96
מרום	953.01	934.41
נגה	20715.35	20424.46
נוף	620.01	617.23
נבע	—	—
נילי	3981.93	3923.27
סביון	436.68	428.66
סגולה	119.88	117.50
סלע	830.42	813.80
סנונית	574.63	565.38
סער	614.45	602.74
ספיר *	499.97	497.49
עדיף	647.97	635.45
עידית	1664.99	1632.05
עידן	5781.10	5699.16
ענבר *	1140.53	1114.92
ענת	1958.15	1939.50
עפרוני	547.58	535.51
ערבון	141.80	139.02
פלא	1210.65	1167.14
צבר	509.83	499.67
צופית	522.78	512.54
צוק	100.17	99.79
צמיד	857.05	838.62
צמיחה	6190.18	6102.32
צמרת	1482.23	1453.04
קלע	1576.86	1568.49
קרנית	15243.16	15114.06
רקפת	526.64	518.15
רשף	652.49	638.34
שבים	645.31	632.69
שהם	837.84	817.51
שירה	309.08	306.89
שמיר	301.72	297.97
שנהב	567.08	558.95
שסק	545.42	532.10
שקד	161.90	158.67
תאנה	176.76	175.01
תבור	766.16	755.76
תדהר	360.72	358.93
תהילה	90.76	88.76
תירוש	411.46	406.6
תפוח	182.56	181.67
תפוז	174.51	173.22
תרשיש *	1254.40	1238.85
תמר	383.98	379.64

האוצר „דוחף" את הסקטור העסקי אל שוק ההון

מאת שלמה קרמר

משרד האוצר פועל בימים אלה להמריץ את הפירמות להנפקות בשוק ההון, על ידי הקלות חדשות בתנאי ההנפקה.

עד כה, נהגה הממשלה להנפיק אגרות חוב ממשלתיות בתנאים משופרים שהקלו עליה את התחרות בשוק ההון והכבידו על הסקטור העסקי.

על רקע מדיניות האוצר להגדיל חלקו של הסקטור הפרטי בשוק ההון על חשבון הקטנת חלקה של הממשלה, הוחלט עקרונית לאפשר לחברות מנפיקות להשתמש ב„תמריץ רכישה" על ידי מכירת מניות מונפקות במחיר נמוך מהמחיר הנקוב במניה או באגרת החוב (דיסאג'יו) בנוסף לתשואה המובטחת למשקיע.

החלטת האוצר לצמצם את הפער בתנאי התחרות בינה לבין הסקטור העסקי, באה בעקבות פניות של הבנקים בנושא זה. בינתיים הצטבר באוצר בקשות להנפקות בהיקף של 880 מיליון שקל.

האוצר, על פי התכנון, התכוון לאשר הנפקות בהיקף של 650 מליון שקל, אך סכום זה כלל הנפקות „הצלה" לחברות וגופים (סולל בונה, קופת חולים וכד') בהיקף של 265 מליון שקל והנפקות של מפעלים מאושרים (הנפקות „רפורמה") בהיקף של 150 מליון שקל נוספים. כך שלסקטור הפרטי, להנפקות חופשיות, נותר סכום של 235 מליון שקל בלבד שמתוכם בוצעו כבר בפועל כ־160 מליון שקל. לפיכך ברור כבר היום, שלסקטור העסקי נותרה מסגרת מאושרת להנפקות חופשיות בהיקף של 75 מליון שקל בלבד עד סוף שנת הכספים 1986.

כבר כיום צפויות הנפקות שאושרו לאוגוסט וספטמבר בהיקף של כ־40 מליון שקל ולאוצר נותר סכום פעוט לאשר הנפקות נוספות בהיקף של 35 מיליון שקל בלבד לחודשים אוקטובר 1986 עד מרץ 1987. עובדה זו אינה מסיבה נחת לסגן שר האוצר עדי אמוראי ועל כן הוא פועל נמרצות לגבש הסכמה באוצר על שימוש בעודפי התקציב להרחבת המסגרת המאושרת להנפקות חפשיות. לדעתו, יש להעדיף שחברות ישראליות יגייסו הון בארץ וגם בחו"ל ואת משום שמחיר הגיוס בחו"ל מגיע לכדי 12.5 אחוז והוא גבוה יותר ממחיר הגיוס הצפוי בארץ.

בינתיים נראה שה„קרב" על עודפי התקציב עומד להסתיים בהסכמה על מדיניות הרחבת הנפקות הסקטור העסקי בשוק ההון על חשבון גיוס ההון של הממשלה, דהיינו הסכמה להשתמש בעודפי התקציב של הממשלה להפחתת החוב הפנימי ולא למטרה אחרת. שימוש כנ"ל מבטיח לאוצר גם מתחייבות מוגבלת בכמות, שניתן להפסיקה במקרה ויתברר שהעודף התקציבי איננו מתמיד.

בהסכמה זו, יסתם כנראה הגולל עם אפשרות הורדה נוספת בנטל המיסוי על העבודה או בנושא המיסוי הישיר, במהלך שנת הכספים הזו.

עדי אמוראי

מגבשים תוכניות חסכון הצמודות ל„סל המטבעות"

מאת זאב סלע

משרד האוצר שוקד עתה על הכנת הצעות לתוכניות חיסכון הצמודות לסל המטבעות. נודע, כי תוכניות היסכון אלה יוצעו רק במידה ויסתבר לראשי האוצר כי חלק ניכר מהכספים הנמשכים מנכסי השקעה דולריים אינם נספגים באפיקי ההשקעה השיקליים או ב„סל המטבעות" שמציעים הבנקים בימים האחרונים. החשש הוא מפני זרימת כספים לרכישת מוצרי צריכה ולשימושים אחרים.

ראשי משרד האוצר ובנק ישראל מעדיפים בשלב זה לעמוד על ההתפתחויות בשוק ההון ולהשאיר את היוזמה להציע אפיקי השקעה חדשים (כדוגמת סלי המטבעות) בידי הבנקים המסחריים. הבנקים המסחריים מדווחים לבנק ישראל מדי יום רביעי על השינויים השבועיים שהתבצעו במערכותיהם כדי שניתן יהיה ללמוד על המגמות המסתמנות בשוק הכספים והעדפות הציבור.

ההחלטה להצמיד את השקל לסל המטבעות נבעה גם מכוונתם של ראשי המשק לנטרל את נכסי ההשקעה הדולריים מההצמדה שהתחייבה עד כה למדד המחירים לצרכן. כידוע, במסגרת המדיניות הכלכלית שהיתה בשנים האחרונות התחייבו שרי האוצר לבצע פיחותים שידביקו לפחות את עליית המחירים במשק. ההצהרות באו גם על רקע חששות שהיו בציבור מפני פגיעה אפשרית בחשבונות הפת"ם וביתר נכסי ההשקעה הדולריים. הקפאת שער החליפין במסגרת התוכנית הכלכלית הנוכחית היתה הצעד הראשון בכיוון ביטול נכסי ההשקעה הדולריים מההצמדה אוטומטית לעליות המחירים במשק. עתה מתבצע למעשה השלב השני: ניתוק נכסי ההשקעה הדולריים מההצמדה למדד המחירים. ראשי בנק ישראל ומשרד האוצר אינם מודים בעובדה כי הצמדת השקל לסל המטבעות (במקום לדולר) פוגעת למעשה באופן עקיף בנכסים הפיננסיים של הציבור – דבר המנוגד לחוק שהתקבל בכנסת ערב הבחירות האחרונות.

ראוי לציין, כי מאז הנהגת הליברליזציה (1977) גדלו השקעות הציבור בנכסי השקעה דולריים. ביוני 1985 הסתכמו נכסי ההשקעה הדולריים בלמעלה מ־50% מסך הנכסים הנזילים שהחזיק הציבור באותה עת (כולל מניות בנקאיות שבהסדר). ההערכות הרווחות עתה במערכת הן כי ציבור המשקיעים יעביר בחודשים הקרובים מאות מיליוני דולרים מנכסים דולריים אל נכסים אחרים ובעיקר אל החלופות שמציעים עתה הבנקים. כאמור, משרד האוצר ובנק ישראל יעמדו על המשמרת: אם ימצא שהכספים הנפלטים לא יספגו באפיקי ההשקעה האחרים – יוצעו תוכניות חיסכון הצמודות לסל המטבעות בתוספת ריבית המקובלת עתה בעולם. בטבלה הבאה ניתן לראות את התפלגות הנכסים הפיננסיים שמחזיק הציבור ושהחזיק ערב התוכנית הכלכלית הנוכחית (יוני 1985).

נכסי ההשקעה הנזילים שבידי הציבור (במליוני דולר)

	יוני 1985	16 ביולי 1986
אמצעי תשלום	404	1,166
פז"ק תפ"ס	854	2,122
מק"מ	0.8	66
פקדונות במטבע חוץ	4,001	2,729
מזה – עו"ש	2,653	990
אג"ח צמודות*	1,726	3,956
מניות	4,880	6,525
מניות בנקים	3,216	3,688

(*) צמודים לדולר ולמדד המחירים

גוברת הנטייה למימון פרוייקטים חקלאיים עם ישראל

מאת דויד מושיוב

סך יצוא התשומות החקלאיות והידע החקלאי של ישראל לארצות מהן באים משתלמים בנושאי חקלאות שונים לישראל בעקבות ההשתלמות שעברו חקלאים אלה נאמד בסך 40 מיליון דולר בשנה – אמר אתמול יצחק אבט מנהל המרכז לשיתוף והדרכה בינלאומית של משרד החקלאות במסיבת עתונאים בתל־אביב.

אבט, שסקר את פעולות המרכז בעולם השלישי, הטעים כי בשנת 1986 מקיימת ישראל קורסים שונים בארץ ובחו"ל למשתלמים בנושאים שונים ובקורסים אלה השתתפו 880 איש. בהתאם לתכנית, ישתלמו בשנת 1987 במסגרת קורסים אלה 1,000 איש. הקורסים מתמקדים בנושאים שונים, כגון: שיטות השקייה, בקר לחלב, לול, דבורים, מרעה, פיתוח יבולים חקלאיים בשטחים צחיחים ועוד. מאז תחילת קיומם של קורסים אלה השתלמו במסגרתם כ־25,000 משתלמים בתחומים שונים. המימון לפעולות ההשתלמות השונות בא מתרומות של ארצות שונות כגון: ארה"ב, שמקציבה למסגרת מחקרים משותפים של ישראל ומדינות מתפתחות 5 מיליון דולר בשנת 1986; הולנד, התורמת למטרה זו 3 מיליון דולר בשנה; גרמניה המערבית המממנת מחקרים וקורסים בהיקף 1.5 מיליון מארקים גרמניים בשנה. חלקה של ישראל הוא 30 עד 35 אחוז מהיקף ההוצאה הכוללת מדי שנה.

הקורסים מתקיימים בקבוץ שפיים, בקבוץ ברור חיל ובמדרשת רופין לחקלאות.

נמסר, כי כיום באים לישראל להשתתף בקורסים השונים חקלאים מ־55 עד 60 ארצות בעוד שלפני שלוש שנים השתתפו בקורסים חקלאים רק מ־30 מדינות. בין הבאים להשתתף בקורסים נציגים גם מארצות שאינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל.

לאחרונה ניכר ביקוש גדול מצד חקלאים להשתתף בקורסים אלה. מדינות ומוסדות נוטים יותר לראות בישראל מדינה שכדאי לממן אתה מחקרים משותפים עם ארצות מתפתחות.

לדברי אבט על כל דולר המושקע בנושא ההדרכה וקיום הקורסים מייצאת ישראל לאותה מדינה תשומות חקלאיות בסך־5 דולר.

מיליון דולר פדיון בהיפר חדש של קו־אופ'

מאת משה גבע

פדיון חודשי בסך מיליון דולר צפוי בהיפר־קו־אופ' החדש שייפתח בחודש הבא בנס ציונה, על אם הדרך בין ראשון לציון לבית רחובות. יהיה זה הסניף השביעי שפותחת רשת „הקו־אופ" במסגרת תכניתה השנתית להקים 9 חנויות חדשות.

עד סוף השנה ייפתחו שני „היפרים" נוספים באום־אל־פחם ובראשון לציון.

החנות החדשה בנס ציונה תשרת קהל קונים פוטנציאלים המונה 15 אלף משפחות.

במהלך הבניה נוספו כ־500 מ"ר לשטחה המקורי של החנות שהיה 2000 מ"ר, זאת לאור ממצאי סקר שנערך באזור.

המבנה מוקם על־ידי חברת סאראב שהשקיעה בהקמתו 1.9 מיליון דולר והוא יושכר לקו־אופ' לתקופה ממושכת. הקו־אופ' השקיעה כ־1.2 מיליון דולר בציוד ובתכנון הפנים.

אושרו מענקים למשקיעים בפרוייקטים תיירותיים

מאת דויד מושיוב

ועדת ההשקעות בראשות מנכ"ל משרד התיירות, רפאל פרבר, אשרה בישיבתה בשבוע החולף תשלום מענקים למשקיעים בפרוייקטים תיירותיים.

למרכז הנופש יער ירושלים אושרה הקמת 54 חדרים בהשקעה של 1.95 מיליון שקל בקירוב. סכום המענק שאושר לפרוייקט זה במקום הלוואה הוא 194.270 שקלים.

לפרוייקט „מיני לנד" באילת, אושר מעבר של מפעל מאושר. ההשקעה בפרוייקט זה מגיעה ל־360,000 שקל ואילו המענק במקום הלוואה הוא 54,000 שקל.

חברת „חוף גיא" בטבריה הקימה פארק לשעשועי מים משקיעה בפרוייקט זה 1.35 מיליון שקל ואילו המענק שאושר לה הוא 202,500 שקל.

המלון קבוץ האון לקיט ונופש משקיע כספים לשיפור שירותי המזון והנופש שהוא מספק לנופשים. סכום המענק שאושר לו הוא 154,100 שקל.

מרכז תיירות וספורט מצפה רחל בקבוץ רמת רחל ליד ירושלים משקיע סכום של 1.17 מיליון שקל בהקמת 23 חדרים נוספים במרכז. סכום המענק שאושר למרכז במקום הלוואה הוא 116,800 שקל.

מלון „פנינת אילת": מבקשים כינוס ומחפשים משקיע

מאת משה גבע

החברה הממשלתית לפיתוח מפעלי תיירות הגישה לבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה למינוי כונס נכסים למלון „פנינת אילת" המצוי בסמוך לאזור הלגונה בעיר הדרומית.

בניית המלון הוחלה לפני כ־9 שנים ונעצרה לפני כשנתיים, אחר שהושלמה רק כ־60 אחוז מן הבניה. הקבלן המבצע היא חברת סולל בונה שהצטרפה תחילה לבקשת הכינוס אך לבסוף הושגה הסכמה בינה לבין הבעלים חברת „מלונות ישראל בע"מ" באשר למינוי בורר מחוץ לכתלי בית המשפט, שפסיקתו תהיה מחייבת. סו"ב טוענת לחוב בסך 600 אלף דולר, בעוד הבעלים טוענים שהחברה חייבת להם 400 אלף דולר. בנוסף לכך קיים חוב של כ־600 אלף דולר לחברת „חרות", חברת בת של סו"ב.

החברה לפיתוח מפעלי תיירות (חפ"ת) תובעת מבעלי המלון חוב פיגורים בסך 1.5 מיליון דולר, זאת בנוסף לחוב בשיעור של 2 מיליון דולר שמועד פרעונו עדיין לא הגיע.

את בניית המלון החל בשנת 1979 יהלומן יהודי מפרנקפורט, קארואס שטיימן. שטיימן התחייב לסיים את הבניה בעבור שנתיים. הוא השקיע מכספו כ־1.3 מיליון דולר אותם קיבל כהלוואה מבנק המזרחי שעבודה שיעבד מגרשים בארץ. בנוסף לכך קיבל גם הלוואה בסך 3 מיליון דולר מצ'ייס מנהטן בנק. מאחר שבניית המלון התעכבה אולץ להעביר לבנק 20 אחוז מהבעלות. הבנק ביטח את עצמו בחברת ביטוח גרמנית והוא עשוי לראות את החוב כאבוד ולבקש להפעיל את הפוליסה.

בשנת 1983 מכר שטיימן 50 אחוז מהבעלות על המלון תמורת 2 מיליון דולר לששון גלילי, יהלומן שעלה ארצה מאיטליה. גלילי טוען שבניית המלון היתה אמורה להסתיים תוך חמישה חודשים, מאחר שעם כניסתו לשותפות התחייבה חפ"ת להזרים 3.5 מיליון דולר. לטענתו הזרימה החברה הממשלתית, לדבריו, כמיליון דולר בלבד ומיתרת הסכום החלה לנקות את חובותיו הקודמים של שטיימן. חפ"ת גורסת כי הדבר צויין במפורש בהסכם שנחתם עם גלילי וכי אין באפשרותה להזרים כספים שלא בהתאם לקצב הבניה.

בימים אלה מנהל גלילי משא ומתן עם משקיע נוסף האמור לרכוש חלק מהבעלות על המלון, תמורת השקעה של 2 מיליון דולר לצורך השלמת הבניה.

„הפועלים" מאריך הפעלת פקדון „ברירת ריבית"

בנק הפועלים מאריך את הפעלתו של מסלול הפקדה מיוחד לתקופות של חודש, חודשיים ושלושה חודשים, המאפשר לקבל רבית משתנה בשיעור מוגדל של רבית „פריים" בתוספת 0.5% לחודש או רבית קבועה בשעור שנתי נומינלי של עד 18.5% – הגבוהה מבין שתי האפשרויות.

מלכתחילה תוכנן להפעיל פקדון זה רק עד סוף חודש יולי, אולם בעקבות התעניינות של הציבור בפקדון זה, הוחלט לאפשר להפקיד בו למשך תקופה נוספת שתסתיים ב־10 באוגוסט.

הרבית במסלול של רבית משתנה בפקדון זה עומדת, לפי שעורי הרבית הנהוגים כיום, על שעור חודשי של 1.75%, השקול לרבית אפקטיבית של 23.14%.

הרבית במסלול של רבית קבועה – 17.5% להפקדה של חודש, 18% לתקופה של חודשיים ו־18.5% לתקופה של שלושה חודשים מחושבת על בסיס חודשי, כך שבפועל הרבית האפקטיבית השנתית שמקבל המפקיד גבוהה יותר, ומגיעה בהפקדה לחודשיים לשעור של 19.4%, ובהפקדה לתקופה של 3 חודשים לשעור שנתי של 19.8%.

היתרון של מסלול הפקדה זה הוא בכך, שהמפקיד אינו חייב להחליט מראש על אחד ממסלולי הרבית – קבועה או משתנה – לפי הערכותיו לגבי ההתפתחויות הצפויות בשעורי הרבית במשק. הוא מקבל רבית גבוהה בכל אחד משני מסלולי הרבית ובסוף תקופת ההפקדה הוא מזוכה אוטומטית ברבית הגבוהה יותר מבין שני המסלולים.

ניתן להפקיד במסלול הפקדה זה סכומים של 1,000 ש"ח ומעלה.

גידול התפוקה עכשיו – כיצד?

ההשקעה באיתור שווקים פוטנציאליים – קטנה למדי

מאת נחום פסה

מי שעוקב אחר התהליכים היסודיים במשק הישראלי בשני העשורים האחרונים מגלה עד מהרה כי מאז 1974 וביתר שאת מאז 1980, מדדי התפוקה והפריון, במשק הישראלי הם במגמת ירידה. תופעה זו מובלטת אם משווים את 6 השנים האחרונות לשנים 1968־1973.

במאמר זה אבקש לבחון את השאלה המטרידה את כל מי שעוסק בתכנון כלכלי ובהשפעה על התהליכים במשק: האם בנתונים הנוכחיים של המשק, מלאי וזרמי ההון והעבודה האפשריים, ניתן להעלות באופן משמעותי את התפוקה בסקטור היצרני, לחזור ולהתקרב לרמת גידול התפוקה והפריון אשר אפיינו את המשק הישראלי הצומח בשנים 1968־1973.

כלכלנים אשר ניסו לנתח את הסיבות לתהליך ירידת הפריון מאוחדים במסקנה, (אולי הטרוויאלית) כי רמת התפוקה והפריון להון ועבודה קשורות קשר חיובי חזק לרמת הצמיחה, ולרמת האימון והודאות במשק.

הירידה ברמת התפוקה והפריון, מוסברת בעיקר באמצעות הגורמים שלהלן, הקשורים בהאטת תהליכי הצמיחה ובהגדלת אי הודאות במשק:

★ הירידה בבקושים המקומיים (בעיקר ענף הבינוי ונגזרותיו) הנובעת מהשינויים במאזן ההגירה, בין היתר.

★ השינויים בכמות ובהרכב כח־אדם הנובעים ממאזן ההגירה, מהתופעה של כניסת עובדי השטחים לשוק העבודה הישראלי ומהשינויים בהרכב המיני של כ"א המצטרף לשוק העבודה.

★ איטיות ההסתגלות וההסבה של ייצור עבור השוק המקומי לייצור לשם יצוא (ו/או תחליפי יבוא), כפי שמתחייב מהגידול בחוב החיצוני של ישראל.

★ משבר האנרגיה העולמי, שהקטין את היקפי הסחר העולמיים, הגדיל את מאבקי הסחר והקשה על החדירה לשווקים חדשים. משבר האנרגיה גרם לגידול בגרעון במאזן המסחרי של המדינות המפותחות (בעיקר ארה"ב) ואחת התגובות הכלכליות היתה עליה משמעותית בשערי הריבית של הדולר ומשבר בביקוש העולמי.

★ הגידול בהוצאה הלאומית לבטחון אשר הגדיל את התוצר הבטחוני הבלתי סחיר על חשבון התוצר האזרחי הסחיר.

★ השפעת האינפלציה הגבוהה – על אי הודאות במשק, על אי יעילות בהקצאת הון השקעות ועל גידול הפעילות של הסקטור הפיננסי שאינו נובע מגידול התוצר.

★ אי היציבות, שאפיינה בשנים האחרונות את רמת רווחיות היצוא.

★ התרחבות הכלכלה השחורה, המשפיעה על הסטטיסטיקה הלאומית ועל המדיניות הכלכלית הכוללת.

★ הסטת האנרגיה של יזמים, מנהלים ועובדים מעבודה להון, מהנתיב היצרני לנתיב הפיננסי, כתוצאה מהשילוב שבין אינפלציה חריפה, אי מיסוי רווחי מסחר בנ"ע ושפל בורסה ספקולטיבית.

אם נבחן את השינויים שהתרחשו בעת האחרונה במשק העולמי ובארץ נראה כי בשני תחומים חשובים, מחירי האנרגיה והתהליך האינפלציוני, חלו בשנה האחרונה התפתחויות חיוביות ביותר. אלא ששינויים אלה עדיין אינם נתפסים על ידי מקבלי ההחלטות (בכל הרמות) כתופעה פרמננטית ועל כן עדיין אינם באים לידי בטוי בנתוני הסחר העולמי והייצור ליצוא בישראל. אך אין ספק כי אם שנויים אלה יהפכו לפרמננטיים, השפעתם על המשק היצרני תהיה ניכרת.

השאלה היא, איפוא, על רקע תהליכים אלו ועל רקע יעדי המשק הישראלי, מהי המדיניות שיש לנקוט להגדלת התפוקה, במיוחד באותם מגזרים המקדמים את המשק לקראת יתר איזון בסחר החוץ.

רמת הידע הנוכחי על פריון ההון והעבודה אינה מאפשרת להחליט על כיוון מדיניות יחיד, לכלל המשק, על כל הענפים והמגזרים.

מחקרים מראים כי לכאורה מלאי ההון הבלתי מנוצל במשק גדל בשעור של כ־20% בשנים האחרונות. אם הדבר נכון הוא יכול להיות מוסבר על ידי אי התאמה בין זרמי תשומות הון ועבודה, אי יעילות בהקצאות השקעות או מגבלות שיווק המונעות הגברת נצילות ההון.

המסקנה כביכול היא שהשקעות הון נוספות במשק, אינן הפתרון. לעומת זאת, נתוח מזווית אחרת של נתונים השוואתיים מלמד כי מלאי ההון לעובד בארץ הוא 50% ומטה בהשוואה למקובל במדינות המפותחות. הבדלים אלה במלאי ההון מסבירים גם חלק גדול מהבדלי התפוקה ליחידת עבודה. (המכון לפריון העבודה 1980 – פרסום שנתי).

★ ★ ★

אחת הבעיות העיקריות של היצוא הישראלי היא שווקית. כלומר, לא משקיעים מספיק משאבים ומאמץ באיתור ובחדירה לשווקים פוטנציאליים. יש במובן מקרים ומצבים בהם רווחיות היצוא היא גורם המונע הגדלת הייצור ליצוא גם כאשר השווקים קיימים, אבל אינני מקבל זאת כהסבר כולל ומרכזי.

ישנם מגזרים שללא השקעה הולכת וגדלה בשיווק ובמו"פ, רמת הייצור בהם תלך ותקטן. ישנם מגזרים שללא מודרניזציה של הציוד לא תתאפשר הגדלת התפוקה גם אם השכר יפחת לרמה קוריאנית. במפעלים רבים שיפור רמת הניהול והמעורבות גדולה יותר של העובדים בתהליך קבלת ההחלטות הם הגורמים העשויים לאפשר הגדלת הייצור גם ללא תוספת של השקעות הון. ובנוסף לאלה קיימת גם התופעה של שוק עבודה לא משוכלל מבחינת זמינות של אינפורמציה על ביקוש והצע של תעסוקה.

שלוש מסקנות נובעות מכאן:

★ נחוץ לפעול להגדלת התפוקה באמצעות מדיניות מתוכננת:

★ יש צורך במאמץ משותף ומתואם של כל הגורמים העיקריים במשק, ממשלה, עובדים ומעסיקים. והפעולה צריכה להיות בכל החזיתות בתאום לצרכים השונים.

★ המאמץ צריך להתמקד הן בתחום המדיניות הכלכלית, והן ביצירת אוירה ותנאי כדאיות מתמשכים אשר יצביעו באופן חד משמעי כי הייצור ליצוא (או לתחליפי יבוא) הוא תחום הפעולה בו ניתן לקבל את הפירות הרבים ביותר להון ולעבודה.

מהם עיקריה של מדיניות מתוכננת זו?

1. שמירה על יציבות כלכלית.
2. מניעת התמוטטות של מפעלים יצרניים שיש סיכוי סביר להבראתם.
3. תמיכה ממשלתית משמעותית ביוזמות לקידום ופיתוח שוקי היצוא כדי לאפשר הגברת ניצול הון יצרני קיים ופיתוח מפעלים חדשים.
4. קיום מדיניות מיסוי יציבה שתעמיק את הגביה ותחסל את האפליה בין השקעה בנ"ע, השקעה בייצור והכנסות מעבודה.
5. מדיניות השקעות שתעודד ותעדיף (שערי ריבית, מיסוי, הנפקות וכו') את ההשקעה בהון יצרני פיסי, שווק, הון אנושי ומו"פ בפרופורציות ההולמות את פונקציית הייצור של המפעל הבודד המיצר ליצוא או תחליפי יבוא.
6. רפורמה בשוק ההון, לרבות שחרור שוק ההון מתחרות הממשלה במטרה לאפשר גיוס הון לשם השקעות יצרניות אשר יאפשרו הכפלת ההשקעה בתעשיה.
7. שכלול שוק העבודה, ההכשרה המקצועית והגברת האפקטיביות של השימוש בקרנות האבטלה, להכשרה והסבה מקצועית ונויידות עובדים.
8. שינויים במידקם היחסים בין עובדים ומנהלים ברמת המפעל שיובילו להגברת המעורבות של העובדים בתהליך קבלת ההחלטות ויגבירו את הקשר שבין פריון, רווחיות והכנסה מעבודה. במסגרת זו יש לבחון ברצינות את האפשרות להמיר חלק מתוספות שכר בהשתתפות ברווחים, במסגרת המו"מ על השכר ברמה המפעלית, תוך שחרור רווחים אלה מהמיסוי הישיר.

רעיונות אלה כוללים אלמנטים שממבט ראשון הם „קשים", אך כל אחד יצטרך לתרום את חלקו בשינוי מוסכמות ועמדות כה מסורתיות אם ברצוננו לבצע שינוי משמעותי במגמת הפריון במשק.

הסכמה לאומית, שאלה הם קויה העקריים, תעניק ליזמים, לעובדים ולמנהלים את התנאים האטרקטיביים להגברת הפעילות שתוצאתה הגדלת התפוקה והפריון. יש לכנס לאלתר את המועצה הכלכלית חברתית ולקבל את ההחלטות הנחוצות ולא להמתין עד ש„כוחות השוק" יפתרו את הבעיות.

★ הכותב חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות.

תשמר רציפות זכויות למובטלים חברי „מבטחים"

לנוכח אי היציבות במשק וגידול במספר המובטלים, החליטה קרן הפנסיה „מבטחים" לאפשר לחברי „מבטחים" מובטלים להמשיך באופן עצמאי חברותם בקרן פנסיה מקיפה ובכך לשמור על רציפות בזכויותיהם הפנסיוניות.

מנכ"ל „מבטחים", עמוס ערן, מסר כי המשכת החברות תינתן רטרואקטיבית מיום סיום עבודתו והשכר לצורך המשכת החברות ייקבע על בסיס רמת השכר שהיתה לחבר בתקופת חברותו בקרן או על בסיס אחר שיקבע בהסכמה בין החבר לבין מבטחים.

בתקופת המשכת החברות יוענקו לחבר הקרן זכויות פנסיה מקיפה הכוללת בין השאר נכות ושאירים.

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר ראשון בדבר בבוקר

דירות מרוהטות | הצעות עבודה | מכונות | מקררים | מציעים למכירה | רהיטים | שוק המציאה

למלונות בתל־אביב דרוש SENIOR BOOKING CLARK עם נסיון 3 שנים לפחות לפנות 243281 לקביעת ראיון

לחברת פרסום דרושה פקידת מכירות לקביעת ראיון: 257647 – 259961

למשרד נסיעות דרוש/ה פקיד/ה בעל/ת נסיון 5 שנים בתיירות יוצאת, משרה מלאה (מפרצל). לפנות לפרידה בטלפון: 03־243224

למשרד במודד דרוש/ה פקיד/ה תביעות בענף אלמנטרי בעל/ת נסיון, שבוע עבודה של 5 ימים מלאים לקביעת ראיון מלפנית משעה 14.00-15.30 טל. 03-219715, 218765 לשנות לאלי

עיריית יבנה דרוש/ה מנהל/ת סדנא לאומנות משרה מלאה. חיים מאיר שטרית ראש העיר

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות •

רוכשים מחברת אברהם גינדי החזיקו בבני ערובה ב„קידום"

(עתים) – חמש שעות התבצרו אתמול עשרות רוכשי דירות של חברת אברהם גינדי במשרדי חברת הביטוח „קידום" בתל אביב, בתביעה שהחברה תממש את פוליסות הביטוח שרכשו אצלה ותשתתף במימון השלמתם של פרוייקטי הבניה.

במהלך ההתבצרות כלאו המתבצרים שלושה בני ערובה מעובדי החברה, וביניהם יו"ר מועצת המנהלים אהרן פוטשניק, ואיימו להרוג את עצמם ולפגוע בבני משפחותיהם שהיו עימם, אם לא יענו תביעותיהם.

לאחר מו"מ בן שלוש שעות דרך חלונות הבניין בין קציני משטרה לבין רוכשי הדירות, הסכימו המתבצרים לשחרר את בני הערובה ולאחר אסיפה בהשתתפותו של סגן מפקד מחוז תל־אביב, תנ"צ אברהם בלר, סוכם כי נציגי הקבלנים, יחד עם הנאמן, יפעלו להשגת מימון להשלמת הפרוייקטים של חברת אברהם גינדי, במסגרת הסיוע המיוחד בסך 80 מיליון דולר שהממשלה הקציבה לקבלנים פרטיים.

יו"ר ועד הדיירים, חיים חלבני, אמר בסיום הפגישה כי אם תוך זמן קצר לא יושג הסדר, יחזרו הדיירים להתבצר. עוד הודיע, כי 21 רוכשי פוליסות הביטוח של „קידום" החליטו להגיש תלונה פלילית בטענה ש„קידום" מכרה להם פוליסות ביטוח בשעה שידעה שאינה יכולה לעמוד בהתחייבויות הכספיות הכרוכות בכך.

אנשי „קידום" אמרו כי לא יתלוננו נגד הדיירים הזועמים, מכיוון שהם מבינים את מצוקתם.

עו"ד אברהם שרת, הנאמן של חברת אברהם גינדי, אמר כי החברה זקוקה לששה מיליון דולר כדי להשלים בניית 24 פרוייקטים.

רוכשי דירות זועמים מחברת אברהם גינדי בפגישתם עם קציני משטרה אחרי ששחררו שלושה בני ערובה שהוחזקו במשרדי חברת „קידום" (צילום: שאול הגמבי־ג.פ.א)

מחקר: לא עוד „חדירת" ערבים לנצרת עלית אלא „התנחלות"

מאת סופר „דבר" בחיפה

10 אחוז מכלל אוכלוסיית נצרת עלית אינם יהודים, אלא ערבים ברובם וקצב גידולה במקום גדול בשנים האחרונות פי שניים עד שלושה מקצב גידול האוכלוסיה היהודית בשנה אחת – נתונים אלה נמסרו בסקר על דפוסי מגורים והגירה פנימית בקרב ערביי ישראל שערך המרכז היהודי־ערבי באוניברסיטת חיפה.

במחקרו על „חדירה והתנחלות" של ערבים בנצרת עלית במסגרת ספר זה, קובע ד"ר יורם בר־גל, כי מכלל 26,000 התושבים בנצרת עלית מגיע מספרם של הערבים בעיר זו ל־2,700 וקצב גידולם הוא בשיעור של 200 עד 250 נפש בשנה. הגידול נובע רובו מעקירת משפחות ערביות מנצרת תחתית ומכפרי הסביבה. רובן משפחות צעירות ועם מספר קטן של ילדים המחליפות דירות בתדירות גבוהה. בעבר היתה התיישבות בעיקר של ערבים נוצרים, אך היום קיימת נטייה די ברורה להתיישבותם של ערבים מוסלמים בנצרת עלית.

במסיבת עיתונאים בחיפה אמר אתמול ד"ר בר־גל כי מסקנות המחקר מתבססות על נתוני פנקס הבוחרים לאחר שפניית האוניברסיטה לקבל נתונים מעיריית נצרת עלית לא נענתה. הדובר ציין כי למרות שנצרת עלית נוסדה בסוף שנות ה־50 להיות עיר עברית ליד נצרת הערבית, מופיעה נצרת עלית השנה בפעם הראשונה בשנתון הסטטיסטי הממשלתי כ„עיר מעורבת".

ד"ר בר־גל אמר כי לפי קצב ההגירה של ערבים לנצרת עלית אין מדובר כבר על תחילה של „חדירה" אלא התחלה של „התנחלות". אם בעבר היתה התיישבות הערבים בנצרת עלית בעיקר בשכונות הגובלות בין נצרת הערבית לנצרת עלית הרי שהיום התיישבות הערבים בנצרת עלית היא כבר בכל שכונותיה ואף נוצרות מובלעות של תושבים ערביים בחלק הדרומי של נצרת עלית שהוא איזור חדש יחסית. ד"ר בר־גל הגדיר את התהליך כ„תהליך נורמלי" שאינו נראה כחריג לעומת תהליכים דומים בעולם כאשר חברה הנמצאת במצוקת דיור חודרת למקומות שבהם קיים היצע של דיור.

סכסוך במפעלי הטקסטיל: המשלמים פחות מ־450 שקל

מועצת פועלי ירושלים הכריזה אתמול על סכסוך עבודה בכל מפעלי הטקסטיל בירושלים, ששכר המועסקים בהם פחות מ־450 ש"ח, שהם 45 אחוז מהשכר הממוצע במשק. זאת לבקשת מזכיר אגודת הטקסטיל בהסתדרות בבירה, אברהם סילוק.

מזכיר מועצת פועלי ירושלים, ניסן הרפז, אמר כי עקב המתנת מעבר לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, המונעת סיום המו"מ לחידוש ההסכמים הקיבוציים הארציים, הוחלט על הסכסוך.

ההסתדרות תומכת בשיתוף העובדים בבעלות על מפעלים במצוקה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

ההסתדרות מחייבת עקרונית שיתוף עובדים בבעלות על מפעלים שנקלעו למצוקה – אמר אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, בישיבתה השבועית של הוועדה המרכזת.

קיסר הודיע שההסתדרות תתמוך בהצעת חוק להגנת מפעלים ושיקומם על ידי עובדיהם שהוגשה לכנסת, אף כי ההסתדרות גורסת שיש להכניס מספר שינויים בהצעה עצמה.

קיסר הטעים עם זאת שעצם הרעיון לשתף עובדים בבעלות על מפעלים שנקלעו למצוקה, אין פירושו שבכל מקרה שמפעל ייקלע למצוקה, תוצע לעובדים שותפות בבעלות אלא כל מקרה ייבחן לגופו.

יו"ר האגף לדמוקרטיה תעשייתית, רעיה רטיג, אמרה שאין להסתפק בשיתוף עובדים בבעלות על מפעלים, אלא יש לחתור לשיתופם במועצות המנהלים, כפי שמיושם הדבר במשק ההסתדרותי.

יו"ר האגף לתרבות וחינוך, נחום פסה, קרא לסייע לקבוצות צעירים המבקשות להתארגן להקים מפעלים בדרך שיתופית.

מנהלת המכון למחקר כלכלי וחברתי, נידה שמאי, הציעה לנסות את השיטה המוצעת של שיתוף עובדים בבעלות במפעל או שניים השרויים בקשיים ולהסיק מסקנות.

הדיון בוועדה המרכזת נערך בעקבות מחקרו של ד"ר אמנון כספי מאוניברסיטת בר אילן על „שותפות העובדים בבעלות על ארגונים".

★ ★ ★

ארבעה נגשו למכרז למנכ"ל ביה"ח „רמבם"

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

שני רופאים בכירים במרכז הרפואי רמב"ם בחיפה, קצין רפואה ראשי של צה"ל ורופא חדרי המיון של בית החולים „שערי צדק" בירושלים, הגישו את מועמדתם למיכרז של משרד הבריאות לתפקיד מנהל כללי של בית החולים רמב"ם בחיפה.

פרופ' יוסף ברנדיס, המשמש בתפקיד מנכ"ל רמב"ם כחמש שנים, עומד לסיים את תפקידו באוקטובר ובעקבות כך פרסם משרד הבריאות מכרז לתפקיד המנכ"ל.

הרופאים מרמב"ם שהגישו את מועמדתם למכרז הם האורולוג פרופ' א. בנטל, וד"ר אורי טייטלמן מומחה להרעלות ולהתאוששות ויו"ר ועד הרופאים ברמב"ם.

פרופ' ברנדיס ייצא כנראה עם סיום כהונתו לשנת שבתון בחו"ל ועם שובו ימשיך בתפקידו כמנהל מחלקת נשים ויולדות והיחידה לתינוקות מבחנה בבית־החולים.

★ ★ ★

„פילוג דה פקטו" בסיעת הליכוד בעיריית עפולה

מאת סופר „דבר" בעמק

„השותפות בין הליברלים ל„חרות" במסגרת הליכוד בעפולה הגיעה לקצה דרכה לאחר שראש העיריה, ח"כ עובדיה עלי רוקן מכל תוכן שותפות זו. זה פילוג דה פקטו של הליכוד בעיר" – אמר אתמול ל„דבר" ניריה שטראוכלר, חבר מועצת עיריית עפולה מטעם סיעת הליכוד (ליברלים).

שטראוכלר, המשמש כיועץ שר האוצר, ומקורבו של שר האוצר לשעבר יצחק מודעי, נכנס באחרונה לעימות חריף עם עלי בעקבות מינוי בציר אחר של הליכוד, פעיל „חרות" יהושע דוידוביץ' כסגן ראש עיר בשכר. לדברי שטראוכלר מגיעה סגנות זו למפלגתו.

בתגובה על דברי שטראוכלר אמר ל„דבר" דובר הליכוד בעפולה ש„אם אכן גמר שטראוכלר בדעתו לפרוש מסיעת הליכוד, עליו להחזיר מיד את המנדט שלו בעיריה שקיבל בזכות בוחרי הליכוד. האמת היא, אמר הדובר, ש„שטראוכלר, שהוא בעל אינטרסים כלכליים גדולים בעפולה ובעל עסקים וקרקעות, זועם על שלא הסכמנו, בשל ההיגיינה הציבורית, שישמש יו"ר ועדת בנין ערים".

האוצר ובנק ישראל מתאמים הגדרות הזרמת הכסף למשק

מאת שלמה קרמר, סופר הכלכלי של „דבר"

משרד האוצר ובנק ישראל מתאמים ביניהם את הגדרות ההזרמה של הממשלה ושל המערכת המוניטארית.

הצורך בתיאום ההגדרות נובע משוני בתפיסת מושגי ההזרמה של שני המוסדות הכלכליים המרכזיים במשק. כך קרה שבחודש יולי ספגה הממשלה 58 מיליון ש"ח בעוד שבספרי בנק ישראל נרשמה הזרמה מכסקתית של 86 מיליון ש"ח.

הפער בין נתוני האוצר ונתוני בנק ישראל נובע מפדיון מוקדם על־ידי האוצר של אגרות חוב ממשלתיות שהיו בידי בנק ישראל ושפדיונם נדרש לשיפור הצגת הנתונים העסקיים של בנק ישראל עצמו. הסכום שנפדה היה 144 מיליון שקל, ופדיון נוסף של סכום דומה יתבצע גם בתחילת חודש אוגוסט.

מצב התקציב של הממשלה מצביע על עודף הכנסות על הוצאות כתוצאה מגידול ניכר בהכנסות הממשלה ממסים עקיפים, הנובע מהגידול בצריכה הפרטית, שיגיע, על פי החזוי, ל־8.5 אחוז במונחים שנתיים.

בנק ישראל הודיע ביום ו', כי יתרות מטבע החוץ של ישראל גדלו נטו מ־398 מיליון דולר ל־326 מיליון דולר, גידול של 28 מיליון דולר.

על אף חוות דעת שלילית של מהנדס העירייה

שתדלני הליכוד בעת"א לוחצים לאשר הרחבת מסעדת „הפעמון"

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

חברי הליכוד בוועדה המקומית לתכנון ולבנייה בתל־אביב לוחצים על הוועדה שתאשר הרחבה של מסעדת „הפעמון" שברחוב דיזנגוף 281 בתל־אביב, למרות חוות דעת שלילית של מהנדס העירייה שמאי אסיף ושל מנהל אגף הרישוי והעסקים של העירייה.

זלמן ברונפמן, מבעלי המקום, הגיש לוועדה לפני חודשים אחדים, בקשה שיותר לו לעשות שימוש חורג בקומות השנייה והשלישית של מסעדת „הפעמון".

מדובר בבניין בן 3 קומות, שבקומת הקרקע שלו פועלת מסעדה. בקומה השניה של הבניין יש מסעדה נוספת, הקשורה במדרגות פנימיות למסעדה שבקומת הקרקע.

לפני זמן מה הוגשה תביעה נגד המסעדה התחתונה והוצא צו לסגירת העסק.

מהנדס העירייה, שקיבל לידיו את בקשתו של בעל „הפעמון", טען בחוות דעת שהגיש לוועדה, כי איננו ממליץ לעשות שימוש מסחרי במקום, מכיוון שאין לכך כיסוי במקומות חנייה נוספים לאורחים.

מלבד זה, טען המהנדס, העירייה מעודדת תושבים להשתקע באיזור המסעדה.

מנהל אגף הרישוי והעסקים בעיריית תל־אביב הוסיף, כי נתקבלו תלונות מדיירי הסביבה על פעילות העסק במקום. הוא ציין, כי אם יאושר המקום על ידי הוועדה, יש לעשות זאת רק לאחר שיוגבל השימוש לקומה אחת בלבד, ובלי היתר להפעיל מוסיקה במקום.

למרות כל אלה, החליטו אנשי הליכוד חברי הוועדה ללחוץ לאישורו של השימוש החורג. התנגדויות הוגשו על ידי חברי סיעת „המערך" בוועדה שרגא קנסור ופרופסור אפרים טורגובניק.

תוצאות הבדיקות של תחלואת המעיים בקריית־אתא תוך יממה

מאת אריאלה ראובני סופרת „דבר"

במרכז הרפואי „רמב"ם" בחיפה אושפזו אתמול ובסוף השבוע חולים מאיזור הקריות וחיפה שסבלו משלשולים ובעיות מעיים.

מהנהלת בית החולים נמסר כי במספר המאושפזים אין גידול לעומת מספר המאושפזים בדרך־כלל בעונות הקיץ בגלל בעיות מעיים. עם זאת נערכים מעקבים ובדיקות לבירור סיבות התחלואה.

דובר משרד הבריאות אמר לסופרת „דבר" כי היו מקרים בודדים בלבד של פניית חולים אתמול ובסוף השבוע לרמב"ם אולם אף לא אחד מן המקרים הוא מקרית בנימין או משכונת פרוסטיג שבהן התגלה בסוף השבוע חשד לזיהום מי השתיה.

תושבי השכונות הנזכרות ואף רבים מתושבי הקריות האחרות ממשיכים להרתיח את מי השתיה ומגבירים את אמצעי הזהירות למניעת מחלות מעיים. ראש עירית קרית אתא, יעקב בן דניאל, אמר כי קשה להסביר מה גרם לזיהום מי השתיה בקו המים בין הבאר לשכונת פרוסטיג.

ד"ר שמואל רישפון, ממלא מקום הרופא המחוזי של חיפה, אמר לסופר „דבר" כי אתמול בצהריים נלקחו דגימות בקטריולוגיות נוספות של מי שתיה בקרית בנימין ושכונת פרוסטיג והועברו לבדיקה בלשכת הבריאות. תוצאותיהן יוודעו תוך 24 שעות. הוא הדגיש כי אין כל חשש לזיהום המים של שאר השכונות בקרית אתא ובקריות אחרות באיזור.

משפחות מבקשות לאמץ את האם הקטינה ובתה ממעלות

מאת יוסי ליבוביץ', סופר „דבר" בגליל המערבי

יותר מ־28 משפחות פנו בשבת ואתמול למשרד הרווחה במעלות בבקשה לאמץ אם, קטינה בת 16, ובתה בת ה־13 חודש.

ביום שישי פורסם ב„דבר" ובעיתונות המקומית בצפון, כי משרד הרווחה במעלות מחפש לאם ולתינוקת משפחה אומנת.

דובי רייכבן, עובד סוציאלי של משרד הרווחה, שם סיפר: „ההיענות היתה בלתי רגילה. התקשרו אלינו משפחות מהצפון, מהגולן, ממושבי האיזור. [illegible]

[illegible] המשפחות המעוניינות [illegible] 04-978846 [illegible]

רצח בחיפה

מאת יוסי ליבוביץ' סופר „דבר" בגליל המערבי

תושב חיפה, אליהו כהן, בן 58, נרצח אתמול בצהריים ממהלומות במכשיר קהה. אלמונים, שפרצו לדירתו ברחוב הרצליה 38, כנראה למטרת שוד, היכו בו בכל חלקי גופו ופיצחו את גולגלתו.

במשטרת חיפה התקבלה בשעה 14.30 הודעה על גופה בדירה האמורה. היא נמצאה על־ידי בנו של הנרצח, המשרת בצבא. למקום הרצח הוזעקו מפקד מרחב חיפה, תת־ניצב יעקב תביב וקצין החקירות סגן ניצב משה גולדברג.

חוקרי המשטרה מצאו במקום הרצח איסדור מחולס ואת הנרצח בתוך שלולית דם. מונה צוות חקירה בראשות פקד יהושע מוצאפי, שעצר ארבעה חשודים.

מפ"ח דוחה פניית מנכ"ל „צים"

מאת סופר „דבר" בחיפה

מועצת פועלי חיפה דוחה את פנייתו של מנכ"ל „צים", מתי מורגנשטרן, לפתוח במו"מ עם נציגות העובדים ומועצת הפועלים על פיטורי עובדי קבועים בחברה.

מפ"ח טוענת כי רק לאחרונה הסתיים שלב הביצוע של ההסכם המיוחד בין הנהלת החברה לבין ארגון העובדים ומפ"ח על פרישה מוקדמת לגימלאות בתנאים מועדפים של יותר מ־100 עובדים וזאת בנוסף להפסקת עבודתם מרצון של עשרות עובדים בשנה וחצי האחרונות. מעבר לצעדים משמעותיים אלה, שבגינם צומצם כוח האדם בחברה ב־25 אחוז – טוענת מפ"ח – קיימת התנגדות בקרב הוועד ומועצת הפועלים לפיטורי עובדים נוספים.

מתיחות רבה בכפר עין חוד

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

מתיחות רבה שוררת ביומיים האחרונים בכפר הערבי עין־חוד שליד כפר האמנים עין הוד בעקבות ידיעות על פרסום צו הריסה מנהלי נגד שלושה בתים בכפר. תושבי הכפר חששו כי צו ההריסה יבוצע אתמול והם ערכו שביתת שבת של כל התושבים במרכז הכפר וחסמו דרכי הגישה למקום. 15 מחברי הוועד הציבורי היהודי־ערבי למען עין חוד אף לנו במוצאי שבת בכפר.

מהוועד הציבורי נמסר אתמול כי הם פנו בסוף השבוע אל השר עזר ויצמן והח"כ רן כהן, פרופ' שבח וייס ועבד אל והאב דראושה בבקשה למנוע את ביצועו של צו ההריסה. ואכן בהתערבותם נדחה הדבר. תושבי הכפר הגישו ערעור על צו ההריסה לבית משפט בחיפה והוא יישמע, ככל הנראה, בעוד כחודש.

פסטיבל ערד נפתח היום

מאת אמיר רוזנבליט סופר „דבר"

תחרות של שירים עבריים חדשים בפי שמונה הזמרות זמר מכל הארץ, תעמוד במרכז פסטיבל ערד הנפתח היום ויהיה למרתון בן 48 שעות שיכלול הופעי זמר, מחול ותיאטרון.

מכת צרעות ברמת הגולן

מאת שמעון ויים, סופר „דבר" בצפון

מכת צרעות פוקדת בימים האחרונים את ישובי רמת הגולן וגורמת בהלה, בעיקר בקרב הילדים. הצרעות חודרות גם לבתים.

בית ספר שדה ברמת הגולן פתח במבצע הסברה במטרה להרגיע את התושבים. נמסר כי מדובר ב„צרעה הצהובה הגרמנית" הבוקעת מביצים באפריל ופעילותה העיקרית היא בחודשי הקיץ. בדצמבר היא נעלמת. הרגישים לעקיצות יכולים להשתמש בתרופות הניתנות בכל מרפאה.

תוך חודש תסוכם ההערכה התקציבית של עלות פרויקט שיקום שכונות ביפו, ואז יופנה הפרויקט לאישור ועדת שרים לשיקום שכונות – כך נקבע אתמול בישיבה שנערכה בלשכת ראש העיריה שלמה להט.

עיריית עפולה

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה

מודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה עפולה בקשה להיתר הקלה על־ידי: קו בנין קדמי לפי קו בנין קיים שעל פיו בנויים רוב הבתים באותו רחוב.

מקום הבניה: גוש 17768 חלקה 83 רח' קוממיות בגבעת המורה.

את התנגדות להיתר הקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לוועדה המקומית, משרד מהנדס העיריה, רחוב יהושע עפולה בשעות קבלת קהל. אם לא תתקבל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לדיון בוועדה מקומית לתכנון ולבניה עפולה והיא תחליט בה־דן.

י. דוידוביץ'
יו"ר ועדת המשנה של הוועדה המקומית לתכנון ולבניה עפולה

לשרה והמשפחה
ולבית שפיים
אתכם באבל על מותו של חברנו
אברהם ברום
בית לוחמי הגטאות
ע"ש יצחק כצנלסון
למורשת השואה והמרד

למשפחות השכולות
ולקיבוץ חפצי־בה
משתתפים אתכם
באסונכם הנורא
ובאבלכם הכבד
חברים וידידים
בקיבוץ נען

לחברנו **אביגדור קפלן**
סמנכ"ל לכ"א ומינהל בתעשיה האווירית
משתתפים בצערך על מות אמך
חנה ז"ל
תנחומים לבני המשפחה
הנהלת מבטחים
הנהלת סניף מבטחים
בתעשיה האווירית
והעובדים

המחלקה לביטוח סוציאלי מגרמניה בתק"ם

הודעה ללקוחותינו בעיר ובכפר

לקוחותינו יוצאי צ'כוסלובקיה שקיבלו בזמנו פיצויים בגין הפסקת לימודים משלטונות גרמניה מתבקשים לפנות אלינו בהקדם ולהודיענו כתובתם הנוכחית כי יצרנו אפשרות ל־
זכויות רנטה בביטוח הסוציאלי הגרמני

נא לפנות בימים א–ה בשעות 07.00–13.00 למחלקה בתק"ם
ת"א רח' דובנוב 10 טל: 250231.

בית „תנובה"
אבל על פטירתו של
אברהם ברום ז"ל
איש רב פעלים
ומנאמני הקואופרציה החקלאית.
השתתפותנו בצערם של
המשפחה ושל קיבוץ שפיים

לכל בית חפצי־בה
אנו משתתפים באבלכם הכבד
באסון שפקד את הקיבוץ
אסונכם הוא אסוננו
מחמוד דראוושה — אבסאל
קבלן לעבודות עפר ומים

לבית חפציבה
אתכם באבלכם הכבד
מרכז תנובה

סולל בונה הנפקות בע"מ

הודעה בדבר שעור קביעת ריבית

בהתאם להוראות שנקבעו בתשקיף שפורסם ב־8.1.85 בדבר הנפקה של סדרת אג"ח רשומות ע"ש 2000 – 1991 סדרה 1 צמודות דולר ונושאות ריבית בשעור משתנה, הרינו להודיע כי הנאמנים של מחזיקי האג"ח קבעו כי שעור הריבית שתשאנה אגה"ח הנ"ל למחצית השנה המתחילה ב־1.8.86 הינו 8.125% לשנה.

בכבוד רב,
ח. בן־ישראל
מזכיר החברה

אנו מודיעים בצער על פטירתה של חברתנו
בלה נהיר (נייגון)
ההלויה תצא מבית יד־לבנים בכפר־ויתקין, היום, יום שני כ"ח תמוז תשמ"ו 4/8/86 בשעה 4 אחה"צ לבית העלמין המקומי.
כפר־ויתקין

למשפחות וקבוץ חפצי־בה
אתכם באבל הכבד
מבית נוה־אור

למשפחות השכולות
ולבית חפצי־בה
אתכם בכאבכם באסונכם
בית נתיב הל"ה

למשפחת ברום
ולקיבוץ שפיים
על מותו של סל"ח נאמן ורב פעלים
מזכיר ברית התנועה הקיבוצית בעבר
אברהם ברום
אבלה
ברית התנועה הקיבוצית

הסתדרות הגימלאים
בישראל
אבלה על מותו של החבר
דב כוכבי ז"ל
חבר פעיל במזכירות המרכז
ומשתתפים בצער המשפחה
המרכז

אנו מודיעים בצער על פטירתה של יקירתנו
בלה נהיר (נייגון)
ההלויה תצא מבית יד־לבנים בכפר־ויתקין,
היום, יום שני כ"ח תמוז תשמ"ו 4/8/86
בשעה 4 אחה"צ לבית העלמין המקומי.
המשפחה

דבר של היום
הוא דבר חדש

דבר היום

איתותים בלתי מספיקים

טבעי שפגישה מתוכננת של נציגים ישראלים וסובייטים תעורר גל של ניחושים בדבר שינוי אפשרי ביחסי שתי המדינות. מדובר בנושא טכני בעיקרו, שיזמו הסובייטים המעוניינים בסקר של נכסיהם בישראל, שיתבצע בעזרת שירותיה של שגרירות פינלנד, המייצגת את ברית־המועצות בישראל. ישתתפו בפגישה דיפלומטים שלא מדרג בכיר משתי המדינות. אפשר לצרף יוזמה סובייטית צנועה זו להפשרה – צנועה אף היא – שחלה לאחרונה ביחסי ישראל עם כמה מבעלות־בריתה של מוסקווה במזרח אירופה, כמו חילופי התרבות עם פולין ופתיחה הדדית מתוכננת של משרדי קשר בשתי המדינות.

האם אלה איתותים סובייטיים ליוזמה מדינית במזרח התיכון? ספק. מלבד עניין יהודי ברית־המועצות והיחס לציונות, העומדים כחיץ גבוה בינינו וביניהם כבר עשרות שנים, קיימת גם הפוליטיקה המזרח־תיכונית של הסובייטים, שמבחינתנו היא אחד המכשולים להשגת הסדר באיזור. על הפרק עומדות ההצעות והדרישות הערביות לכינוס ועידה בין־לאומית. ישראל דורשת, בין השאר, שמשתתפי ועידה כזאת – או ליתר כוה לפי הנוסח הישראלי – יקיימו קשרים מקובלים ורשמיים עמנו. במילים אחרות, תנאי הכרחי לשיתוף סובייטי כלשהו במשא־ומתן הוא חידוש היחסים הדיפלומטיים המלאים. אפשר ואפילו צריך למתוח ביקורת על מדיניות ישראלית שאינה מקדמת משא־ומתן באיזור, אבל התביעה לחידוש היחסים הדיפלומטיים היא תביעה צודקת ומובנת. אחרי מלחמת יום הכיפורים הסכימה אמנם ישראל לכינוס ועידת ז'נווה בהשתתפות הסובייטים גם ללא כינון יחסים דיפלומטיים, ובאורח פורמאלי לפחות ליוותה מסגרת בין־לאומית זו גם את פתיחת המשא־ומתן עם מצרים ב־1978, אבל אחרי המלחמה ההיא היו תנאים אחרים והיתה סכנה להתפרצותה מחדש, הדיונים על הסדרים חלקיים אינם דומים למשא־ומתן מקיף־רחב על הסדר שלום כולל.

רעיון הוועידה הבין־לאומית – או הליווי – גם אם אינו נוח לישראל וגם אם אינו יכול לשמש כתחליף למשא־ומתן ישיר ייהפך לרעיון רציני רק אם הסובייטים יקיימו עמנו יחסים דיפלומטיים מקובלים. בברית־המועצות יודעים זאת מן הסתם, ויהיו האיתותים אשר יהיו – ישראל צריכה להמשיך ולדרוש זאת.

טוב כמו פרס

מאת אבנר תבורי

בלהיטותו להיראות ממלכתי ובדבקותו בשמירה על הרוטציונר שלו הצליח פרס לשכנע מחצית ממבוחריו לתמוך בהמשך כהונתה של ממשלת אחדות בראשות שמיר

במפלגת העבודה צריכים להיות מודאגים מאוד מסקר דעת־קהל שהתפרסם בסוף השבוע ב"ידיעות אחרונות". לפי הסקר הזה, אם מימצאיו מהימנים, 73% מכלל הציבור תומכים בקיומה של הרוטציה במועד ובהמשך כהונתה של ממשלת האחדות הלאומית, שמחודש אוקטובר יעמוד בראשה יצחק שמיר. תמיכתם של כשלושה־רבעים מכלל הציבור בממשלת האחדות הלאומית, היא נתון מדהים. אין להתפלא שכל אלה שהצביעו בעד הליכוד ומחנה הימין בבחירות האחרונות, שהם כידוע מחצית ציבור הבוחרים, תומכים בקיום הרוטציה ובהמשך כהונתה של הממשלה בהרכבה הנוכחי, כי זה יביא סוף־סוף, מבחינתם, את שמיר ואת אנשיו לראשות הממשלה. זו תהיה ההוכחה לכך ששנות הסבל תחת שלטונו של שמעון פרס לא רק שהגיעו לקיצן, אלא שהסבל היה בסיכומו של דבר כדאי. נגד האנשים האלה אין לי כל טענה.

אבל הנתון שהתפרסם בסקר מלמד, כי מתוך המחצית השניה של הציבור, אלה שתמכו בבחירות האחרונות במערך ובמחנה הקרוב לו, כמעט רבע מצדדים אף הם בקיומה של הרוטציה ובהמשך חייה של ממשלת האחדות. כלומר, מחצית מצביעי המערך אינם סבורים שהרוטציה היא רע הכרחי, שצריך להכנס לבונקר, כדי לעבור את שנות שלטונו של שמיר בשלום. לא, הם בעד. הם תומכים בהמשך כהונתה של הממשלה המשונה הזאת ועוד בראשותו של יצחק שמיר.

ראש הממשלה פרס, בלהיטותו הרבה לשמור על הרוטציונר שלו, במיוחד במשך פרשת השב"כ, ובלהיטותו להיראות אטרקטיבי בעיני מצביעי הליכוד (אולי יתמכו בו בבוא היום) הצליח לשכנע את מצביעיו שלו לתמוך בשמיר.

הוא כל־כך השתדל להיראות לאומי וממלכתי, עד שהצליח לשכנע את מחצית המצביעים שלו שהממשלה הזאת, בראשות פרס או בראשות שמיר, זה אותו הדבר. מכאן ועד למחשבה שאולי שמיר טוב כמו פרס, אם פרס טוב כמו שמיר – ואפשר ששמיר אף טוב מפרס – המרחק קטן כל־כך, שאני, במקום פרס, הייתי מודאג ממה שקורה במחנה התומכים שלי.

אולי את הקאדנציה השניה שלו בממשלה, כממלא מקום, יקדיש שמעון פרס פחות לפזילה לעבר מצביעי הליכוד ויותר להעמקת הקשר עם מצביעיו. במקום לבקר בעיירות־פיתוח רבות כל־כך, שהן מעוזים פוליטיים ידועים של הליכוד, אולי ירבה יותר בביקורים בקיבוצים ובמושבים, ויפגש עם חוגים הידועים בהתנגדותם לליכוד ובנטייתם מן המרכז שמאלה. יש עוד כאלה, אך הם לא רבים כל־כך וצריך לחזק אותם. למראה פרס, המסתובב ומצטלם בתוך ציבור התומכים הטבעי של הליכוד, אני מרגיש מה שמרגיש אוהד קבוצת כדורגל, המגלה שהוא יושב ביציע מלא באוהדי הקבוצה היריבה. כל עוד הוא יושב בשקט ומתנהג יפה יתייחסו אליו בכבוד. אפילו יעריכו אותו על שנשאר במקום ולא נמלט על נפשו בתחילת המשחק. אבל כל אוהד כדורגל יודע מה יקרה אם יחליט לנסות ולשכנע את סביבתו, שהקבוצה שלו יותר טובה. עניין אבוד.

הסקר הזה מחזק תחושה ששררה בזמן האחרון, שמרוב מאמציו לזכות בלגיטימציה אצל תומכי הליכוד, הולך פרס ומאבד את תמיכת המחנה שלו. בממלכתיותו הוא מטשטש את ההבדלים בין המחנות. בשם ה"אחדות" הוא מקהה הבדלים לגיטימיים בין תפיסות־עולם שונות, והמסקנה המתבקשת היא, כי בעצם אין הבדל בין שמיר לפרס. פרס יוכל לרשום זאת ברשימת ההישגים שלו. יהיה זה אולי שיאו של תהליך ש"העבודה" התחילה אותו. מפלגה זו, שלא הצליחה במשך השנים להיות המייצגת את מעמד הפועלים, מה שהניע פועלים להיות תומכי הליכוד, היא שנתנה לגיטימציה פוליטית ל"חירות" כאשר צירפה את מנחם בגין ב־1967 לממשלה. משה דיין הוסיף ללגיטימציה הזאת נופך דרמאטי כאשר הצטרף לממשלתו של בגין, וכשר־חוץ סייע בידו להשיג את הסכם השלום עם מצרים. מכאן ועד למסקנה שאין הבדל בין המחנות, הדרך קצרה; ומכאן ועד להצגת כל מי שמנסה לחדד את ההבדלים כמסית, מדיח ומחרחר־ריב – אך פסע.

התוצאה היא – כפי שראינו בסוף השבוע – שמחצית מצביעי המערך תומכים בהמשך כהונתה של ממשלה בראשות יצחק שמיר. אין ספק ששמיר צריך לכתוב על כך לפרס מכתב תודה.

אבני הנגף ואבני הגבול

מאת דן אבידן

שר־החוץ המצרי לשעבר איבראהים כאמל, בספרו על המו"מ הישראלי־מצרי שהוביל לחתימת הסכמי קמפ־דייוויד, מתאר מקרה מעניין הקשור בד"ר נביל אל־ערבי, המשפטן הבכיר של משרד־החוץ המצרי, הממלא כיום תפקיד־מפתח במו"מ בין ישראל למצרים על פתרון מחלוקת טאבה. בשלב מסויים של המו"מ לחתימת הסכם השלום – מספר כאמל – זימן אליו הנשיא סאדאת המנוח את נביל אל־ערבי ונזף בו קשות על שהוא מערים קשיים על דרך המו"מ המדיני עם ישראל. כהמשך הוזהר את אל־ערבי, כי אם ימשיך לנהוג בנוקשות כלפי ישראל, הוא עלול למצוא את עצמו מחוץ לצוות המצרי שנושא ונותן עם ישראל.

התיאור שופך אור על דמותו של הדיפלומאט המצרי הבכיר ויש בו הסבר חלקי לכך, שכמשך שנה שלמה לא עלה בידי מצרים וישראל להגיע לכלל הסכמה על הדרכים לפתרון מחלוקת טאבה. נביל אל־ערבי, המכהן כיו"ר המשלחת המצרית למו"מ על טאבה מאז פרש מתפקיד זה הדיפלומאט המצרי בדאווי, נוקט עמדות קשוחות, המחזירות לא פעם את הצוותים הנושאים־ונותנים לנקודות מחלוקת שלגביהן כבר הושגה הסכמה בעבר. אל־ערבי נימנה עם קבוצה שלמה בסגל הדיפלומאטי המצרי המכונה בשם קבוצת "הניצים". קבוצה זו ידועה בגישתה הביקורתית לישראל ובזיקתה לעולם הערבי בכלל ולאש"ף בפרט. אל־ערבי וחבריו סבורים כי המשטר המצרי צריך להעדיף את קידום הקשרים בין ארצם לבין העולם הערבי על־פני השכנת נורמליזציה ביחסי מצרים־ישראל. נורמליזציה זו, לדעתם, רק תטרפד את מדיניות ההתקרבות של מצרים למדינות הערביות הפרו־מערביות ותעורר קשיים מבית לנשיא מובארק, מצד האופוזיציה הדוגלת בחזרת מצרים לתפקיד המוביל בעולם הערבי.

הנשיא סאדאת ידע לצמצם את השפעתה של הקבוצה הניצית בממשל. הנשיא מובארק מתקשה יותר לאכוף מרותו על קבוצה טכנוקראטית זו שמספר חבריה גדל ברבות השנים בזרועות הממשל השונות. מובארק ושר־החוץ המצרי עיסמת עבד אל־מגיד סבורים, שיש לזרז השגת הסכם עם ישראל לפתרון מחלוקת טאבה. לדעתם, מוטב להשיג הסכם זה כל עוד מכהן בישראל שמעון פרס בתפקיד ראש־הממשלה. מובארק גם סבור שהממשל האמריקאי יקדם בברכה חתימת הסכם בין מצרים לישראל על נוסח מוסכם של שטר הבוררות בעניין טאבה ואת יחסי הנורמאליזציה שיתפתחו בעקבותיו, לרבות פגישה בינו לבין ראש־הממשלה פרס, ושהדבר יסייע למצרים להשיג סיוע כלכלי מארה"ב. סיוע זה דרוש למובארק כאוויר לנשימה, כי המשבר הכלכלי החריף במצרים עלול לאיים בעתיד הלא־רחוק על יציבות משטרו. נביל אל־ערבי שותף כנראה לדעתם של הנשיא ושר־החוץ מגיד בנושא, אך כדיפלומאט נוקשה ובעל אוריינטציה פרו־ערבית מובהקת הוא רואה גם את "הסכנות" הגלומות במדיניות ההתקרבות של מובארק לישראל ובהשענותו המאסיבית על הדיפלומאסיה האמריקאית באיזור. מדיניות זו עלולה לטרפד, לדעת נביל אל־ערבי, לא רק את מאמצי ההתקרבות של מצרים לעולם הערבי אלא גם את נסיונותיה להדק את קשריה עם הגוש המזרחי, שבהם רואה אל־ערבי את הבסיס למדיניות־החוץ המצרית הנוכחית.

על־פי השקפותיו אלה ועל־פי נסיונו הדיפלומאטי והמשפטי השנון, מנתב אל־ערבי את פעולת הצוות המצרי במו"מ עם ישראל לפתרון מחלוקת טאבה. ראשית, הוא שומר לעצמו עמדה דומינאנטית מוחלטת בניהול המו"מ. הוא היחיד הנושא ונותן עם הצוות הישראלי ועם הצוות האמריקאי בשיחות: שאר חברי המשלחת הדיפלומאטית המצרית כמעט שאינם פוצים פה במהלכן. שנית, אל־ערבי מנצל את

מבחן שיחות טאבה תלוי במידת הנכונות של הצד המצרי להשתחרר מהנוקשות של נותני טון מסוגו של נביל אל־ערבי, החוששים שמאמצי ההתקרבות של מצרים לעולם הערבי יטורפדו בדרך להסכם עם ישראל

מעמדו כיו"ר המשלחת וכמשפטן בעל שיעור קומה בין־לאומי, הנתמך על ידי יועצו המדיני הבכיר של מובארק, ד"ר אוסאמה אל־באז, כדי לחרוג לא פעם מרוח הנחיותיהם של הנשיא ושל שר־החוץ עבד אל־מגיד ולנהל את המו"מ עם ישראל ביותר נוקשות משמאפשר לו המאנדט שקיבל מהדרג המדיני הבכיר ביותר במצרים.

הדבר בא לידי ביטוי בכך שאל־ערבי עומד במו"מ על כל קוצו של יוד ובולם למעשה כל נסיון של ישראל ושל המתווכים האמריקאים לקדם את השיחות. בסיבוב השיחות האחרון שנערך בהרצליה ובאילת מנע אל־ערבי השגת הסכמה בין הצדדים על שיטות הסימון של כל צד את קו הגבול הנראה לו באיזור טאבה, כדי שאפשר יהיה לסכם בוקדם את החלק הטכני של הניספח לשטר הבוררות, האמור לכלול מפות ותצלומי אוויר של שטח המריבה שיוגשו לצוות הבוררים. הוא גם מנע כל התקדמות בהשלמת ניסוח הטקסט של הנספח לשטר,

יח"ר אל־ערבי. אוריינטציה פרו־ערבית

בגלל התנגדותו הנחרצת לכל ניסוח שיפתח פתח לישראל להציג לפני צוות הבוררים את טענתה, כי קו הגבול עובר למעשה לאורך הקו שהותווה עוד בשנת 1906, בתקופת השלטון העותומאני על ארץ־ישראל, ולא לאורך הקו המנדאטורי, שנקבע ב־1949 ושני הצדדים כיבדוהו עד ערב מלחמת ששת הימים.

כאשר התברר לאל־ערבי שהצוות הישראלי עומד על־כך, שהעזרים הטכניים שיצורפו לנספח של שטר הבוררות וכן הטקסט של הנספח, יאפשרו לישראל להציג את מלוא טענותיה בעניין זה לפני צוות הבוררים, הוא בא בטענות לראשי המשלחת הישראלית כי הם שמנעו השגת סיכום על הנספח לשטר, בסיבוב השיחות האחרון שנערך באילת, בעוד שהצוות המצרי בא לשיחות "מתוך הרגשה שהפעם ניתן יהיה להגיע סוף־סוף לסיכומים קונקרטיים בעניין זה".

נביל אל־ערבי איננו מעוניין למעשה שראשי משלחות ישראל, מצרים וארה"ב יתחמו בראשי תיבות על נוסח מוסכם של שטר הבוררות במהלך ביקורו הנוכחי של סגן נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, במצרים. יחתמה כזו תגרום, לדעת אל־ערבי, נזק לתדמיתה של מדיניות־החוץ המצרית הבלתי־מזדהה, והיא תהיה כרוכה, לדעתו, בוויתור מצרי בעניין שהוא נאבק עליו. יש הסבורים כי הגורם העיקרי המונע עתה השגת הסכמה ישראלית־מצרית על גיבוש נוסח מוסכם של שטר הבוררות לפתרון מחלוקת טאבה הוא "המחסום הפסיכולוגי", המפריע למצרים לעשות ויתורים בנושאים שבהם ישראל אינה מוכנה בשום פנים לשנות את עמדותיה במו"מ.

הדברים נכונים במיוחד בכל הנוגע לצורת ניהול המו"מ בידי נביל אל־ערבי. מבחנן של השיחות שיתקיימו השבוע בקאהיר בין נציגי ישראל, מצרים וארה"ב, בנסיון לסיים את המו"מ על טאבה, יהיה איפוא במידת נכונותו של הצד המצרי להגמיש את עמדותיו בנושאים הנחשבים ל"קו אדום" בעיני קובעי המדיניות בישראל, מהמערך ומהליכוד כאחד, וביכולתם של המצרים להתגבר על העכבות הפסיכולוגיות שאנשים מסוגו של נביל אל־ערבי יודעים להפכן לאבני נגף, בדרך לפתרון מחלוקת טאבה ולהפשרת השלום הקר בין מצרים לישראל.

לא מפסיקים מירוץ בגלל פסגה

מאת שלמה שפיר

האם יומשו לוח־הזמנים המקורי שעליו הוסכם עקרונית בפיסגת הזכרה בין הנשיא רונאלד רייגן ומיכאל גורבאצ'וב ושעל פיו תוכננו לפחות שתי פסגות־עבודה נוספות – האחת בעת ביקורו של המנהיג הסובייטי בוואשינגטון והאחרת בעת ביקור־גומלין של נשיא ארה"ב במוסקווה ב־1987? שנת 1988 לא הוזכרה, כי זו שנת בחירות לנשיאות ארה"ב, וב־1989 כבר ישב, כידוע, נשיא אחר בבית הלבן. אחרי כל העליות והירידות במד־לחץ הפוליטי השנה, מוקדם לקבוע מסמרות לגבי הפיסגה בוואשינגטון, אך לאור השיחות האחרונות בין נציגים אמריקאיים וסובייטיים וזימון פגישה בין שני שרי־החוץ לפני פתיחת מושב עצרת או"ם בספטמבר, שוב גברה הציפיה, שלמרות הפער הרחב, תתקיים הפיסגה השניה בין שני הגדולים עוד לפני צאת השנה.

הפגישה בין ג'ורג' שולץ לאדוארד שווארדנאדזה, שצריכה היתה להתקיים חודשים מספר לפני כן, נדחתה בשעתה בגלל ההפצצה האמריקאית על לוב. אולם חרף הגינוי המילולי הנמרץ לא הרחיקה ברית־המועצות לכת בתגובתה. למעשה, אף יעצה כנראה לידידתה הלובית לנהוג ביתר זהירות במתן גיבוי לטרור, ולהימנע מהתגרות גלויה בארה"ב. אם כי מבחינה אובייקטיבית התחרנות האנטי־מערבית של קדאפי מסייעת לאינטרסים סובייטיים, אין מוסקווה מעוניינת להיקלע משום כך לעימות עם ארה"ב. את פסק־הזמן (ואין לשכוח גם את העיסוק של ראשי הקרמל בכל הכרוך באסון בצ'רנוביל) ניצל גורבאצ'וב כדי לשחק בקלף האירופי, והוא עשה זאת בתיחכום רב. לנשיא צרפת פראנסואה מיטראן, שהיה מעוניין "להצליח" בשיחותיו בקרמל גם מטעמי מדיניות־הפנים ובשל יריבותו עם ראש־הממשלה הגוליסטי השמרני ז'ק שיראק, העניק גורבאצ'וב מעין מעמד מועדף בין בני שיחו האירופיים. בלונדון ביקש שווארדנאדזה לחזור על מסע החיזורים של גורבאצ'וב, כשזה היה עדיין מס' שנים בצמרת: בניגוד לעבר אף רמזו הסובייטים שלא ייספלו לכוחות הגרעיניים של צרפת ובריטניה בהתחשבנות האסטראטגית העיקרית עם ארה"ב. לבסוף, לפני עשרה ימים, עשה גורבאצ'וב מחווה כלפי בון, בעת קבלת־הפנים הידידותית למדי לשר־החוץ האנס דיטריך גנשר, שהוא מצדו עושה כל אשר לאל ידו כדי להציל את עיקרי ה"אוסטפוליטיק" של הקואליציה הסוציאל־ליבראלית הקודמת, זאת חרף לחצי האגף הימני של המפלגה הנוצרית־דמוקראטית הראשה של הקאנצלר הלמוט קוהל.

במקביל אירחה הצמרת הסובייטית נציגים בכירים של האופוזיציה בבריטניה ובמערב־גרמניה, של הלייבור ושל הסוציאל־דמוקראטים. מדיניות ממשל רייגן חיזקה את ההסתייגויות מוואשינגטון בקרב מפלגות אלו, ששתיהן שוללות את תכנית ההתגוננות באמצעות טילים בחלל ("מלחמת הכוכבים") ומבקשות לסלק מאדמת ארצותיהן את הטילים האמריקאיים החדישים שהוצבו במסגרת תכנית המודרניזציה של נאט"ו. מוסקווה אף מרוצה מהתייצבות מפלגות האופוזיציה המערב־אירופיות נגד השימוש בכוח גרעיני לצרכי שלום, העולה בקנה אחד עם

פיתוח "מלחמת הכוכבים" נמשך והסובייטים מגבירים השימוש בכורים גרעיניים, אך רייגן וגורבאצ'וב זקוקים לקיומה של פסגה לצרכי פנים, גם אם לא תהיה פריצת דרך ממשית

ההתנגדות לנשק גרעיני, אף־על־פי שהסובייטים עצמם אינם מעלימים את החלטתם הנחושה להוסיף ולהגביר את השימוש בכורים גרעיניים, בלי להתחשב בזעזוע של צ'רנוביל.

כל אלה חשובים בלי ספק לגורבאצ'וב. האירופים אף עשויים להשפיע כלשהו על מהלך הדיונים בוועידת שטוקהולם להגברת האמון בין המחנות היריבים ביבשת ואולי גם בוועידה לצמצום הכוחות הקונוונציונאליים בווינה, הנמשכת כבר זמן רב. עם זאת יודע וראי המנהיג הסובייטי, שלמרות חילוקי־הדעות בין בעלות־הברית המערביות אין לו כיום סיכוי לפלג את נאט"ו וכי גורלו של מירוץ החימוש יהיה תלוי גם בעתיד בראש וראשונה ביחסי ברית־המועצות־ארה"ב.

השאלה הגדולה היא, מה ניתן בשלב זה להשיג במו"מ אמריקאי־סובייטי, לפני הפיסגה ובעת הפיסגה. גורבאצ'וב הציע לא מכבר להפחית בשלושים אחוז את מספר הטילים הבאליסטיים הבין־יבשתיים תמורת הארכת ההסכם להגבלת מירוץ הטילים־נגד־טילים משנת 1972 ל־15–20 שנה: משמעות הדבר היא סיכול מערך ההתגוננות האמריקאי בחלל בתקופה זו. הנשיא רייגן מצדו מוכן להשהות את הקמת המערך למשך חמש או שבע שנים, תמורת קיצוץ ב־50 אחוז ממלאי הטילים והאסטראטגיים – ויתור הנחשב למילולי יותר מאשר למעשי, כי ממילא תכנית "מלחמת הכוכבים" היא עדיין בשלבי מחקר ורחוקה ממימוש. "פשרה היסטורית" בין מלאי הטילים לבין פיתוח דרכי התגוננות חדשים מפני טילים בחלל עדיין אינה נראית איפוא באופק: גורבאצ'וב, שאינו מעוניין להקריב את תכניותיו ארוכות־הטווח לשידוד מערכות בכלכלה הסובייטית, אף אינו עשוי להתנחם בהבטחות רייגן לספק לו, אחרי המודרניזציה של שבע השנים, ידע טכנולוגי, שיסייע לקידום מערך־הגנה סובייטי בחלל.

הניסוי הגרעיני שביצעו האמריקאים זה עתה הוא תזכורת, שלפי שעה אין הם להוטים לחתום על הסכם חדש להפסקת הניסויים: אלה דרושים להם, לדבריהם, לשם קידום המחקר על "מלחמת הכוכבים", אף עם תום ההפסקה החד־צדדית של הניסויים הסובייטיים למשך שנה. גם המשך קיום המגבלות בתחום הנשק האסטרטגי, לפי הסכם סאלט השני מ־1979, שנחתם בידי הנשיא ג'ימי קארטר וליאוניד ברז'נייב ושמעולם לא אושרר על־ידי הסנט, מוטל כרגע בספק. האמריקאים מאשימים את הסובייטים בהפרת סעיפים שונים של אותו הסכם בלתי־מאושרר, ואילו הסובייטים רואים בכך הוכחה נוספת לקו התקיף והבלתי־מתפשר של ממשל רייגן. נראה שגורבאצ'וב עצמו, שטרם גבר על יריביו ומבקריו בראשות המפלגה והשלטון הסובייטי, נקלע בין הפטיש והסדן הוושש, שהן ביטול הפיסגה, עם רייגן והן העדר תוצאות מעשיות ממנה עלולים להזיק למעמדו.

על מאבק הניצים והכוחות המתונים יותר (גם אם קשה להגדירם כרגע כ"יונים") בוואשינגטון ידוע לנו הרבה יותר מאשר על המאבק הפנימי בקרמל, בגלל השוני היסודי בין המשטרים והחברות. בעוד ששר־החוץ שולץ מוכן להתחייב מחדש, בצורה זו או אחרת, לקיום ההסכם למניעת המירוץ בתחום הטילים־נגד־טילים, כתנאי שימשך השלב המחקרי של "מלחמת הכוכבים", אין שר־ההגנה קאספאר וויינברגר ויועצו בפנטאגון תולים תקוות גדולות במעשיות של הסכמים עם הסובייטים בדבר הגבלת מירוץ־החימוש. בעקיפין אלה זוכים כיום גם בתמיכתו של ד"ר הנרי קיסינג'ר, מאדריכלי הדטאנט בראשית שנות ה־70, שאינו מייחס חשיבות מרובה לקיצוץ המלאי של הנשק האסטראטגי של שתי מעצמות־העל ושמזהיר, כי דחיית הקמתו של מערך ההתגוננות האמריקאי בחלל רק יגביר את הלכי־הרוח הפאציפיסטיים במערב שתוצאתם שלילית.

קרוב לוודאי שהאזהרה של 1600 מדענים אמריקאיים בדבר מגבלותיה וחוסר יעילותה של "מלחמת הכוכבים" לא עשתה, לפי שעה, רושם רב על מעצבי המדיניות, הרגילים למחאות כאלו. לעומת זאת נקלעה התכנית לקשיים בקונגרס. הרוב הדמוקראטי בבית־הנבחרים, ולא רק הוא, אינו מוכן לשלם את המחיר היקר של תכנית המחקר – העשויה להסתכם תוך עשור ב־670 מיליארד דולר.

אחרי הבחירות לקונגרס בנובמבר אף עלולה השפעתו של הנשיא לפחות, ואין כל בטחון שיורשו, שייבחר ב־1988, בין מהרפובליקאים ובין מהדמוקראטים, יוסיף לדבוק עד תום בתכנית זו. אפשר שדווקא משום כך עשוי רייגן להכריע בזכות קיום הפיסגה החורף, גם אם לא יושג בה הרבה: בדומה לכך יראה בה גם גורבאצ'וב את הרע במיעוטו, בתקווה לשמור על תדמית טובה בעיני דעת־הקהל האמריקאית, לקראת הימים שלאחר רייגן.

בעבר הדגיש רייגן גם את חשיבות הטיפול בסיכסוכים האזוריים במישור המו"מ הבין־מעצמתי. אפשר שנושאים אלה, לרבות המזרח־התיכון, ייסקרו בפיסגה הבאה, אם אמנם תתכנס. למרות האווירה העניינית ששררה בפגישה האחרונה בין נציגים אמריקאים וסובייטיים בנושא זה, ספק אם קרובה פריצת־דרך, נוכח האינטרסים המנוגדים בין ארה"ב לברה"מ באיזור ובעולם כולו. בדומה לא נראית עדיין באופק הסכמה לגבי מוקדי מתיחות וסכסוכים אחרים, כגון אפגניסטן (זאת חרף הבטחת גורבאצ'וב לפנות משם כ־7000 חיילים, מחווה המכוונת לפקין יותר מאשר לוואשינגטון), הקובנים והסיוע הקומוניסטי לאנגולה ולאתיופיה. סכסוכים אלה גרמו בשעתם לערעור הדטאנט של ניקסון וברז'נייב ולתגובה האנטי־סובייטית החריפה של הרייגניזם.

איבוד מדעת

מאת יעל פישביין

משניתנה למנהלים רשות לקצץ בחרו רובם לקצץ במדעים. התוצאות: ירידה במספר המועמדים לפקולטות מדעיות באוניברסיטאות וממילא מחסור עתידי במועמדים להוראת מדעים בבתי־הספר. הנצחת ההדרדרות

בין הנרשמים לטכניון, שהוא המוסד האקדמי להוראת מדעים היוקרתי ביותר בארץ, התגלתה בשנים האחרונות תופעה מוזרה: רמת הנרשמים התפלגה למצויינים ולגרועים. כמעט שאין נרשמים ברמה בינונית. באחרונה שיעור הבינוניים בטל בשישים.

סיבת התופעה אינה במנת המשכל של הנרשמים אלא בבתי־הספר התיכוניים שחינכו אותם. בתי־הספר שזנחו את הוראת המדעים לא הצליחו להביא את בוגריהם אפילו לרמת־המינימום הנדרשת בטכניון.

התופעה מלמדת יותר מכל על הפיחות בהוראת המדעים בשנים האחרונות. מאז התריעה ועדת דבורצקי על מיעוט תלמידים במגמות המדעיות הסתמן גידול במספר תלמידי התיכון שפנו למסלולי לימודים מדעיים, אבל רמתם רחוקה מלהשביע רצון.

נראה שמנהלי בתי־הספר התיכוניים לא נתנו עדיפות להוראת המדעים, אף ששר־החינוך יצחק נבון קרא להם לעשות כן. בסיכום שערכו זה לא כבר המפקחים להוראת המדעים התברר, שרוב חטיבות־הביניים בארץ קיצצו שעת לימוד שבועית אחת במדעים וחלק ניכר מבתי־הספר התיכוניים קיצץ שעת מעבדה שבועית, בעיקר בכיתות הנמוכות של התיכון. משרד החינוך, הדוגל באוטונומיה למנהלי בתי־הספר, אינו מסוגל לבצע את המדיניות שהוא עצמו התווה. למנהלים יש רשות לקצץ במה שנראה להם, ורובם, מתברר, בחרו לקצץ במדעים. הם עשו זאת לא מפני שהם מתנכלים למדעים, אלא מפני שקשה היום להשיג מורים טובים למדעים לחטיבות־הביניים וקשה עוד יותר להשיג מורים למדעים לבתי־הספר התיכוניים.

בבית־ספר תיכון יוקרתי במרכז הארץ התקשה המנהל להשיג מורים טובים לפיסיקה. אחרי שסטודנטים טובים שהעסיק התגלו כמורים גרועים, ביטל המנהל את הוראת הפיסיקה בשכבת כיתות ט'. אם זה המצב בתיכון במרכז הארץ, נקל לתאר מה קורה בבתי־ספר תיכוניים המרוחקים מהמרכז.

לא רק מורים חסרים. בבתי־ספר רבים אין מעבדות; במעבדות הקיימות התיישן הציוד ודרושה השקעה גדולה כדי לחדשו. אין פלא שמנהלי בתי־הספר בחרו בדרך הקלה וקיצצו בהוראת המדעים.

התוצאה במישור הלאומי היא הרת אסון – הנצחת ההידרדרות. ככל שיש פחות מועמדים לפאקולטות המדעיות באוניברסיטאות, יהיו פחות מועמדים להוראת המדעים בתיכון. פרופסור שולמית אקשטיין, ראש המחלקה להוראת המדעים בטכניון, טוענת כי כוח ההוראה בתחומי המדעים בתיכון הולך ומזדקן ואין עתודות חדשות. התעשיה היא גורם תחרותי רציני, השואב אליו את הבוגרים הצעירים. המצוקה במורים לפיסיקה היא כבר אופנה־ידועה, אבל עתה מסתמן מחסור גם במורים לכימיה, במאתמאטיקה, באלקטרוניקה, בחשמל, במיכשור ובבקרה. בכל שהמחסור גובר, רמת ההוראה תרד.

הרמה של הוראת המדעים יורדת כבר בחטיבת־הביניים. רוב המורות אינן מקבלות הכשרה מתאימה להוראת מדעים. הן בוחרות ללמד תכניות פשוטות ומוותרות על תכניות מורכבות יותר. לבוגרי חטיבות־הביניים אין איפוא בסיס מתאים לבחור במדעים כבמקצוע־התמחות בתיכון.

אומר על כך אריק ארז, מורה ותיק למדעים בפנימיית הכפר הירוק: "אלמלא אהבתי את ההוראה כבר מזמן הייתי בחוץ. היו לי חברים, מורים מצויינים, שהתחילו ללמד בתיכון וברחו: מערכת החינוך היא מערכת שוחקת. אם מורה רוצה להכניס חידושים, ליזום משהו משלו, ללמד בדרך קצת שונה, הוא לא יכול לעשות זאת. ישנה מערכת ביורוקראטית עניפה, שתסכל כל יוזמה עצמאית. אז מי שיכול, מסתלק למקצוע אחר. בתחום המדעים לא קשה למצוא עבודה. אתה צריך להיות משוגע לדבר כדי להישאר מורה. מורה טוב זה פול טיים ג'וב לכל החיים, ואם אתה מורה טוב, אתה רוצה לתרום מעבר למה שאתה עושה בכיתה. אבל כאן אתה צריך להתמודד עם מפקח ועם ממונה, ואם אתה לא מצוי בסבך ההליכים הביורוקראטיים, אתה נבלם".

למורה אריק ארז יש ביקורת קשה על תכניות הלימודים הקיימות במדעי הטבע. לטענתו רובן אינן מתאימות, מסורבלות ללא צורך ומחייבות שימוש בציוד מיותר. מנסיונו למד, כי כל חריגה של מורה מהתכניות הקיימות נתקלת בחשדנות של הממונים.

דבריו של ארז משקפים הרגשה של רבים. פרופסור דוד חן מאוניברסיטת תל־אביב הגיש, עם סיום שנת הלימודים הזאת, דו"ח קשה ביותר על הנושא לשר־החינוך. "אי עדכון תכניות הלימודים, היעדר מורים, תשתית פיזית מדולדלת וקיצוץ בהיקף השעות, כל אלה עתידים לפגוע באיכות ההישגים במקצועות מדעי הטבע והטכנולוגיה ותוצאות המצב הנוכחי יבואו לידי ביטוי בפגיעה ברמתה המדעית והטכנולוגית של ישראל בעתיד", קובע חן.

דובר משרד החינוך ישראל כהן מסר, כי בגלל המצב הקשה בתחום הזה הורה שר־החינוך שלא לקצץ בשנה הבאה שום קיצוץ נוסף במקצועות המדעים. השר גייס 900,000 דולר לבדיקת תכניות הלימודים במדעים ולמימוש פרוייקטים חינוכיים בתחום הוראת המדעים. מי שיבחר להכשיר עצמו להוראת המדעים, יהיה פטור משכר לימוד. מדינת ישראל תפנה רשמית ליהדות העולם לסייע לה בשיקום הוראת המדעים.

אם להאמין לאריק ארז, שהוא "בסך־הכל מורה", אין בכך די. לדבריו, אם רוצים לשקם את הוראת המדעים יש לבנות אפיקי ביטוי עצמי למורים, שבמקום ללכת לתעשיה בוחרים ללכת לבית־ספר. יש לעשות זאת על ידי פיצויי שכר או על־ידי מתן אפשרויות מחקר ויצירה. משהו מרעיונו של ארז מתבשל בתכנית חדשה של המועצה להשכלה גבוהה, שלפיה ישולבו מורים לפיסיקה במחקרים אקדמיים. כדי להציל את הוראת המדעים דרושים, מלבד תקציבים, גם רעיונות חדשניים שלא נוסו עד כה.

מכתבים למערכת דבר

כל מסגרות החינוך למשרד החינוך

ב„דבר" מיום 23.7.86 פורסם, כי ח"כ ישראל קיסר מתכוון להציע תיקון לחוק חינוך חובה כך שגם לימודי הנערים העובדים יהיו לימודי חינם.

בידיעה הוסבר, כאילו לפי החוקים הקיימים רק נערים הלומדים בתיכון שבפיקוח משרד החינוך נהנים מחינוך חינם ואילו הנערים הלומדים במסגרות המיוחדות של יום אחד או שלושה ימים בשבוע הנמצאות בפיקוח משרד העבודה, אינם נהנים מלימודי חינם.

הרשו נא לי להבהיר, כי העובדות שונות לחלוטין.

על פי סעיף 21(ה) לחוק החניכות ועל פי סעיף 27א(ג) לחוק עבודת הנוער הלימודים בכל המסגרות הפועלות מכוח חוקים אלה, והמתוארים על ידי ח"כ קיסר בהצעתו, חייבים להינתן חינם ואסור לגבות כל שכר לימוד עבורם. כך הם מתנהלים זה שנים.

יתר על כן, ב־30.1.80, בתשובה לשאילתה של ח"כ שושנה ארבלי־אלמוזלינו על לימודי ערב תיכוניים של נערים עובדים, הודיע שר החינוך דאז, כי גם הם זכאים ללימודי חינם מכוח חוק חינוך חינם, כמקובל לגבי תלמידי התיכון הרגילים.

הודעות שר העבודה והרווחה משה קצב, בימים אלה, כי אין ביכולתו להקציב את הכסף הדרוש ללימודיהם של שלושת האלפים הנושרים הצפויים ממערכת החינוך הרגילה במערכות האמורות רק מעידה על סדרי העדיפות שקבע שר זה לפעולות משרדו. לא בכדי כינהו אחד העיתונים, שדן בנושא לאחרונה, „האב החורג של נוער המצוקה".

הפתרון הנכון, ואולי הבלעדי, למניעת הפלייתן של המסגרות החינוכיות של הנערים הלומדים כיום במסגרות של משרד העבודה והרווחה ולמניעת הפיכתן ממסגרות של זכות למסגרות של חסד הוא בריכוז כל המסגרות לחינוך נוער במשרד החינוך והתרבות. לכך צריך לפעול ח"כ קיסר וכל מי שגורל הנוער העובד והמובטל קרוב ללבו.

אלי ספראי
גבעתיים

הערות סופרת „דבר" לענייני חינוך יעל פישבייך:

הקיפוח והאפליה הנהוגים כלפי נערים עובדים מתבטאים בכך שההשקעה התקציבית בחינוכם מגיעה לכשליש מההשקעה בחינוכם של תלמידים „רגילים".

חוק החניכות שחוקק בראשית שנות ה־50 ונחשב בשעתו חוק נאור ומתקדם באשר הבטיח את זכותם של הנערים העובדים ללימודי חינם. בשנות ה־80 התהפך הגלגל: תלמידי תיכון „רגילים" מקבלים מהמדינה תקציבים גדולים המכסים לימודים רצופים של שישה ימים בשבוע, מעבדות משוכללות וסדנאות בעוד שנערים עובדים מקבלים מהמדינה תקציבים דלים המכסים בקושי לימודים של יום אחד עד שלושה ימים בשבוע. המעבדות והסדנאות העומדות לשירותם דלות ומצומצמות.

נוצר מצב מעוות שהנזקקים ביותר מקבלים שירותים דלים ביותר.

הצעת מנכ"ל ההסתדרות באה לשנות מצב זה ולהשוות את שכר הלימוד שמשלמת המדינה בעבור נערים עובדים לשכר הלימוד שהיא משלמת בעבור נערי תיכון רגילים.

יצויין, שהנערים העובדים הנמצאים בטיפולו של משרד החינוך – גם הם מקופחים בהשוואה לנערים הלומדים כך שהצעת המנכ"ל תסייע גם להם.

תודה למשרד התקשורת

אילי"ה, ארגון ישראלי לרווחת הנכה, מודה למשרד התקשורת על שהציב שיפוע המותאם לנכים בפתח בית הדואר המרכזי בירושלים. עד עתה היתה הכניסה לבית הדואר מכשול בפני הנכים בעלי כסאות הגלגלים ועתה שופר המצב.

הצבת השיפוע במקום באה לאחר שידור כתבת כולבוטק בטלוויזיה על חוסר נגישות לנכים במבנים ציבוריים, בה הופיע נציג ארגון אילי"ה. שמחנו להיווכח, שבמשרד התקשורת התייחסו ברצינות לנימוקים ולבעיה שהעלינו וכי פעלו לשיפור המצב.

נעמה כהן
דוברת אילי"ה
ארגון ישראלי לרווחת הנכה

ישראל היפה והטלוויזיה „הממלכתית"

באחרונה השתתפתי בשלושה אירועים מרנינים, מרגשים ומרשימים:

★ סיום תחרות 1400 בתי הספר בארץ לתואר בית הספר המטופח. ההפתעה היתה כשהבכורה נפלה בידי בית הספר „ירדן" בשכונת התקוה. 14 בתי ספר מכל פינות הארץ זכו בפרסים נדיבים שהעניקו על ידי שר החינוך והתרבות בשם משרדו והמועצה לארץ ישראל יפה. הטכס לווה בהופעות אמנותיות מגוונות.

★ בקומה ה־7 של הוועד הפועל בתל־אביב נאספו כ־300 נציגי 110 מועצות פועלים לאחר חודשי מיבצע התנדבותי לשם טיפוח המועדונים הקהילתיים. היה זה מחזה מעודד. הכינוס הפגין שילוב דורות של פעילים וקיבוץ גלויות של מתנדבים.

★ ערב דייגי ישראל שנערך בקיבוץ נחשולים העלה לראשונה את מסכת יורדי הים בכיבוש הים, בביטחון, העליה וההתיישבות הימית. הוא אורגן על ידי המועצה למען ארץ ישראל טובה ועוד. כ־2000 נוכחים היו עדים לאירוע גדוש הפתעות והופעות יהודיות.

היו אלה אירועים חיוביים וחינוכיים ממדרגה ראשונה. הם הבליטו את היפה שבישראלי „האיכפתניק". אף לא אחד מהם זכה כשבריר של דקה כשידור מה שמכונה „הטלוויזיה הממלכתית". כך נוהג המכשיר המונופוליסטי המופקד על פי החוק, על שידור „תוכניות חינוך, אורחות טובה ועליו לטפח את חיי התרבות של העם ונכסיו". לעומת זאת שמים לשדר בטלוויזיה כל חריג שלילי וגילוי פסול ועושים זאת בתאווה שממאיסה אותה על הצופים.

יוסף תמיר
יו"ר הנהלת „חיים וסביבה"
ארגון־גג של שוחרי איכות החיים והסביבה בישראל

המשותף לדתי וחילוני

נכנסתי לאוטובוס מס' 9. לא היה לי מקום ישיבה. אמרתי לילד שבתורה כתוב „מפני שיבה תקום". הילד קם מיד. אבל גם ילדים אחרים קמו, חלק מהם דתיים, חלק חילוניים. התוצאה: גם לזקנות רבות התפנה מקום לשבת.

עלי לעבור את גן־העצמאות. שם משחקים ילדים. ילד רץ מולי ונפל. קילל אותי. אמרתי לו שבתורה כתוב „לא תקלל". הילד המשיך לקלל. פניתי למורתו שישבה רחוק על ספסל. זו הביאה את הילד אלי עד מהרה, והוא אמר לי סליחה.

כתוב: „ואהבת לרעך כמוך". איריס היא מזכירה צעירה. אם היא רואה אותי עם סלים כבדים, היא לוקחת אותם מידי ומביאה לדירתי שבקומה גבוהה.

התורה לא נשכחה בקרב הנוער, דתי וחילוני. מדוע לא להשתמש בה כמו בקרדום כדי לחפור?

שלוש התוויות קרו באמת. אפשר ללמוד מהן הרבה.

ירושלים שלמה שטיין

פשרה טריטוריאלית לא – ומה כן?

בתגובתו על מאמרו של יהודה גוטהלף „פשרה טריטוריאלית מול זכות ההגדרה" („דבר" 29.6), יוצא שמחה תרובי חוצץ נגד הרעיון של חיפוש פשרה בפתרון הסכסוך הישראלי־ערבי, היות ו„ארץ ישראל המערבית מהווה יחידה אסטרטגית ואין זכות לתושבים היהודים הנוכחים לוותר על נחלת העם היהודי כולו שגורש בכוח הזרוע על ידי קלגסי יוזדרומי וקנאי האיסלם" („דבר" 24.7, „פשרה טריטוריאלית מול סכנת קיומנו"). ברשימתו מועלית גם הצעה „קונקרטית", האומרת: „מוטב לומר בגלוי לתושבים הערבים, כי טוב יותר יהיה לנו בלעדיהם וטוב יותר להם לחיות בין בני עמם ב־22 המדינות הערביות" (כב"ל).

אכן, זוהי משאלת לב תמימה של חסיד „ארץ ישראל השלמה" החושב שאם „נאמר להם בגלוי", תהיו ילדים טובים ותהגרו למדינות של בני עמכם ותשאירו אותנו לבדנו, הם יקבלו זאת. המציאות היא אכזרית ואחרת לגמרי. קיימת עובדה. מלחמת ששת הימים לא גררה אחריה בריחת תושבים מהשטחים, כפי שהיה ב־1948, בהתאם לצווי מנהיגיהם דאז. הם נטועים על אדמותיהם בשרשים עמוקים וחזקים ואין להם מחשבות של נטישה והגירה. אין גם כל אפשרות מצידנו, כמחזיקי השלטון עליהם, להזיזם ממקומותיהם לא במהלך של רצון טוב ודברי הסבר וגם לא בכוח, אפילו אליבא דקיצוני „חירות".

שמחה תרובי אינו מציע, על אף חרדתו „לסכנת קיומנו", פתרון ברוח כהנא – גירוש הערבים בכוח, או „טרנספר" של חצי מיליון ערבים, לפי הצעת יובל נאמן מ„התחיה". הוא הסתפק בביטוי הגיגי ליבו נגד רעיון הפשרה והמשך המצב הקיים של שלטון על מיליון ורבע ערבים שאין דעתם כדעתנו, בלשון המעטה.

אולם מנהיגי ישראל השפויים, ובראשם ראש ממשלת ישראל הנוכחי, שמעון פרס, שאינם נתונים להזיות משיחיות ואפופי ההבטחה האלוהית ומעוגנים. במציאות הקיימת בשטחים המוחזקים, חייבים לסלול דרכים ולחפש נתיבים להרחבת השלום גם באמצעות פשרה.

קיימות שתי אלטרנטיבות: א) הטלת ריבונות ישראלית על כל השטחים וקיום הצו ש„ארץ ישראל היא מיקשה אחת והקו הירוק נעלם בתמוק" (דברי יצחק שמיר, ראש הממשלה הרוטציוני, בטכס הכנסת ספר תורה בשילה, שומרון), כלומר, סיפוח מיליון ורבע ערבים נוספים ל־700,000 ערביי הקו הירוק, עם הריבוי הטבעי שלהם והפיכת מדינת היהודים למדינה דו־לאומית בעוד 25 שנים (ראה תחזית הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה).

ב) חיפוש פשרה ופתרונות של ויתורים טריטוריאליים בשטחים, קביעת גבולות בטוחים ומוכרים למדינת ישראל בהתאם להחלטה 242 והסכם קמפ דייוויד, תוך ביסוס מדינת היהודים עם רוב יהודי גדול ומאסיבי לשנים ארוכות כאשר משטר דמוקרטי ישרור בתוכה.

ישראל שיזף
חדרה

היש בסיס חוקי לרוטציה?

בעקבות מאמרו של אשר מניב: „מי אתה, ראש הממשלה הבא?" („דבר" 19.6) שהעלה נקודות חשיבה מעניינות, פסח על נקודה אחת, שהיא חשובה מאוד כדי להכלילה באותן הספיקות כלפי יורשו של ראש הממשלה שמעון פרס, עם תום כהונתו, כדי למסור את שרביט השלטון ליצחק שמיר.

למותר לציין ולתאר את מה שקרה בוועידת „חרות" האחרונה שהתפוצצה ודיוניה טרם חודשו. לאור הדיונים הסוערים יכול היה המשקיף מרחוק להתרשם, שאין לשר החוץ יצחק שמיר אוהדים שיהוו את רוב הצירים, כלומר, תיאורטית לא קיבל שמיר את הסמכות החוקתית מרוב צירי הוועידה כדי להיות ראש ממשלה כפי שקיבל את המנדט הזה שמעון פרס ממפלגתו.

היות שעד מועד הרוטציה נשארו כמה חודשים מצווה מפלגת „חרות" לחדש את דיוניה של הוועידה כדי לבחור את מנהיגה החוקי על מנת שיוכל לרשת את מקומו של ראש הממשלה הפורש מטעם המערך. המצב השורר כיום אינו מקנה זכות חוקית למפלגת „חרות" לשבת בכלל בממשלה.

חיים הצורי
איילת השחר

הרב פרץ – והשמירה על טהרת הגזע

כאשר היטלר עלה לשלטון בגרמניה, אחת ההוראות הראשונות שהוציאו השלטונות הנאציים, היתה לסמן בדרכוניהם של היהודים את „J" גדולה, זמן רב לפני שנאלצו לשאת טלאי צהוב לפני השמדתם הפיזית. הסיבה לכך היתה להקל על זיהויים במטרה של שמירה על טהרת הגזע הארי. יכולים להעיד על כך, וכיצד הרגישו אז, אותם אלפי העולים אשר הגיעו ארצה מגרמניה בשנות השלושים, כאשר בדרכוניהם מתנוססת האות „J" בצהוב דהיינו „JUDE" – יהודי.

כפי הנראה שאותו רעיון של שמירה על טהרת הגזע היהודי הוא אשר מנחה את שר הפנים הרב פרץ לדרוש את הסימון „גר" בתעודת הזהות. אופן הטיפול ביהודים מאתיופיה מצד הרבנות יוכיח. אני יכול להציע לו קוד רעיונות מאותו בית המדרש: למשל לסמן במספר היהודי הדת את פנים הזרוע בכתובת קעקע.

טוב שנזכור, שהחוק נגד גזענות לא התקבל במדינת ישראל בשל התנגדותם של החרדים. רק סומא אינו רואה את הקשר הישיר בין סימון בתעודת הזהות וגזענות. תאוות השלטון בכל מחיר של המפלגות הגדולות דוחפת אותן להיכנע גם לתכתיב זה.

אוי לאותה בושה ואבוי לנו שלכך הגענו.

חיים כ"ץ
תל־אביב

טלוויזיה

5.30 „עליזה בארץ הפלאות" – סדרה בהנפשה על־פי ספרו של לואיס קרול. שם הפרק: גבי ארנבי נעלם.
6.00 „מועדון החתול שמיל" – אורחי המועדון הם הזמרת יפה ירקוני ולהקת „שלום 82".
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 סקירת תכניות (ערבית).
6.35 ספורט (ערבית).
7.30 חדשות (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 „יתגדיה" – סדרה. פרק אחרון: „סוף שנת הלימודים": בפרק זה מורגשים קטעים נבחרים מתוך הסדרה.
9.00 מבט לחדשות.
9.30 „אין כמו בבית" – פרק שלושה־עשר: ארתור קיווה שחתנתו, העתידה לבקר אצלם, תקל עליו את מצוקת הבדידות שכפה על עצמו, בגלל שהתנהגות בני משפחתו אינה מוסרית בעיניו. אך לחותנת, כך מתברר, צרות משלה. הוא מוצא לעצמו בעל־ברית מכיוון שלא ציפה לו.
10.00 „זוה הזמן" – תכנית אירוח שבועית. מנחה רם עברון.
10.50 „דמפסי ומייקפיס" – שם הפרק: „בזמה אפלה". עמית של דמפסי ומייקפיס נהרג בפעולה. דמפסי ומייקפיס יוצאים ללכוד את הרוצח וחושפים אגב כך שחיתות בצמרת.
11.40 חדשות.

טלוויזיה לימודית

09.00 עד כאן: רצף יומי של דפי טלטקסט למידע ולבידור.
09.05 שעת כושר: הפעלה יומית לכל המשפחה.
09.15 צ'יפלפטש: ג'ינג'י.
09.40 דוק קישוט: פרקים 7,6.
10.30 מחפשי המטמון: פרק 4.
11.00 תזמורת פילדלפיה: סרט על אחת התזמורות הטובות בעולם ועל מנצחה יוג'ין אורמנדי. בסרט, ראיון עם לאופולד סטוקובסקי, מנצחה של התזמורת בעבר, וראיונות עם אורמנדי וקטעי מוסיקה בנגינת התזמורת על רקע מראות מהעיר.
2.00 עד כאן: רצף יומי של דפי טלטקסט למידע ולבידור.
2.05 שעת כושר: הפעלה גופנית לכל המשפחה.
2.15 מאה ציורים מפורסמים.
2.25 קסם קסם: רשתות.
2.50 סרט מצויר.
3.00 פרפר נחמד: משחקים וצעצועים.
3.25 בו ג'סט: סדרה חדשה בת 8 פרקים. יחידה של הלגיון הצרפתי מגיעה למבצר דינרדוף ומוצאת את כל חיילי המבצר מתים כשהם עומדים על משמרתם לאורך החומה. אחד מאנשי היחידה החודר למבצר נעלם. רס"ר צרפתי נמצא שם מת כשכידון תקוע בחזה, בידו מכתב המיועד ללידי ברנדון אבאס. הסרט מחזיר אותנו אחורנית לאחותה של ליידי ברנדון ולשלושת יתומי משפחת ג'סט הגרים באחוזתה.
4.00 הדרוה בשידור חי.
5.00 ערב חדש, מנחה רפי רשף.

רדיו

קול המוסיקה

07.07 סלמן: סוויטה בפה מג'ור לחלילית ותזמורת (ת. שולץ / תז. אגודת סלמן / ר. שולץ).
07.30 שחרית מוסיקלית – היידן: סימפוניה מס. 92 בסול מג'ור, „אוקספורד" (הפיל. מוינה / ק. בוהם); מוצרט: קונצ'רטו מס. 21 בדו מג'ור לפסנתר ותז., ק. 467 (א. ברנדל / סנט־מרטין / נ. מרינר); אריאגה: רביעיית כלי־קשת מס. 2 בלה מג'ור (רביעיית צ'ילינגיריאן); רודריגו: קונצ'רטו אנדלוסיה לארבע גיטרות ותזמורת (צ'. רומרו ובניו / הסימפ. של סן־אנטוניו / ו. אלסנדרו); שבריה: „אספניה" – רפסודיה לתזמורת (תז. אגוד הקונצרטים של הקונסרבטוריון / פ. דרבו).
09.30 קונצרט בוקר – הדרי: ארבע העונות מתוך „ערביות סיציליאניות" (תז. פילהרמוניה / ר. מוטי); בליני: קונצ'רטו במי מג'ור לאבוב ותזמורת (ה. דה פריז / הפיל. של אמסטרדם / א. קרסיס); דבוז'אק: סוויטה צ'כית, אופ. 39 (הקאמ. האנגלית / צ'. מקרס); בטהובן: רביעיה בסי־במול מג'ור, אופ. 18 מס. 6 (רביעיית אלבן ברג); ברוך: קונצ'רטו מס. 1 בסול מינור לכנור ותז., אופ. 26 (ש. מינץ / הסימפ. של שיקגו / ק. אבאדו); ברהמס: סימפוניה מס. 3 בפה מג'ור, אופ. 90 (הפיל. ניו־יורק / ז. מהטה).
12.05 מאוצר הפרטיה – אורי שהם, חליל / דוד הן, כנור / חנוך גרינפלד, פסנתר – באך: טריוסונטה בדו מג'ור; הומל: סונטה לחליל ופסנתר, אופ. 50; איבר: 2 אינטרלודים לחליל, כנור ופסנתר; סלמן: טריוסונטה בלה מינור.
13.00 קונצרט צהריים – הגיל
15.05 „מוסיקה ויוהי" – מוסיקה מפסטיבל האלוני (בלגיה) 1985 – פ. בסמנס: „אקסטוזות" (אנסמבל נגנים / ק. לדוז); פ. ברקולוזה: „שלושה עמודים משולבים" (אנסמבל „מוזיק נובל" / ה. אקטורס).
16.00 קונצרט מנחה – א. רוסל: סוויטה מס. 2 מתוך „בכחוס ואריאנה" (תז. הרדיו הצרפתי / ז. מרטינון); ג. פיירנה: סונטה לחליל ולפסנתר, אופ. 36 (ז. פ. רמפל / פ. ברביזה); שופן: שלשה נוקטורנים אופ. 9 (ר. פרבורימא); בטהובן: „לאהובה הרחוקה", מחזור שירים (ר. ואיאה, / א. גרינרק, פסנתר); מוצרט: רביעיה בסול מינור לפסנתר וכלי־קשת (שלישית בוזאר / בלורונה, ויולה); הומל: קונצ'רטו למנדולינה ותזמורת בסול מג'ור (א. מן קליבייה / תז. קאמ. של ז. פ. פאייאר); א. דוברנייי: „קונצ'רטו" בפה מג'ור (אנסמבל כלי של גרנבל / ס. קרוזו).
18.30 קונצרט – מהקלטות התזמורת הסימפונית ים רשה"ש – דבוז'אק: „סטאבת מאטר" (ג. יורון / מ. זכאי / ג. מיצ'ינסון / מ. רינצל / מקה. גאף מלונדון / תז. רשה"ש / וילקוקס).
20.05 ערב טוב – י.ב. באך: רביעיה בסי־במול מג'ור לאבוב ולכלי־קשת (ר. סטיל / י. פרלמן / פ. צוקרמן / ל. האורל); מוצרט: דיברטימנטו מס. 2 בסי־במול מג'ור, ק. 137 (להקת מוצרט מוינה / ו. בוסקובסקי).
20.30 מן המקורות – קינות לט' באב.
21.00 ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון 1986 – רוסיני:

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל – על ספרות ילדים: „כיצד נקרב את הילד אל הספר".
12.05 שיר ופזמון.
14.06 תכניות לילדים – „שוקי הבשקוקי" מאת טובה הרשקוביץ; „הצבר", תסכית מאת עדה תמיר; „הסתבנים" מאת מרי נורטון; „האשה עם התולים" מאת אירנה ליבנן.
15.00 „בארץ הלמד" – חדון.
15.25 שירים עבריים.
16.05 דרידרדמה – „תמונות מהוצאה להורג" מאת האודד בדיקר, חלק ראשון. בימוי: עידן בביאל. משתתפים: יוסי ידין, סנדרה שדה, עדית טפרסון, אליעזר יונג, ענת וקסמן, אלברט כהן, משה איבגי, עדנה פלידל, נחום בוכמן, יהודה אפרוני, אברהם דואגי, יוסי פולק ורפאל קלצקין (ש.ש.).
17.20 האוניברסיטה המשודרת – „אתרים בירושלים": „מלון שהפך משרד ממשלתי".
17.53 מילואים.
19.05 עיונים בפרשת השבוע „דברים".
22.05 „אותות ומופתים" – סדרה תעודית במלאות 50 שנה לרדיו העברי: „על ימי בראשית" 1925–1948. (ש.ש.)

רשת ב'

18.06 מפיק הדי (ש.ש).
18.30 שירים עבריים.
19.35 דין ודברים – ענייני חוק ומשפט.
20.05 „סולם המידות".
22.05 פינת הג'ז.
23.05 „מחפשים את המטמון".

רשת ג'

18.06 אתם זוכרים את השירים.
20.05 קצת אחרת.
22.05 משלנו.

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת: ציוני דרך בחקר המוח: גלי המוח. מרצה פרופ' פרץ לביא.
16.05 ארבע אחרי הצהריים.
18.05 משחק סימולציה – „מיהו יהודי". משתתפים: אהוד בנדל, אורי רגב, ד"ר זאב כץ.
20.55 פינה חמה ללב.
23.55 שיחות חצות – עם המשפטן ד"ר אמנון רובינשטיין.

קולנוע

תל־אביב
אופיר: שוטר של מקצוע 7.30 9.40
אורלי: רכבת אל החופש 5, 7.15, 9.30
אלנבי: חלף עם הרוח 4.30, 8.15
בן־יהודה: שגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30
גורדון: בר 51 5, 7.45, 9.45
גת: הצבע ארגמן 6.30, 9.30
דיזנגוף 1: נשיקת אשת העכביש 11, 1.30, 4.45, 7.20, 9.45
דיזנגוף 2: [illegible] 11, 1.30, 4.45, 7.20, 9.45
דיזנגוף 3: זאב צעיר 11, 1.30, 4.45, 7.20, 9.45
דקל: חכמים בלילה 5, 7.15, 9.30
דרייב־אין: נילס אוגרסן 8.00
קוברה 10.00
חצות סרט סקס
הוד: הקרב על הוועד 5, 7.30, 9.30
בית ליסין: לא מאחור לאהוב 11.15
חן 1: בי"ס לשוטרים מתקדמים 5.50, 7.50, 9.50
סרן וקדירת הקסמים 4, 2.30, 11
חן 2: שגעון של לילה 5.50, 7.45, 9.50
מהרובים באהבה 4, 2.20, 11
חן 3: סיפורה של אגנס 7.40, 9.50
סרן וקדירת הקסמים 6.00
קרטה קיד 5, 3
חן 4: מרגלים שכאלה 6.00, 7.55, 10.00
נטי גאון 11, 2, 4.10
חן 5: חופשה מטורפת באירופה 5.50, 7.50 9.50
רמבו הפיל המעופף 11, 2.30, 4.30
לימור: מעריץ אלמוני 7.30, 9.30
לב 1: אלכס חולה אהבה 2, 5, 7.40, 9.50
לב 2: אהבות משתנות 2, 5, 7.30, 9.40
לב 3: יומנו של צב 1.40, 4.45, 7.30, 9.40
לב 4: משימה 4.45, 7.50, 9.40
מוזיאון ת"א: שואה
מוגרבי: סגור לרגל שיפוצים
מקסים: שברון חושים 7.15, 9.30
סינמה 1: המשימה האחרונה 5.00, 7.30, 9.30
סינמה 2: אהבה מטורפת 5.00, 7.30, 9.30
סטודיו: סגור לרגל שיפוצים
פאר: רק בין הברים 7.30, 9.30
פריז: כוורת 9.30, 7.15, 4, 12,2
11.30 ברזיל
צוותא: ילדי המדרגות 8.00
צפון: התחלות ראשונות 7.30, 9.30
תמוז – רמת־אביב: כתום הנוף 7.15, 9.30
ד"ר שטרנגלב 11.45
שחף: זכרונות מאפריקה 5.45, 9.15
תבלת: אהבה על הוולגה 7.15, 9.30
תל־אביב: תקלה מופלאה 5, 7.30, 9.30

יפו
החוויה הישראלית: הגרכנית 10

ירושלים
אדיסון: קוברה 4.30, 7.30, 9.30
הסיפור שאינו נגמר 11.00
אורדון 1: הצבע ארגמן 3.00, 6.00, 8.50
קרב הנשרים 10.30
אורגע: בי"ס לשוטרים מתקדמים 4.30, 7.30, 9.30
בית אגרון: אוקטופוסי 4.00
הרומן שלי עם אנני 6.15
מלון נירהמפשייר 8.00
48 שעות 10.00
חצות – אוקטופוסי
האולם הקטן בנייני האומה: נשיקת אשת העכביש 7.15, 9.30
הבירה: מסע העסקים של אבא 7, 9.30
קנילמל בקאהיר 4.30
אור 3: קרטה קיד II 10.30, 4.30, 7, 9.30
...שוטר של מקצוע 7.15, 9.30
...אלכס חולה אהבה 4.30, 7.30, 9.30
אגודת נילס הולגרסון 11.00
סמדר: הכבוד של פריצי 7.00, 9.15
עדן: הקרב על הועד 4.30, 7.30, 9.30
רון: שגעון של לילה 4.30, 7.30, 9.30
הבינגה האמריקאי 10.30
סמטאו: השגעון הגדול 7.30, 9.30, 5

חיפה
אורה: אלכס חולה אהבה 4.30, 7, 9.15
אורלי: פגרננו 7, 9.15
רמבו הפיל המעופף 11, 4.30
אמפיתיאטרון: קוברה 4.30, 7, 9.15
ארמון: שוטר של מקצוע 4.30, 7.00, 9.15
עצמון: הקרב על הועד 7.00, 9.15
חן: קרטה קיד 4.30, 7.00
כתום הנוף 9.15
פאר: בי"ס לשוטרים מתקדמים 4.30, 7, 9.15
קריגאור: יחסים אסורים 4.30, 7, 9.15
רון: השגעון הגדול 9, 7, 4.30
רב גת 1: הצבע ארגמן 6.00, 9.00
סרן וקדירת הקסמים 11.00, 4.30
רב גת 2: שגעון של לילה 7, 9.15
מהרובים באהבה 11.00, 4.30

קרית־ביאליק
ספיר: בעקבות אוצר הנילוס 7.15, 9.30
סביון: בי"ס לשוטרים מתקדמים 7.00, 9.15

קרית־חיים
בית העם: זאב צעיר 4.30, 7, 9.15
היובל: המורים בדיג זג 7, 9.15

קרית־ים
ניצן: הקרב על הועד 7, 9.15

קרית־מוצקין
אורות: התחלות ראשונות 4.30, 7, 9.15

אשדוד
אסתר: קוברה 7, 9.30
אשדוד: קרטה קיד II 7.15, 9.30

אשקלון
אסתר: קוברה 5, 7.30, 9.30
נאווה: אלכס חולה אהבה 7.15, 9.30
רחל: הסיפור האמיתי 5, 7.45, 9.45

באר־שבע
חן: השגעון הגדול 4.30, 7.30, 9.30

בת־ים
עצמאות: השגעון הגדול 5, 7.30, 9.30

הרצליה
היכל: השגעון הגדול 5, 7.30, 9.30
מלון דניאל: זכרונות מאפריקה 6.00, 9.30

עפולה
מיטודרין: קוברה 9.00

חולון
ארמון: קרטה קיד 5, 7.30, 9.30
מגדל: בי"ס לשוטרים מתקדמים 7.30, 9.30
מתנים, קרית שרת: רגשים 7.30, 9.30
סוניה האדומה 11.30, 4.30
סבוי: השגעון הגדול 7.30, 9.30
ריבה: הקרב על הוועד 7.15, 9.30

טבריה
אביב: זכרונות מאפריקה 6, 9

כפר־סבא
עמל: באדיה 7.30, 9.30
רמבו הפיל המעופף 11.00
חן: קוברה 7, 9.15

לוד
אהרליה: אלכס חולה אהבה 7.15, 9.30
נוה זית: נשר הברזל 7.30, 9.30

נהריה
הוד: אלכס חולה אהבה 7.15, 9.30

נתניה
סטודיה: הקרב על הוועד 6, 8, 10
חברי הדרקון אליוט 11
אסתר: אלכס חולה אהבה 7, 9.15
שרון: תקלה מופלאה 6, 8, 10
נילס הולגרסון, האוזר הבר 4, 11

פתח־תקוה
שלום: הרכבת אל החופש 7.30, 9.30
היכל 1: השגעון הגדול 5, 7.30, 9.30
הסיפור שאינו נגמר 11.00
היכל 2: קרטה קיד II 11, 5, 7.15, 9.30
היכל 3: אלכס חולה אהבה 7.30, 9.30
חתיך חתיך 5, 11

קרית־שמונה
שנית: הבו ואיש השלג 7, 9.30

ראשון־לציון
נעמן: הקרב על הועד 7.15, 9.30
ראשון: השגעון הגדול 7, 9.15

רחובות
בית העם: שגעון של לילה 7.15, 9.30
הדר: רמו 7, 9.30
חן: בעקבות אוצר הנילוס 7.15, 9.30

רמת־גן וגבעתיים
ארמון: הצבע ארגמן 6, 9
ארמון: בי"ס לשוטרים מתקדמים 5, 7.30, 9.40
לילי: תקלה מופלאה 5, 7.15, 9.30
הדר: קוברה 5, 7.30, 9.30
רב גן 1: שגעון של לילה 7.30, 9.50
רמבו הפיל המעופף 5, 3, 11
רב גן 2: חופשה מטורפת באירופה 7.30, 9.50
מהרובים באהבה 5, 3, 11
רב גן 3: הסיפור האמיתי 7.30, 9.50
קרטה קיד II 3, 5.10
רב גן 4: קרטה קיד II 7.20
סיפורה של אגנס 9.50
סרן בקדירת הקסמים 5.15, 3, 11
שבים: רכבת אל החופש 7.30, 9.30

רמת־השרון
כוכב: פנסיה 7.00 11.00
שירת המקהלה 9.30

רעננה
אחוזה: אלכס חולה אהבה 5, 7.30, 9.30

רמלה
אדיר: אלכס חולה אהבה 7.30, 9.15

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

בתי מרקחת ליום שני – 4.8.86

תל־אביב
לב העיר – אחד העם 69 – 613862
קופת חולים כללית – אמסטרדם 7 – 225142
ירושלים
הרצל – יפו 36 – 225059
חיפה
יבנה – אבן סינא 7 – 672288
פתח־תקוה
פינסקר – פינסקר 2 – 910505
בני־ברק – רמת־גן
קופת חולים כללית – המיתר 25 רמת־גן – 782537
בת־ים – חולון
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
אהרון – הופיין 52 חולון – 889153
הרצליה
כללית – בני משה – 452381

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת וכחג וכן אינפורמציה על המוקדים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב: בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ – טל' 03־433300, 03־433500.

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר־כוכבא 49 ת"א – 03־284649 בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, בימי ו' וערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים – בין 15.00 עד 21.00.
חיפה
רחוב הגפן 26, קומה ג' – 04־523566 יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

אלמקס לכל המשפחה!

מה אומרים על ספרו החדש של אריה לובה אליאב
לב חדש ורוח חדשה בהוצאת עם עובד

יצחק בן אהרון: "לובה אליאב הינו משורר מנעמי התנ"ך המנסה להצילם מידי בריונים ובורים".

ישראל קיסר: "אני מציע לכל אחד, חילוני או דתי, לקרוא את הספר הזה בכדי לראות מה זה ישראל סבא ומהי מורשת אבות".

עמוס עוז: "יישר כח לאליאב והלוואי שיכנס הספר הזה לכל בית ישראל".

עירית נתניה

מודעה עירונית מס' 98/86
מכרז מס' 69/86

להנחת קו מים "22 באזור התעשיה הצפוני

עירית נתניה מודיעה בזה על
הארכת המועד להגשת הצעות
למכרז מס' 69/86
עד ליום שישי, י' באב–תשמ"ו (15.8.86).

נתניה: כ"ה בתמוז – תשמ"ו
1.8.86

יואל אלדאי
ראש העיר

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

מוזמנות בזה הצעות לאספקה:
1) מכרז 134/86 גלגלים מסתובבים למצג"ים
2) " " 135/ מכשיר למדידת רעשים
3) " " 136/ עץ בוק
4) " " 137/ רכיבים אלקטרוניים
5) " " 138/ כסאות
6) " " 142/ מערכת מדידה דיגיטלית
7) " " 139/ צמחית הידרדפולית

טפסי הצעה, מפרטים ופרטים נוספים אפשר לקבל בתחום אפסנאות ומחסנים, רח' הרצל 172, ת"א כל יום, בין השעות 9.00 עד 12.00 בחדר מס' 7. פניות שלא במועדים הנ"ל לא יענו.
הצעות יש להגיש בירושלים לא יאוחר מיום 24.8.86 שעה 12 בצהריים.
החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר, או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות מבעל הצעה אחד. הצעות במכרזים לא תתקבלנה.

מנהל תחום אפסנאות ומחסנים.

חלוקת הלוואה להון חוזר 1986/87

בזה הרינו מודיעים ליצרני „תנובה אקספורט" כי החל מיום ד' 6/8/86 יחולק תשלום שלישי של ההלוואות להון חוזר 1986/87.

לתשומת לב היצרנים – משרדי הגזברות יהיו סגורים מ־10/8/86 עד – 15/8/86.

בברכה
הנהלת „תנובה אקספורט"

מדוזות – לא נעים, לא נורא

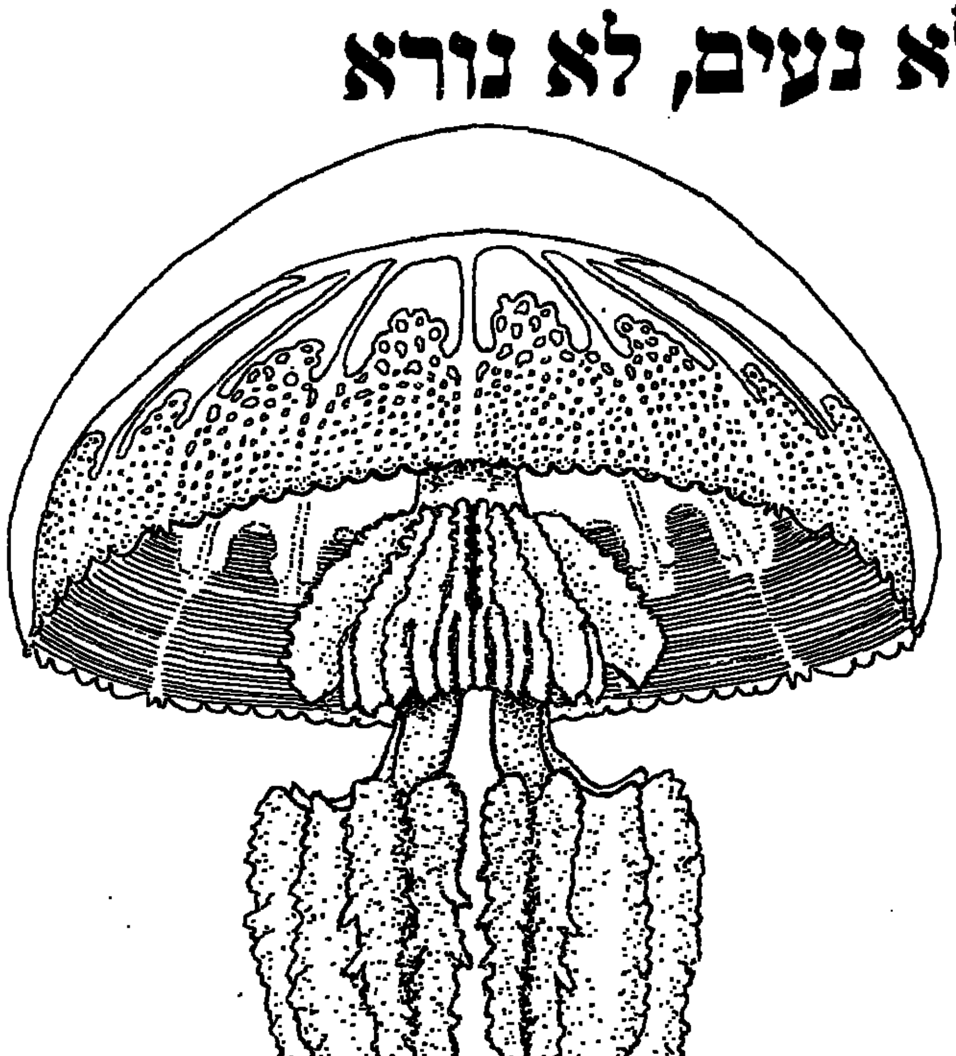

המדוזה המצויה – המין היחיד בארץ המסוגל להציק לאדם

הכול מתלוננים על המדוזות, אבל יש רק מעט מאוד אנשים היכולים לספר לנו בפרוטרוט על אורחות חייהן. קשה לחקור את המדוזות: הן שורצות כל ימי חייהן באוקינוסים ובימים, וכאשר הן נסחפות אל החוף – וראה על שפת הים של ארצנו בימים אלה – הן נופחות את נשמתן עד־מהרה, ולו משום ש־98% מגופן הם מים, ובהתנדפם לא נשאר למעשה דבר מן המדוזה. נסיונות לגדל מדוזות בשבי כדי לחקור אותן בניחותא ומקרוב לא עלו יפה. האמונים על המיתולוגיה היוונית זוכרים בוודאי את הסיפור על הגיבור פרסאוס שהרג את המדוזה, אחת משלוש האחיות הגורגוניות הנוראות, אבל מי יודע מה על המדוזות הלא־מיתולוגיות, מלבד זאת שהן צורבות את עורנו?

ובכן, להשכלת הרבים בעזרתו האדיבה של הזואולוג ד"ר אביטל גזית מן המכון לחקר שמירת הטבע בפקולטה למדעי החיים באוניברסיטת תל־אביב, שכוחו העיקרי בבעלי־חיים של מים מתוקים, אבל גם המדוזות, השורצות באוקינוסים ובימים, אינן זרות לו לגמרי: ראשית, המלה מדוזה היא בעלת שתי משמעויות. מצד אחד היא באה לציין שלב במחזור החיים של חלק מבעלי־החיים ממערכת הנבוביים; מצד שני, המדוזות – או, ליתר דיוק: מדוזות הסוכך – הן בעלי־חיים מסוימים מתוך אותה מערכת, והן קרויות כך גם משום ששלב המדוזה הוא השלב הדומיננטי במחזור החיים שלהן, וגם משום שהן בנויות בצורת סוכך, או מטריה, שבתחתיתה משתלחות זרועות כלפי מטה.

שתי דרכי רביה

מדוזות הסוכך, כמו גם שאר בעלי־החיים ממערכת הנבוביים, כגון שושנות ים, הידרות ואלמוגים, הן נבובות, כפי שמעיד כמובן שם המערכת. הסוכך בנוי שתי שכבות בעוכי חד־תאי, חיצונית ופנימית, וביניהן מצוי חומר מקפתי („ג'לי"), שיש בו קצת תאים פזורים, מבודדים, בלתי־מאורגנים בצורת רקמות, שרובם ככולם מים.

מחזור החיים של המדוזות הוא תערובת של רביה מינית ואל־מינית. מדוזות מבוגרות נחלקות לזכרים ולנקבות, עם תאי זרע וביציות, בהתאמה. תאי הזרע של הזכרים מופרשים למים, נקלטים משם על־ידי הנקבות השורצות בקרבת מקום (בעונת הרביה מרוכזות המדוזות בצורת להקות גדולות), מפרים את הביציות – וכתוצאה מכך נוצר מעין זחל, הקרוי פגית בעברית (או פלנולה בלועזית). כעבור זמן־מה ניתק הזחל מן המדוזה־האם ומתיישב על קרקעית הים. הוא הולך ומתארך ויוצר צורה של מעין צינור בעל שכבות אופקיות, מחוברות זו על גבי זו, עם זרועות בקצהו. לבסוף מתפצלות השכבות, בדרך של רביה אל־מינית, נוצרות מדוזות בודדות, ואלה מתחילות לשוט במים.

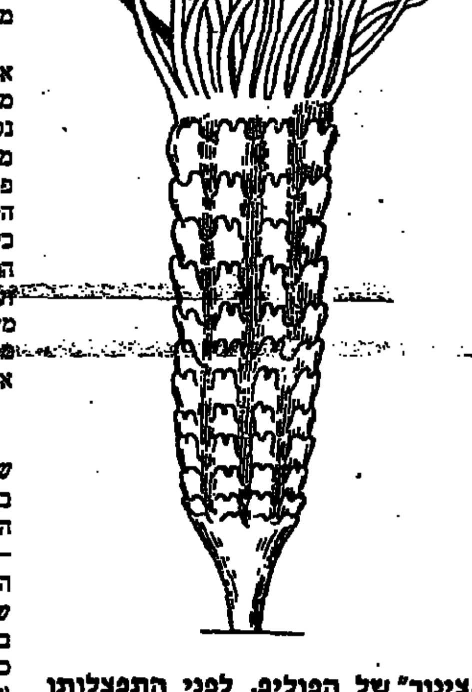

ה„צינור" של הפוליפ, לפני התפצלותו למדוזות בודדות

הזחלים מהווים טרף נוח לדגים ולטורפים ימיים אחרים. אלמלא כן, היו כל הימים שלנו מלאים מדוזות. ואילו המדוזות הבוגרות, יותר משהן נטרפות הריהן טורפות. הויות שכושר התנועה שלהן מוגבל יחסית, הן נעזרות בתאים הצורבים שעל פניהן. מנגנון הצריבה של כל תא מכיל זיז קטן, הפועל במעין הדק. כאשר נוגע בו בעל־חיים כלשהו, כולל האדם, מופעל מנגנון פנימי בתוך התא, הכולל שלפוחית ארס וחוט ארוך עם קוצים זעירים. החוט שהיה מקופל עד כה בתוך השלפוחית משתלח בבת־אחת החוצה וקוצים־פוגעים בטרף, מכניסים אותו (אם הוא קטן), משתקים או צורבים אותו.

רק מין אחד פוגע בנו

הסיפור הזה נשמע מפחיד במקצת, אם נזכור שהמדוזות נוהגות כך גם עם אדם הקרב אליהן שלא בטובתו. אבל יש לדעת, כי מבין שלושת מיני המדוזות המצויים בחופים הים־תיכוניים של ארצנו – רק אחד מסוגל לגרום לנו נזק. הקוצים של האאורליה והפלגיה אינם יכולים כלל לחדור לעורו של אדם. רק המין השלישי מסוגל להסב לנו צריבה בלתי־נעימה. זוהי המדוזה המצויה, שהיא כמובן, כפי שמעיד שמה, השכיחה ביותר מבין המדוזות (ולא רק בחופי ארצנו), ובגללה יושב עתה כותב שורות אלה ומשרבט מה שמשרבט, במקום לשטוף את גופו בים. אבל גם המדוזה המצויה אינה יכולה לגרום ליצורים גדולים כמותו אלא קצת אי־נעימות (ואצל אנשים בעלי עור רגיש במיוחד – הרבה אי־נעימות), וסכנה אין בה. אגב, ד"ר גזית סבור, כי המדוזה המצויה פוגעת בנו לפעמים לא במגע ישיר, אלא באמצעות ריר או חוטי עיכול שהיא מסגרת ביחד עם תאים צורבים. עובדה היא שרבים שניכרים בהם סימני צריבה של מדוזות טוענים בעקשנות, שכלל לא נגעו ביצורים אלה בשחותם בים.

אגב, המדוזה המצויה, שצבעה כחלחל, אין לה פה (בניגוד לאאורליה, למשל, שצבעה ורדרד), אלא

תא בודד של מדוזה. מימין – במצב של מנוחה, עם הזיז (מס' 4) כשהוא מזדקר החוצה; משמאל – החוט נזרק החוצה לאחר המגע בזיז

שבזרועותיה מצויים נקבים זעירים, ולכן עיקר מזונה הוא פלנקטונים הנסחפים אליה עם זרמי המים, אך בשעת הדחק היא גם טורפת דגים: זרועות המדוזה חובקות את הדג, הארס משתק אותו, מיצי עיכול שמפרישה המדוזה מעכלים אותו, ופירוריו נספגים לתוך גוף המדוזה.

המדוזה המצויה שוכנת בדרך־כלל הרחק מן החופים, והיא מתקרבת אליהם רק בעונת הקיץ. מדוע? דבר זה אינו ידוע כל צורכו: אחת ההשערות היא, שהיא עושה כך בעקבות נדידת הטרף שלה, הפלנקטונים. כן אין מענה לשאלת השאלות, מה ראו המדוזות המצויות לבקר אותנו בקיץ השנה במספרים גדולים בהרבה ממה שהן נוהגות בקיצים אחרים. בינתיים אין לנו אלא להסתפק בהשערות ובהבטחתו של ד"ר גזית, כי בכל מקרה הן ייעלמו מכאן וישובו למעמקי הים בספטמבר לכל המאוחר. משמע, לא כל עונת הרחצה אבודה.

אפשר למנוע לידות מרובות־ילדים

פרופ' דוד שֶׁר: על הרפואה להילחם בתופעת הפגות

מאת דנקה הרניש

מפעם לפעם מופיעות בעתונים ידיעות, המבשרות על לידת חמישיה או אפילו שישיה. הידיעות מלוות בתמונת האם וצאצאיה, והקורא מתרשם שקרה משהו טוב ויפה – אושר למשפחה כולה.

הרושם הזה שגוי לחלוטין: ההיפך הוא הנכון. הריון מרובה־עוברים אינו אלא תוצאה של כשלון רפואי. לידת שלישיה, שלא לדבר על רביעיה וכו', מסכנת ברוב המקרים את בריאות היילודים באופן חמור ביותר – גורס פרופ' דוד שֶׁר, ראש אגף נשים ויולדות במרכז הרפואי ע"ש שיבא בתל־השומר.

מסביר פרופ' שר, כי בהריון טבעי רק אחת מתוך כ־6,000 לידות מסתיימת בהבאת שלישיה בעולם (ורביעיות וכו' הן, כמובן, נדירות עוד הרבה יותר). לעומת זאת, הסיכויים ללידות כאלה גבוהים פי כמה וכמה בעקבות טיפול בהפרעות פריון, הנהוג בשנים האחרונות. נשים שאינן יכולות להרות בגלל היעדר ביוץ מטופלות היום בתכשירים לעידוד הביוץ, והרפואה הגיעה בתחום זה להישגים מרשימים ביותר. אבל יש צד שני של המטבע: פרגונל, שהוא התכשיר היעיל ביותר לטיפול בהפרעות פריון, מעלה את הסיכון בהריון מרובה־עוברים ל־8%. מתוך כ־6,000 לידות, שהיו בשנה האחרונה ב„שיבא", היו 12 לידות של שלישיות, 3 של חמישיות, 2 של רביעיות ושישיה אחת – כל אלה אצל נשים שעברו טיפול בפריון.

סכנות הפגות

„הסיכויים של עובר אחד או שניים להתפתח יפה במשך תשעת חודשי ההריון ולהיוולד בשלים ובמשקל טוב גבוהים לאין־שיעור מאלה של שלישיה ויותר" – אומר פרופ' שר. בהריון עם שלושה עוברים פלוס נשקפת סכנה של פגות וחוסר בשלות. כיום מצליחים לפעמים להשאיר בחיים, על־ידי טיפול נמרץ הניתן מייד לאחר הלידה, אפילו פגים שנולדו במשקל של פחות מק"ג אחד, אבל אין בטחון שלפגים אלה לא ייגרם נזק מוחי בלתי־הפיך. שפכי דם במוח אצל פגים במשקל כזה שכיחים פי חמישה מאשר אצל יילודים שמשקלם עולה על ק"ג אחד.

קיימת אפשרות סבירה מאוד, שבלידת חמישיה יהיו חלק מן היילודים, לפעמים אף כולם, במשקל של כ־800 גרם בלבד. חצי מן היילודים שנולדים עם משקל כזה מתים למרות הטיפול שהם מקבלים, ו־25% מן הנותרים בחיים יישארו עם נזק מוחי ונכות קשה לכל חייהם. עם זאת גורס פרופ' שר כי גם יילודים שמשקלם פחות מק"ג אחד צריכים לקבל את כל הטיפול האפשרי, מפני שללא הטיפול יהיו 60% מאלו שישארו בחיים בעלי נזק מוחי.

הפתרון, לדעת פרופ' שר, הוא למצוא תשובה רפואית למניעת הפגות בכלל, ולמניעת התפתחות הריונות מרובי־עוברים בפרט. ברוב המקרים אפשר להבחין אצל אשה, שקיבלה טיפול לעידוד ההריון, אם נוצר אצלה מספר גדול מדי של ביציות, ואז צריכים לדעתו לבטל את המחזור ולא להמשיך בהשלמת הטיפול באותו חודש. הדבר כרוך אמנם בגרימת צער רב לאשה, המצפה בכליון־עיניים להריון, וגם הטיפול שניתן ולא הניב תוצאות יקר מאוד – אבל לדעתו של פרופ' שר, זה עדיף על הריון של חמישיה.

סכנה אפסית בהפחתת עוברים

לדעתו של פרופ' שר, אפשר ברוב המקרים, על־ידי הקפדה בטיפול בהפרעות ההריון, לדאוג לכך שלא יווצרו יותר מדי ביציות. אם בכל־זאת

פרופ' דוד שר

קורית תקלה כזאת, יש אפשרות נוספת למניעת פגות: הפחתת עוברים. אפשרות זו, העומדת לרופאים בשליש הראשון של ההריון, מעוררת מחלוקת סוערת בקהילה.

כאשר אשה בחודש חמישי להריונה מקבלת צירים המובילים ללידה וניתן להשהותה רק לימים ספורים – אין להציל את ההריון, כי בכל מקרה יוולד פג במשקל 600–700 גרם בלבד ו„התוצאות עלולות להיות טראגיות", אומר פרופ' שר. לעומת זאת אם האשה מתקרבת לחודש השביעי ומקבלת צירי לידה יש לעשות הכל כדי למשוך את ההריון מעבר ל־28 שבועות ולתת לוולד אפשרות להגיע למשקל מעל 1,000 גרם. „לוולד שמשקלו מעל ל־1,000 גרם יש סיכויים מצויינים להיות מושלם ובריא", לדברי פרופ' שר. הפחתת מספר עוברים ברחם היא האפשרות הנוספת למניעת פגות. אפשרות זו, הניתנת לביצוע בשליש הראשון של ההריון, מעוררת ויכוחים סוערים בקהילה הרפואית בעולם. יש רופאים הטוענים, שאינם מוכנים לקבוע „מי מן העוברים לחיים ומי למוות". אחרים רואים היתר לביצוע ההפחתה בפסוק התנ"כי: „הבא להרגך השכם להרגו": הצידוק המוסרי מבחינתם הוא ההגנה על איכות העוברים הנותרים, בשלותם ובריאותם.

תהליך ההפחתה אינו מסובך ואינו מסכן לא את האם ולא את העוברים הנשארים ברחם. פעולה כזאת בוצעה לראשונה בשנת 1983 בצרפת וכמעט במקביל גם במרכז הרפואי „הר סיני" בניו־יורק. הרופאים בניו־יורק אבחנו עובר עם תסמונת דאון בהריון של תאומים וקיבלו משלטונות הבריאות אישור מיוחד לפעולת ההפחתה. מאז הצטבר נסיון רב בטיפולי ההפחתה, בעיקר בצרפת ובאנגליה. הפעולה מתבצעת תוך מעקב באולטרא־סאונד, על־ידי דקירה בשקית העובר, או, בשלב מאוחר יותר של ההריון, על־ידי הזרקת חומר מיוחד לתוך השקית. בשני המקרים הפעולה גורמת לספיגת העובר ברחם.

פעולת ההפחתה היא מעין חיקוי לתהליך ספיגת עוברים עודפים, הקיים באופן טבעי אצל חיות. מאז השימוש באולטרא־סאונד הבחינו הרופאים באותו תהליך טבעי גם אצל מספר נשים, אך מקרים אלה הם בודדים.

פרופ' שר, עם מה שהוא מחייב את הפחתת העוברים למניעת פגות, אינו משוחרר מלבטים מוסריים. „אי־אפשר לדעת מראש, איזה מן העוברים יהיה חזק וחיוני יותר, וגם אילו ידעתי מיהו העובר החלש ביותר, גם אז היתה הבעיה עומדת בעינה: ייתכן שדווקא עובר זה יתפתח לאיינשטיין שני". לפיכך הוא דוגל בגישה טכנית גרידא: „אפעל לספיגת העובר הראשון והנוח ביותר לגישה".

האשה עברה הפלה... וילדה

בינתיים אלה הם שיקולים תיאורטיים בלבד. ועדת הלסינקי העליונה שליד משרד הבריאות דוחה לפי־שעה כל בקשה להפחתת עוברים. במקרים הספורים, שהגיעו לידיעת הציבור, נסעו המבקשות לצרפת ושם ביצעו את ההפחתה, שלא אושרה להן בארץ.

לאחרונה פנתה לוועדה אשה שהיתה בהריון עם שישה עוברים וביקשה הפחתה לשניים. הוועדה הכירה בסכנה הכרוכה בהריון שלה, אך דחתה את בקשת האשה לעשות טיפול הפחתה: כאלטרנטיבה התירה לה לעשות הפלה כוללת... האשה לא ויתרה. היא לא יכלה לעמוד בהוצאות הכרוכות בביצוע הטיפול בצרפת. החלטת הוועדה העמידה אותה במצב של אין־ברירה, ולמרות רצונה העז בילדים נאלצה להסכים להפסקת ההריון. היא היתה בהכרה מלאה בעת הטיפול בהפסקת ההריון, שנעשה על־ידי הזרקה של חומר ספיגה לתוך שקי ההריון, ועקבה אחר הפעולה על מסך האולטרא־סאונד. ברגע שברחם נשארו שני עוברים בלבד, היא הודיעה שהיא מתחרטת ותבעה מן הרופא להפסיק את הפעולה. הטיפול הופסק, הרופאים התייעצו ביניהם והגיעו למסקנה, שאין להם כל היתר מוסרי לפעול בניגוד לרצונה של האשה. האשה ובעלה נדרשו לחתום על הצהרה, שהם מסרבים להשלמת הפסקת ההריון. הם חתמו והאשה נשארה בהריון עם שני עוברים בלבד. „לפי מיטב ידיעתי מתפתחים טוב מאוד" – אומר פרופ' שר.

הדוגמה של רופאי הילדים בקנדה

התוצאות של הריונות מרובי־עוברים הן אחת הסיבות, שגרמו לאגודת רופאי הילדים בקנדה לפרסם לאחרונה הנחיות בדבר הנסיבות, שבהן יש להפסיק את הטיפול שנועד להאריך חיי ילדים הסובלים ממחלות חשוכות מרפא. ההנחיות יוצאות מתוך ההנחה, כי „תפקידה העיקרי של הרפואה הוא לשמור על החיים ולא להאריך באופן בלתי מתקבל על הדעת את תהליך הגסיסה". על פי ההנחיות, אי מתן סיוע רפואי לילד מותנה בהסכמת הוריו. התנאים הנוספים: המוות מן המחלה בלתי־נמנע, הטיפול בלתי־יעיל או אף מזיק, הילד סובל כאבים קשים.

ההחלטה של אגודת רופאי הילדים בקנדה צריכה להיכלל, לדעתו של פרופ' שר, בשיקולים העומדים עכשיו בפני ועדת הלסינקי העליונה בדיוניה על אישור הפחתת עוברים עודפים בהריון מרובה־עוברים. כאמור, הרפואה מסוגלת היום להשאיר בחיים אפילו פגים שנולדו בשקל של 600 גרם. השאלה היא איך אפשר להבטיח לפגים כאלה גם איכות חיים. האם יש להשאיר ברחם שישה עוברים, שחלק מהם ימותו עם היוולדם וחלק יישארו פגומים לכל ימי חייהם, או לאפשר היוולדם של שני עוברים בשלים ובריאים? ההחלטות של אגודת רופאי הילדים בקנדה אינן משאירות ספק, מה עדיף.

ייערכו מחקרים בסגולות המרפא של ים־המלח

מאת אמיר רוזנבליט

סגולות המרפא המיוחדות של מי ים־המלח ושל קרינת השמש האופיינית לאיזור זה, הנמוך ביותר בעולם, ידועות זה עשרות שנים בארץ וברחבי העולם, ויעידו על כך המוני המבקרים הבאים כאן להתרפא. אולם עד כה שום רופא, מדען או מוסד אקדמי לא ערך מחקר יסודי ומעמיק בתכונות אלה.

משרד הבריאות עומד עתה לתקן את המעוות. בקרוב יפרסם מכרז לחקר היתרונות הרפואיים של ים־המלח. הוא הקציב למטרה זו 15,000 דולר, וסכום שווה יקציבו המועצה האזורית „תמר" ומשרד התיירות. הסכום המשותף של 30,000 דולר ישמש למימון שלושה מחקרים רפואיים בסוגיה זו.

משה שמיר, ראש המועצה האזורית „תמר", אומר כי המצב הנוכחי, של היעדר פרסום מדעי מוסמך, מגביל את היקף תיירות המרפא בים־המלח. מצב זה עשוי להשתנות, כאשר ייערכו המחקרים ויפורסמו ברחבי העולם. „המלצות של מערכות הבריאות באירופה ובארה"ב על היתרונות הרפואיים של ים־המלח עשויות להביא למהפכה של ממש במספר המבקרים באיזור", הוא אומר.

אולם, כאמור, סגולות המרפא המיוחדות של מי ים־המלח ושל אקלים האיזור ידועות גם היום, ולו בצורה לא־מדעית. סגולות אלה נובעות מן המליחות הגבוהה של המים (פי עשרה מאשר בים התיכון), מן האוויר היבש, מן הסינון של חלק מן הקרינה העל־סגולה של השמש על־ידי שכבות האוויר הצפופות באיזור זה ומן הבוץ השחור, עתיר המינרלים, הנמצא בחופים. סגולות אלה – למען הדיוק: חלק מהן – טובות בעיקר לריפוי הספחת (פסוריאזיס), מחלות עור אחרות ודלקות מפרקים שונות.

ספר חדש:

איידס – סיכום ביניים

ספר חדש, „איידס", שהופיע עתה זה בהוצאת ליכטנפלד, מהווה נסיון מוצלח להביא לציבור הרחב, בשפה פשוטה ומובנה, את כל מה שאפשר לדעת היום על מחלה זו.

המחבר, פרופ' חיים גריכטר, הוא דוקטור לרפואה, בעל תואר מומחה למיקרוביולוגיה קלינית ומומחה לבריאות הציבור מטעם המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית. ב־1961 הוענק לו פרס מחקר מטעם ההסתדרות הרפואית.

ב־16 הפרקים של ספרו מתיחס פרופ' גריכטר להיבטים השונים הקשורים בתסמונת הכשל החיסוני הנרכש בעולם ובישראל. הוא מציין, שהתרחשויות האחרונות של תסמונת זו בעולם רומזות, כי האיידס, שכינוה תחילה „מחלת ההומוסקסואלים", לא תצדיק עוד זמן רב את השם הזה. לא רק באפריקה, אלא גם בעולם המערבי מתרבים מקרי המחלה אצל ההטרוסקסואלים והדבר מוביל למסקנה, כי האיידס היא בראש ובראשונה מחלת מין שמתפשטת בין הזונות, מהן נדבקים ההטרוסקסואלים ואלה מעבירים את הנגיף לבנות זוג אחרות.

בשנים האחרונות זיהו החוקרים את נגיף האיידס ועמדו על דרכי העברתו. פרופ' גריכטר סוקר שיטות מניעה שונות להפצת המחלה, כגון חיפוש אחר נוגדני איידס בכל תרומות הדם, הנהוג במדינות המתקדמות.

בספר מוכרת המחלוקת בין המדענים בשאלה, אם האיידס היא מחלה חדשה, או מחלה ישנה הנפוצה כבר זמן רב באפריקה. אלה הטוענים, שהמדובר במחלה חדשה גם ב„יבשת השחורה", מבססים דעה זו על אופן התפשטותה בשנים האחרונות במספר ארצות ביבשת זו: המקרים הראשונים של איידס נתגלו ברואנדה ובזאיר ומשם עברו לזמביה. כאחרונה התגלו מקרי איידס גם במדינות אפריקה המערבית ובמספר מדינות במפרץ הפרסי, ובמיוחד בסעודיה ובכווית. במדינות אלה נפוץ המנהג של משכב זכר ומגעים אנאליים גם עם נשים. פרופ' גריכטר מעלה השערה, כי בשל סטיות מיניות אלו עלולה המחלה שם לקבל מימדים של מגיפה.

דנקה הרניש

אקמול מגן על עדשת העין

מאת ד"ר אריאל אוקסהורן

אקמול, אספירין ותכשירים דומים יכולים למנוע באורח ניכר הופעת ירוד (קטרקט, עכירות בעדשת העין), המביא בסופו של דבר לעוורון חלקי או מלא. תובנה חדשה זו של תרופות אנטי־דלקתיות נפוצות כל־כך הוכחה באורח מובהק על־ידי שתי חוקרות מאוניברסיטת אוקספורד באנגליה. מאידך התברר שהתרופה אדלאט, הידועה ביעילותה בהגברת זרימת הדם בעורקי הלב הכליליים ובמניעת אוטמים, פועלת בכיוון הפוך: היא מאיצה התפתחותם של ירודים.

הירוד מוכר כסיבה הנפוצה ביותר לעוורון. לעיתים הוא מכונה גם ירוד סנילי, כדי להטעים את שכיחותו בגילאים המתקדמים יותר. מעט מאוד ידוע על גורמיו, אם כי סוכרת, אי־ספיקת כליות ולחץ תוך־עיני מוגבר ידועים כמחוללי עוורון מובהקים.

ההשפעה המיטיבה של האספירין היתה אמנם ידועה באורח חלקי, אולם זו הפעם הראשונה נמצא שגם תכשירים ביתיים כגון אקמול, ברופן, נקסין, ופלונאלגאן מסייעים בשמירה על שקיפות עדשת העין; תרופות אלו מאיטות עד למחצית את תהליך הופעת הירוד. ההשפעה אינה קשורה למצב הכללי של החולים או למחלה שבעטיה נלקחו התרופות. המנגנון לא פוענח, אם כי החוקרים סבורים שייתכן, כי התכשירים האנטי־דלקתיים האלו מורידים את רמת הסוכר בדם – וידוע כי רמת סוכר גבוהה מגבירה את הסיכון לירוד.

החוקרות הטעימו, שהאקמול ודומיו לא פעלו במקרה זה כמעכבות של הפרוסטגלנדינים – חומרים דמויי הורמונים, המעורבים במספר רב של תהליכים בגופנו: כיווץ שרירים, לרבות שריר הרחם, התגובה הדלקתית ההגנתית של הגוף, כאב, וכן כמגבירים או בולמים של תהליכים ביולוגיים רבים. האקמול, למשל, ידוע כמעכב חלש ביותר של הפרוסטגלנדינים, ובכל זאת הוא יעיל ביותר למניעת ירוד. לעומת זאת האינדוצין, אף הוא חומר אנטי־דלקתי, היעיל במיוחד בעיכוב הפרוסטגלנדינים, נמצא כחסר משמעות בתהליכים למניעת ירוד.

לעומת הבשורה הטובה לנוטלי האקמול באה בשורה רעה לאנשים הנוטלים אדלאט: תרופה זו מסייעת בגרימת ירוד (אם כי לא הוטל כל ספק ביעילותה המובהקת לשפר את זרימת הדם בלב). בסקר התברר שכ־3% מחולי הירוד טופלו באדלאט, לעומת 1.2% בלבד בקבוצת הביקורת – וזהו הבדל משמעותי, לדעת הכול.

הגילוי המדהים גירה את תאבון החוקרות לחפש השפעות אחרות של התכשירים האנטי־דלקתיים על העין, ואכן התברר כי הם מגינים גם על רשתית העין, ביחוד מנזקים בגלל סוכרת חמורה, אם כי המחקר על כך נמצא עדיין בעיצומו.

ארוכה הדרך למחשב שומע ומבין

פסוק זה מ„המלט", – to be or not to be שאפילו מי שאינם בקיאים בספרות האנגלית יודעים לדקלמו, לא נקלט בקלות במערכת לזיהוי דיבור של יבמ, שהוצגה לראשונה בארץ בשבוע שעבר. ד"ר גדעון שיכמן, העובד במרכז המחקר של יבמ ביורקטאון שבארה"ב, שנטל חלק בפיתוח מערכת זו, הגה את המלים לאט, עם הפסקה קצרה בין מלה למלה. תחילה הופיעה על הצג המלה 2wo, ורק בהמשך ההכתבה, כאשר נוספו עוד מלים, הבין המחשב שהצירוף 2wo be הוא בלתי־הגיוני, ואז נמחקה המלה 2wo ובמקומה הופיעה על המצג המלה הנכונה, to.

כך הודגמה לנו אחת הבעיות של המערכת החדשה, שלטענת אנשי יבמ היא המשוכללת ביותר מסוגה בעולם – אלא שגם היא רחוקה עדיין מלהיות בשלה להפצה בין בעלי המחשבים האישיים, אף שעובדים עליה זה 14 שנים. אגב, אחד הראשונים, ובעצם הראשון, שעסק בפיתוח מערכת לזיהוי דיבור באמצעות מחשב, היה ישראלי אחר, פרופ' יוסף רביב. רביב, כיום מנהל אגף המדע והטכנולוגיה של יבמ ישראל, סיפר כי ב־1972, כאשר שהה בארה"ב, שאל אותו סגן נשיא החברה, כמה זמן יידרש לו לפתח מערכת, שתתרגם קולו של אדם למלים מודפסות. רביב השיב: לפחות עשר שנים. ראש קבוצה אחרת היה אופטימי יותר והשיב: שלוש שנים. בסופו של דבר הוטלה המשימה על רביב, והיום, 14 שנים אחרי, מתברר שהסקפטיות שלו היתה יותר מוצדקת. מה שהוצג עתה בישראל, ולפני כשלושה חודשים בארה"ב בהצגת בכורה עולמית, הוא רק אב־טיפוס, הרחוק עדיין מאוד ממוצר בר־שיווק. ביבמ אומרים, שאחד השימושים האפשריים של המערכת החדשה הוא, שהמנהל הבכיר או הזוטר ידבר ישר אל המיקרופון הצמוד למחשב. בינתיים הוא זקוק עדיין לתיווכה של מזכירה, וכך – יש לשער – יישאר המצב עוד שנים רבות.

האב־טיפוס הקיים מצויד במילון בן 5,000 מלים אנגליות, שנמצאו כמלים השכיחות ביותר בניתוח של כ־25 מיליון מלים של תכתובת משרדית. בכל־זאת הוא „מכסה" רק 93% מאוצר המלים שמשתמש בו אדם בענייני עסקים וכדומה (וכמובן, אחוז קטן בהרבה מאוצר המלים של משורר, למשל). שבעת האחוזים החסרים הם צרה לא קטנה, אבל עתה מפתחים ביבמ מילון גדול בהרבה, של 20,000 מלה. האנגלית, העשירה בעולם, מכילה אמנם כ־600,000 מלה, אבל אפילו בלשנים מופלגים אינם מכירים אלא כמה רבבות מלים, לכל היותר. שיקספיר, למשל, הסתפק ב־16,000 מלים, וחלק גדול מהן אינן בשימוש עוד (אם כי בינתיים נוספו לשפה האנגלית אלפי מלים חדשות, בעיקר בתחומי הטכנולוגיה). 20,000 מלים הן די והותר למטרות שנועדה להן המערכת החדשה, אך זהו רק חלק מן הפתרון.

אחת הבעיות, אם לא העיקרית שבהן, היא ללמד את המחשב לזהות מלים נהגות על־פי הפונטיקה. גם אם נניח – וזו הנחה בלתי־מציאותית לחלוטין – שכל המנהלים הדוברים במיקרופון יש להם הגיה נכונה ומדויקת, עדיין צריך המחשב להבחין בין מלים שהגייתן שווה, אלא שכתיבן ומשמעותן שונים, כפי שראינו בדוגמה מדבריו של המלט שהבאנו לעיל. בעיה זו קשה במיוחד באנגלית (מערכת דומה שפותחה בשביל השפה האיטלקית פועלת בצורה טובה יותר), בין השאר משום ששפה זו מצטיינת במלותיה הקצרות (למשל, יש בה אחוז גבוה של מלים בנות הברה אחת בלבד – הקשיים במלים ארוכות, כגון temperature, קטנים בהרבה), ורבות מהן נהגות באותו אופן עצמו, או באופן דומה מאוד. לעומת זאת נהנית השפה האנגלית ממספר יתרונות. למשל, בהשוואה לשפות ההודו־אירופיות רבות אחרות, הדקדוק שלה פשוט בתכלית, ומלותיה אינן משתנות עם מקומן ותפקודן התחבירי. the boy הוא לעולם the boy, בעוד בגרמנית, למשל, מבחינים בין der Junge (כאשר הנער הוא הנושא), בין dem Jungen (כאשר הנער מופיע כמושא עקיף), וכו'. היא נהנית גם, יחד עם שאר הלשונות ההודו־אירופיות, מיתרון בולט לעומת השפות השמיות, כגון עברית וערבית: הראשונות הן מה שקרוי „שפות אנליטיות", בעוד האחרונות הן שפות סינתטיות, שמצרפים בהן תחיליות וסופיות לשמות־עצם ולשמות־פועל, כגון: „נער", נערי", „הנער", או „שמר", „שמרתי" וכדומה. פירוש הדבר, שמילון מקביל לשפה העברית צריך להכיל לא רק ערכים מילונאיים, אלא גם את כל הנגזרות של ערכים אלה, והוא יהיה, איפוא, בעל היקף גדול בהרבה.

בפני מפתחי המערכת עמדה הברירה להזין לתוך זכרון המחשב את כללי הדקדוק האנגלי (או האיטלקי וכו'), כדי לסייע לו בפענוח נכון של המלה הנהגית. דרך זו נמצאה כבלתי־יעילה ובמקום זאת נבחרה ברירה אחרת, סטטיסטית: הוזנו לתוכו המלים בצירוף שכיחותן היחסית בשפה – שפת העסקים, בעיקר – והמחשב בוחר, בתור ברירה ראשונה, את המלה השכיחה ביותר מבין אלה המתאימות לצליל. אבל כאשר הוא נוהג כך בשתיים או בשלוש מלים רצופות, שכל אחת מהן היא המלה השכיחה ביותר מסוגה, עלול להיווצר צירוף בלתי־שכיח ובלתי־הגיוני, ואז „מתחרט" המחשב ומחליף, לפי הצורך, חלק מן המלים השכיחות במלים שכיחות פחות, בעלות צליל דומה, עד שמתקבל צירוף הגיוני. התוצאה: זוהי מלאכה מייגעת וממושכת, וגם בסופה ייתכנו טעויות.

על רקע זה אפשר להבין את תשובתם של אנשי יבמ לשאלה, מתי ייהפך האב־טיפוס של המערכת החדשה למוצר בר־שיווק: „איננו רוצים להתנבא..."

לבית חפציבה

אתכם באבל באסונכם הכבד

קבוץ יראון

לקבוץ חפצי־בה

משתתפים בצערכם הכבד

קבוץ שדה נחמיה

למתי ולרפי
ולכל בית חפצי־בה

אתכם באבלכם הכבד במות בנכם

עופר ז"ל

משפחת שובס
מפיצי סרטים שבעה כוכבים

למשפחות
ולבית חפצי־בה

המומים – וכואבים אתכם
באסונכם הכבד

בית נצר סירני

תנובה

אנו משתתפים בצערן ובאבלן של
המשפחות
בקבוץ חפציבה

על האסון הכבד שארע

לבניהם

עקב האבל אנו מודיעים
על דחיית
חגיגות היובל למחלבת תל־יוסף

ההנהלה והעובדים
תנובה מחוז חיפה והצפון
ההנהלה והעובדים
במחלבת תל־יוסף

המומים מצער
ומשתתפים בכאב המשפחות
וכל בית חפציבה
על אובדן יקיריהם

אביב רון	בדדרור ראומה
אריאל אסא	בדדעת דותן
סטולרסקי יוחאי	לוי עופר
לפלר אביטל	סלוס צח
נועם ניצן	גלבוע איתן

אורט ישראל

עם כל בית חפצי־בה

המומים וכואבים
אתכם באסונכם הכבד

בית כפר סאלד

לבית חפצי־בה

אתכם באבלכם הכבד

בית גילגל

למשפחות
ובית חפצי־בה

אתכם באבלכם הכבד

בית שפיים

לבית חפצי־בה
ולמשפחות השכולות

אתכם באבלכם הכבד

בית גבת

בית חפציבה

אתכם באבלכם הכבד מנשוא

בית־כור שניצקי

להורים השכולים
ולבית חפצי־בה

אתכם באבלכם הכבד על מות

יקיריכם

בית רמת הכובש

לקיבוץ חפצי־בה

אתכם באבלכם הכבד

אגרוזן
ההנהלה וצוות העובדים

לחברים ולילדים,
ולכל בית חפצי־בה

המומים וכואבים עמכם

בית גבעת חיים מאוחד

עם המשפחות וקבוץ חפצי־בה

המומים וכואבים
את אסונכם הכבד

בית הזורע

לבית חפצי־בה

המומים וכואבים עמכם
ומשתתפים בצערכם ובצער המשפחות

פיני קבלו
מזכיר מועצת הפועלים
חברי מזכירות, חברי מליאה
ותושבי בית־שאן

למשפחות
ולבית חפצי־בה

המומים מגודל האסון
מתאבלים אתכם

בית פרוד

לבית חפצי־בה
למשפחות השכולות

מזועזעים מהאסון שפקד אתכם במות

עשרת הבנים ז"ל

משתתפים באבלכם הכבד

משקי עמק יזרעאל
ומפעלי העמק

לבית חפצי־בה

אתכם באסונכם הכבד

בית יגור

לזוהר ושייקה ברוש
בקבוץ מגידו
למשפחה ולקבוץ חפצי־בה

אתכם באסונכם הכבד

קבוץ מגידו

לבית חפצי־בה

אתכם באבלכם הכבד

אגוד התעשיה הקיבוצית

לקבוץ חפצי־בה
ולמשפחות השכולות

משתתפים באבלכם

בית משמר הנגב

למשפחות
ולבית חפציבה

אנו משתתפים באבלכם

בית חולתה

למשפחות השכולות
לקבוץ חפצי־בה
למד תקין

אתכם באבלכם הכבד

המועצה המקומית סבין
ראש המועצה
פרופ' לוצי שנן
חברי המועצה
צוות העובדים

לקבוץ חפצי־בה
ולמשפחות

אתכם באבלכם הכבד

קבוץ בית־גוברין

לקבוץ חפציבה
ולמשפחות השכולות

אתכם באסונכם הכבד

קבוץ דן ומפעליו

לקבוץ חפצי־בה

משתתפים
באבלכם הכבד

קבוץ
לוחמי הגיטאות

עיריית רמת־גן
ותושבי העיר

מביעים את צערם ואת השתתפותם באבל הכבד שפקד את המשפחות השכולות וקבוץ חפצי־בה במותם הטרגי של

ילדי המשק

אורי עמית
ראש העיר

לקבוץ חפציבה

המומים מצער
ומשתתפים באבלכם

בית קבוץ חוקוק

ליובל אריאל, למשפחה
ולקבוץ חפצי־בה

אתכם באבלכם הכבד על מות הבן

אסא אריאלי ז"ל

בתאונה הקטלנית

מחבריך בקואופרטיב
בית שאן חרוד

למשפחות השכולות
וקבוץ חפצי־בה

למודי אסון וצער
אנו כואבים
משתתפים עמכם באסונכם הכבד

קבוץ כפר מנחם

תושבי מושב ניר־יפה בחבל תענך

אבלים על מותם הטרגי של

תשעה מבני קבוץ חפציבה
ומדריכם

שנספו בשובם לביתם

הנהלת המושב וחבריו

לבית חפצי־בה

אתכם
באבלכם הכבד

בית רמת יוחנן

למשפחות השכולות
ולבית חפציבה

אתכם באבלכם הכבד

ביטוח חקלאי

לבית חפציבה

המומים וכואבים
באבלכם הכבד

חשב
היחידה
הבין־קיבוצית
לשרותי ניהול

עיריית הרצליה

לבית חפצי־בה
ולמשפחות האבלות

המומים כואבים ומשתתפים
באבל הכבד על האסון
הנורא שפקד אתכם – אותנו

תושבי העיר הרצליה
חברי מועצתה
ראש העיר אלי לנדאו

הועדה המקומית לתכנון ולבניה
נתניה

ניתנת בזה הודעה כי לועדה הוגשה בקשה לאישור תוספת/בנית מגורים לבית על חלקה 64 בגוש 8251 רח' טרומפלדור מס' 39, בנתניה הקלה מבוקשת: מדרגות יציאה לגג.
את התכנית 172/86 ניתן לראות במשרדי הועדה. התנגדויות אפשר להגיש משך שבועיים מיום פרסום הודעה זו.

י. אלראי
יו"ר הועדה המקומית

הודעה

ועדה מקומית לתכנון ובניה מודיעה ועל פי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה שהוגשה תכנית לאישור בגוש 4906 חלקה 1080 רח' אירוס.
בתכנית זו מבוקשת הקלה של 6% מעל 40% המותרים לבניה.
אם לא תתקבלנה התנגדויות מנומקות תוך 14 יום מיום הפרסום תאשר הועדה את התכנית.

ב ב ר כ ה
יהושע היל מאיר שטרית
[illegible]
ת.ד. 3 יבנה
טל' 08-437711

הועדה המקומית לתכנון ולבניה
העיר חיפה

הודעה על־פי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על ידי קלינסקי זהב ויצחק לאשור תוספת בניה למגורים ברחוב 21 וחלקה 218 בגוש 11200 רמות רמז.
הבקשה כרוכה בהקלות הבאות:
1. עודף שטח בניה למגורים מעל למותר.
2. בליטה של 30 ס"מ למרווח הצדדי מותר.
אפשר לעיין בבקשה במחלקה לפיקוח על הבניה, בבנין העיריה, רחוב ביאליק 3, חיפה, בימים א', ג', ה' בין השעות 08.00 – 11.30.
המעונין להגיש התנגדות לבקשה, יעשה זה לפי הכתובת דלעיל, תוך שבועיים מיום פרסום זה.

איתמר יונביץ
מהנדס העיר

עיריית עפולה
הועדה המקומית לתכנון ולבניה

מודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה עפולה בקשה להיתר הקלה על־ידי: קו בנין צדדי 3,0 מ' במקום 4,0 מ' לפי קו בנין קיים. מקום הבניה גוש 16662 חלקה 74,75 רח' יהושע 25 עפולה. את התנגדות להתרת הקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית, משרד מהנדס העיריה, רחוב יהושע עפולה בשעות קבלת קהל.
אם לא תתקבל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לדיון בועדה מקומית לתכנון ולבניה עפולה והיא תחליט בדרון.

ג. הירהבין
יו"ר ועדת משנה של הועדה המקומית לתכנון ולבניה עפולה

עיריית עפולה
הועדה המקומית לתכנון ולבניה

מודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה עפולה בקשה להיתר הקלה על ידי:
אחוזי בניה 23% במקום 20% בקומת קרקע. מקום הבניה גוש 17766 חלקה 32 רח' מרכוס עפולה עילית.
את ההתנגדות להתרת ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים בתאריך הודעה זו לועדה המקומית, במשרד מהנדס העיריה, רחוב יהושע עפולה בשעות קבלת קהל.
אם לא תתקבל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לדיון בועדה מקומית לתכנון ולבניה עפולה והיא תחליט בדרון.

ג. הירהבין
יו"ר ועדת משנה של הועדה המקומית לתכנון ולבניה עפולה

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	18 – 11	מעונן
אמסטרדם	21 – 9	בהיר
בואנוס איירס	16 – 5	גשום
הלסינקי	24 – 18	בהיר
הונג קונג	33 – 27	בהיר
וינה	30 – 17	בהיר
ז'נבה	33 – 16	מעונן
טוקיו	29 – 23	מעונן
טורונטו	27 – 14	מעונן
יוהנסבורג	20 – 5	בהיר
לונדון	15 – 14	מעונן
ליסבון	29 – 18	בהיר
מדריד	35 – 15	בהיר
מונטריאול	25 – 17	מעונן
ניו־יורק	30 – 19	מעונן
סאן פאולו	27 – 12	מעונן
פאריס	31 – 16	בהיר
פרנקפורט	32 – 18	בהיר
ציריך	25 – 18	מעונן
ריו דה ז'נרו	29 – 16	בהיר
שטוקהולם	25 – 17	מעונן
שיקגו	26 – 28	בהיר

swissair

רוני רוזנטל יצא לבלגיה

מאת ניסן פרידמן

48 שעות אחרי שהוחתם על חוזה בקבוצה הבלגית פ.צ. ברוז', כבר טס אתמול רוני רוזנטל לבלגיה כדי להתחיל בעבודה.

עוד בטרם לבש רוזנטל את האימונית של ברוז', הוא למד על בשרו שקצב העבודה של המקצוענים שונה לחלוטין מהקצב לו הורגל בליגה הישראלית.

כפי שאמר השיר: "בשביל כבוד – צריך לעבוד", יצטרף רוזנטל היום לאימונים הסדירים של קבוצתו החדשה, לקראת משחקי הליגה שיחלו בסוף החודש.

אתמול בחמש אחה"צ המריא מטוסו של רוזנטל. לנמל התעופה ליוו אותו השוערים אבי רן ועופר קרן (שחליף בהפועל חיפה), ואחיו ליאור רוזנטל.

"איחלתי לו בהצלחה ושידגיש כי כולנו כאן עומדים מאחוריו", אמר ליאור, "בבית המשפחה עדיין שוררת מבוכה. טרם עיכלנו את המהפך הגדול בחיי רוני. הלוואי שיצליח".

האם, מרים, הגיבה בצורה קשה מעט למראה בנה העוזב את הבית לבלגיה הרחוקה, ואחיותיו הקטנות, יעל (18) וחגית (12) חשות גאווה מהולה בצער ודאגה.

"זה קרה מהר", אמרה יעל, "לאמא קשה מכולם, אבל היא תתגבר, ואם רוני יזכה בהצלחה, זה יהווה פיצוי למשפחה".

מקנרו עשוי לשחק נגד בקר לראשונה בטורניר סטרטון

ג'ון מקנרו, שנעדר מתחרויות במשך שבעה החודשים, חוזר למעגל מדרגי ה"פרס הגדול". מקנרו מדורג רביעי בטורניר "סטראטון" ובו זכה אשתקד.

מקנרו, שבסוף השבוע נשא לאשה את שחקנית הקולנוע טאטום אוניל, עשוי להתמודד בחצי-הגמר עם אלוף וימבלדון, בוריס בקר, נגדו לא התמודד מעולם במפגשים רשמיים.

משחקו הפתיחה של מקנרו יהיה מחר נגד בן-ארצו, היהודי בריאן טייצ'. בטורניר האחרון שלו, בינואר, נוצח מקנרו ע"י יהודי אחר, בראד גילברט.

במהלך שבעה החודשים, בהם נעדר מהזירה, "החליק" מקנרו בדירוג העולמי והוא מדורג כיום במקום השביעי.

● האוסטרי תומס מוסטר ניצח בגמר אליפות הולנד הפתוחה את השווייצי יעקב הלאשק בשלוש מערכות 1:6, 3:6, 3:6.

● ג'ים פיינ' מארה"ב גבר על הסובייטי אלכסנדר זוורב בגמר אליפות איסטנבול הפתוחה בתוצאה 2:6, 4:6.

סקורסקי הכניע ליאון ספינקס

האמריקאי רוקי סקורסקי ניצח בנוקאאוט טכני את אלוף העולם לשעבר במשקל כבד ליאון ספינקס 1.43 דקה לאחר פתיחת הסיבוב השישי של הקרב ביניהם שנערך [illegible].

מאלזיה הביסה נבחרת צ'כיה 3:3

נבחרת הכדורגל של מאלזיה גברה אתמול בקואלה-לאמפור על נבחרת צ'כית בשיעור 0:3 במסגרת טורניר המרדקה.

מערב גרמניה זכתה בדקר

האלופה האולימפית בדקר, מערב-גרמניה, זכתה בתואר העולמי בדקר לגברים, בנצחה בגמר בסופיה את מחזיקת התואר העולמי, ברית-המועצות, ביתרון פגיעות 62:70, לאחר תיקו של נצחונות 6:6. איטליה סיימה שלישית, כשגברה על ספרד 0:8 וצרפת, חמישית, ניצחה את שוויץ 5:9.

קוריה ניצחה את הולנד 5:9 ונטלה את המקום השביעי.

כידונאי מעולה ניספה בתאונת מכונית

האמריקאי בוב רוג'י בן ה-30, שהיה ב-1982 מטיל הכידון מספר 1 בתבל, נספה בתאונת מכונית כשחזר מתחרות ביוסטון. יחד עם רוג'י היו במכונית עוד ארבעה איש, כולל אלוף ארה"ב בידוי פטיש, קן פלאקס, אולם איש מהם לא נפגע.

● המאמן האנגלי ריצ'רד פייקר בן 46 נתמנה כמאמנה החדש של קבוצת הכדורגל האמאלק קהיר, עמה חתם לשנה. פייקר אימן קודם לכן את קבוצת אתניקוס אתונה.

● המתאגרף האמריקאי הצעיר מייק טייסון בן ה-20, שהכניע בשבוע שעבר את מרווים פריזייר בנוק אאוט תוך 30 שניות במשקל כבד, מדורג עתה במקום השני לטוענים לכתרו של טרבור ברביק מקנדה, אלוף העולם מטעם מועצת האיגרוף העולמית.

טייסון מדורג אחרי האמריקאי פינקלון תומאס, שהפסיד את תוארו העולמי לברביק.

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגלבוע
הודעה בדבר אישור
שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון, החליטה באישור שר הפנים, לאשר שינוי תכנית מפורטת הנקראת: תכנית מפורטת מס' 3886 שינוי לתכנית מפורטת מס' 425 – קבוץ עין חרוד (מאוחד) שהודעה על הפקדתו ביחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 2211 מיום א' אייר התשמ"ג (14.4.83) עמוד 1503 ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גושים: 23100, 23106, 23163, 23162, 23161. עיקרי מטרת שינוי התכנית: תיחום שטח הפיתוח של הקבוץ והגדר הבניה בשטח.

השינוי האמור בצורה שבו הועדה המחוזית אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגלבוע שבתל יוסף.

וכל המעוניין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

עמרם קולצ'י
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה – צפון
תאריך: כ"ו בתמוז התשמ"ו
23.7.1986

מכבי חיפה מתחילה להתאמן

מאת ניסן פרידמן

מכבי חיפה מתחילה היום באימוניה לקראת העונה החדשה. כל כדורגלני הסגל הוזמנו למפגשה הראשונה באיצטדיון בקרית-אליעזר.

האימון עצמו לא יערך על כר הדשא של האיצטדיון. לאימון הראשון אמור להגיע גם כוכב הקישור, ברוך ממן, המחלים מניתוח במפשעה. לעומת זאת ייעדר כמובן רוני רוזנטל שמתחיל היום לעבוד בברוז', וכן שחקן הרכש הארגנטיני, דניאל ברייליובסקי, שנסע למולדתו כדי להתארגן לבואו ארצה.

שינוי פני הקבוצה יאלץ את המאמן שלמה שרף להיערכות חדשה. עדיין לא ברור מה מצבו של זאהי ארמלי, שכבר הצהיר כי "סיים את הרומן עם מכבי חיפה". ארמלי אמור לשוב ארצה מחר. לאור המצב הנוכחי בקבוצה, ייתכן שילובו של "מלך שערי" הליגה לנוער, איתי מרדכי, וצעירים נוספים בסגל הבוגר.

גד אברהם במקום ה-10 בטור דה פרנס בגלשני רוח

גד אברהם ניצב במקום ה-10 בטור דה פרנס בגלשני רוח, הנערך בסולון, לאחר 370 ק"מ. עופר בוצר, שהשתתף אף הוא בתחרות זו, נאלץ לפרוש לאחר שהגלשן שלו נשבר.

ב-6 אחוז בלבד משתתפת הממשלה בתקציב הפועל

ב-6 אחוז בלבד, סכום המגיע ל-650,000 ש"ח, זו השתתפות הממשלה בתקציב מרכז הפועל לשנת הכספים 1986/87.

ישראל היא המדינה המדורגת אחרונה בעולם בסיוע הממשלה לספורט ויש להתריע על כך כל הזמן – אמר מזכ"ל הפועל, יצחק אופק, בישיבת מרכז הפועל, שדנה בנושא התקציב לשנת הכספים הבאה.

בישיבה השתתף גם יעקב ישי – מחזיק תיק הפועל בוועדה המרכזת.

תקציב מרכז הפועל לשנת הכספים 1986/87 יגיע לסכום של 10,263,000 ש"ח, גידול ריאלי של 23.5 אחוז מתקציב הפועל של השנה שעברה (8.6 מיליון ש"ח).

65 אחוז מהתקציב מופנה לסניפים – לעומת 55 אחוז בשנה שעברה ו-15 אחוז למינהל וכלליות – לעומת 30 אחוז מהתקציב שהיה בשנת 1985/86. המשך דיון על התקציב יתקיים בישיבת המרכז הקרובה.

בתחילת הישיבה התייחדו חברי המרכז עם זכרם של עשרת הנספים בתאונת הדרכים – חברי קיבוץ הזורע.

האם אלה אוהדיך, אבי כהן?

אוהדי ריינג'רס גלזגו הסקוטית, שליוו את קבוצתם למשחק האימון נגד טוטנהאם בלונדון הפגינו אלימות לשמה (למעלה), ולא ניבהלו גם מהמשטרה. תוצאות ה"קרב" פצועים גם מהמחנה הסקוטי כמו האוהד (למטה), שספג מהלומה בפניו שזבו דם. הוא עזב המגרש בלווי שוטרת.

הדיון במינוי המאמן הלאומי שוב נדחה

מאת אשר גולדשלגר

ישיבת הועדה לקביעת המאמן הלאומי הבא של נבחרת הכדורגל, שנועדה להיום, נדחתה פעם נוספת לתאריך בלתי ידוע. המגמה לדברי חברים בהנהלת ההתאחדות לכדורגל: להשהות עד כמה שניתן את נושא מינוי המאמן ועם תום החודש, שהתקציב לחישוש מאמן זר, יהיה לדון במינוי מאמן ישראלי.

חברים בהנהלת ההתאחדות לכדורגל סיפרו אתמול, כי בימים האחרונים נתבקשו להשיב לשאלה האם הם תומכים במאמן זר שיוצע או בעמיתו שלמה שרף, כל זאת לקראת הדיון בועדה לקביעת המאמן הישראלי הבא של נבחרת הכדורגל.

חברים בהפועל הודיעו אתמול, כי השלימו עם העובדה שלנבחרת הכדורגל יתמנה מאמן ישראלי.

מלמיליאן ואוחנה ממשיכים להיעדר

מאת פ. ניסן

אורי מלמיליאן ואלי אוחנה לא התייצבו אתמול לאימון הבכורה של קבוצתם, בית"ר ירושלים.

שני הכוכבים עדיין ממודרים מהעונה שלא הצליחו להגיע לעמק השווה עם הנהלת אגודתם. מלמיליאן לגבי בקשת השחרור שלו, ואוחנה לגבי תנאיו הכספיים. שחקן זה כמובן שואף עדיין לשחק באירופה.

בית"ר תתאמן בגן סאקר עד צאתה למחנה אימונים בעוד כ-20 יום. מגרש האימונים בבית וגן עובר עתה טיפול יסודי.

אופק: מעולם לא התערבתי במינוי מנהל או מאמן לנבחרת הכדורסל

מאת משה כהן

"מעולם לא התערבתי במינוי מנהל, או מאמן לנבחרת הכדורסל. וגם אין בכוונתי לעשות כך", אמר מזכ"ל הפועל יצחק אופק, בתגובה על טענתו של מנהל מכבי ת"א סמואל ("שמלוק") מחרובסקי, שאופק פסל את מועמדותו לניהול הנבחרת.

אופק הדגיש, כי מינוי המנהל לנבחרת יקבע רק באיגוד הכדורסל.

נראה שבקרב נציגי הפועל באיגוד תהיה התנגדות למינויו של "שמלוק". בעבר העלה עלידים שמו של אתמר מרזל.

כעת יש המציעים למנות את אברהם פלדה, שככל הנראה לא יבחר לקדנציה נוספת כחבר נשיאות איגוד הכדורסל. זאת משום שבכוונת ראשי הפועל ת"א לבחור במקומו את דני קורן.

יתכן גם שתעשה פניה מיוחדת לעמירם שפירא להמשיך בתפקידו כדי למנוע ריב בין מרכזי הספורט.

בעניין השמירה על תקנון התשלומים ע"י קבוצת הכדורסל של הפועל, הביע אופק דאגה עמוקה. "עד לסוף השבוע שעבר לא נרשם שום שחקן ע"י קבוצות הפועל באיגוד הכדורסל". הוא הזהיר שתעשה בדיקה קפדנית על כל חוזה וקבוצה שלא תעמוד בתקנון לא תורשה להופיע למשחקי הליגה.

חמו יסייע להפועל ר"ג

מאת משה כהן

אברהם חמו הוא התקווה והאחרונה של קבוצת הכדורסל של הפועל רמת-גן. בסוף השבוע שעבר נתבקש לסייע בארגון הקבוצה לקראת העונה הקרובה.

חמו אמר: "אני אוהב מבצעי הצלה. צריך להציל את הקבוצה. לאחר הפגישה עם שאול סודרי אהיה יותר חכם. כיום אין בכלל שחקנים בר"ג, תוך שבועיים צריכים לארגן קבוצה. המשימה קשה, אך ננסה".

ולהפועל בעית מגרש אימונים

מאת פ. ניסן

הפועל ירושלים מתחילה היום להתאמן באיצטדיון האוניברסיטה, על פי הסכם כיותר עם אסיא, כיוון שמגרש האימונים שלה בקריית-יובל עומד לעבור שיפוץ.

פתרון זה הוא זמני. המתקן באוניברסיטה ישופץ החל מהשבוע הבא, והפועל תתחיל לנדוד בין המגרשים והפארקים השונים בעיר.

המאמן החדש, יוסי כהן, אמר לשחקניו: "כל מי שרוצה לעזוב, יכנס לשיחה וננהל מו"מ מסודר ברוח טובה. מי שיחמיץ אימונים, שיישב בבית, כי לא נתייחס אליו".

● עובדיה צבי כדורגלן הפועל באר-שבע, הוצב אתמול ברשימת העברות בהתאחדות לכדורגל. צבי שיחק בעונה האחרונה כשחקן מושאל בקבוצת הפועל לוד. שחקן נוסף שהוצב ברשימת העברות הוא אלי לוי מבית"ר רמלה.

ציפי רובין המצטיינת במשחקי סוטקמנדויל

הישראלית ציפי רובין, שזכתה בשלוש מדליות זהב, נבחרה לספורטאית המצטיינת במשחקי סטוקמנדוויל לנכים. בין הגברים נבחר הכוויתי פאוד עארק.

נבחרת הנשים של ישראל בכדורסל דורגה רביעית, לאחר שהפסידה ליפאן 47:28. נבחרת הגברים סיימה שישית, לאחר שנוצחה ע"י בלגיה 54:43.

ג'קי ג'ונר נוחתת על שיא עולמי. האמריקאית ג'ונר שיפרה ביוסטון את שיאה העולמי בקרב 7.

ג'וינר שיפרה שוב את שיאה העולמי בקרב 7 – 7161 נק'

האמריקאית ג'קי ג'וינר שיפרה אתמול בפסטיבל הספורט ביוסטון בפעם השניה תוך 26 ימים את שיאה העולמי בקרב 7.

ג'וינר בת ה-24 צברה בתום שבעת המקצועות 7161 נקודות ושיפרה ב-13 נקודות את שיאה שנקבע במסגרת משחקי ה"רצון טוב" במוסקווה.

במהלך התחרות ניתרה ג'וינר לרוחק 7.03 מ' ושיפרה בשני סנטימטר את השגה במקצוע זה. לאחר מכן הטילה כידון למרחק 50.12 מ' ובמקצוע האחרון ריצת 800 מ' קבעה זמן של 2:09.69 ד' ושיפרה כאמור את שיאה העולמי.

ג'וינר צברה ביום השני של התחרות 3013 נקודות והיתה בכך לספורטאית הראשונה שצברה יותר מ-3000 נקודות בשלושת המקצועות האחרונים של קרב ה-7.

בתחרויות נוספות באתלטיקה זכה ארל בל בקפיצה במוט עם הישג של 5.81 מ'. מייק קונלי ניתר משולשת למרחק 17.50 מ'. וטום פטרנוף הטיל כידון למרחק 80.68 מ'.

שיאנית העולם ב-100 מ', אבלין אשפורד, הוליכה את נבחרת קליפורניה להישג נאה 42.49 שנ' במרוץ השליחים 4 X 100 מ'. במרוץ הגברים העניק קרל לואיס הנצחון לקבוצתו עם הישג של 38.52 שנ'. אך ההישג בוטל בגלל פסילת אחד הרצים.

גרג לוגאניס ניצח גם בקפיצה ממגדל בגובה 10 מ' כשצבר 1,344.45 נק'. בין הנשים ניצחה בישל מיצ'ל (908.97).

מנכ"ל שירות התעסוקה
מינהלת השרות וחבר העובדים
אבלים על מותו של
דב כוכבי ז"ל
ממניחי היסודות של משרד העבודה
ומעצבי דמותו

ביום רביעי 6/8/86 א' באב תשמ"ו
ימלאו ארבע שנים למותו של חברנו
פנחס פרידמן ז"ל
העליה לבית הקברות בשעה 17.30
המשפחה
ובית אגודות יעקב מאוחד

קרן הגימלאות המרכזית
של עובדי ההסתדרות בע"מ
משתתפים בצערה של חברתנו לעבודה
רות ברנדפלד
במות האם
מלכה אבישר ז"ל
ומביעים תנחומים למשפחה
ההנהלה והעובדים

אנו משתתפים
בצער המשפחה
במות חברנו הגימלאי
סעדיה ברזילי ז"ל
הארגז בע"מ

למשפחת אוריאלי
אנו משתתפים באבלכם הכבד
על מותו של
נחמן ז"ל
מנהלנו לשעבר
בית "עם עובד"

אנו משתתפים בצערו של חברנו לעבודה
ברונווסר איזידור
במות אביו
ווילהם ברונווסר ז"ל
ומביעים את תנחומינו למשפחה
בתי זיקוק לנפט בע"מ
ההנהלה ועדות העובדים

למשפחת לוי
ולבית רמת הכובש
משתתפים בצערכם במות
ראובן לוי ז"ל
בית גבעת חיים מאוחד

במלאת ארבע שנים לפטירת יקירי
דויטשר אליעזר (מקס) ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שלישי
כ"ט בתמוז תשמ"ו 5/8/86 בשעה 5.15 אחה"צ
בבית העלמין הישן בחדרה
הסעה מרח' הנשיא 9
דויטשר לובה

למשפחת אומן היקרה
מזועזעת לצער ויגון הכבד
שפקד את המשפחה
בהילקח מאיתנו
יעל היקרה
אהובתנו טהורת הלב ויפת הנפש,
שטיפלה בהרבה עולים כמונו
במסירות ללא גבול
שלכם
פולה שידלצקה
לונדון

של היום הוא חדש

להברתנו סוניה וילצ'ינסקי
אתך באבלך במות
בעלך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף מרכזי – ההנהלה והעובדים

להברנו מוריס אברבוך
אתך באבלך על מות
אביך
מבית נוה-אור

למשפחת לוי
ובית רמת הכובש
אתכם באבלכם על מות
ראובן ז"ל
בית שפיים

משרד הבטחון
קרן ההתנדבות לבטחון ישראל
משתתפת באבל המשפחה וקבוץ שפיים
במות יקירם
אברהם ברום ז"ל
חבר הנהלת הקרן

למשפחת ברום ולקבוץ שפיים
על מותו של ידיד ביתנו
אברהם ברום ז"ל
אתכם באבלכם
בית עין חרוד מאוחד

לבית שפיים
ולמשפחת ברום
משתתפים באבלכם הכבד במות
אברהם ברום ז"ל
מבוני בית התנועה הקיבוצית
משקי עמק יזרעאל
ומפעלי העמק

למשפחת ברום ולקבוץ שפיים
משתתפים באבלכם על מותו של
אברהם ברום ז"ל
מנכ"ל משרד החקלאות לשעבר
שר החקלאות
הנהלת המשרד
וחבר העובדים

למשפחה
ולקבוץ שפיים
אתכם באבל על מות
אברהם ברום
בית כברי

למשפחת ברום
ולקבוץ שפיים
משתתפים בצערכם ובאבלכם במות
אברהם ז"ל
איש ההגות והמעש
סמינר הקיבוצים תל-אביב

למשפחת ברום
ולקבוץ שפיים
אתכם באבלכם על מות
אברהם ברום ז"ל
בית גבעת חיים מאוחד

לשרה, לבני המשפחה
ולבית שפיים
על
אברהם ברום ז"ל
שליח נאמן וחבר
אבלים
יד טבנקין, אפעל

מסל של מרזנה

רעיון נולד! (ב')

שירותים קטנים־גדולים לעסוקים

בלי מתח

„חוות הבריאות רחובות" הוא שמו של מטה־כללי המספק גישה כוללנית להוראת בריאות לישראלים, באמצעות מזון פחות עשיר, התעמלות והפחתת מתחים. חלק מהשיעורים מתקיים בבית קטן ברחובות, שדרות חן 57, והרצאות רבות אחרות מתקיימות בסופי שבוע במלונות שונים בארץ. יזום ומנכ"ל ד"ר מיכאל כץ, שהוא כימאי־ביולוג. את „התיאוריות" שלו פיתח ד"ר כץ על יסוד מקורות שונים, מעיקבו. אמריקאיים. „אין כאן מיסטיציזם, לא צמחונות ולא שום קיצוניות", הוא אומר. מקצועו מקנה לו רגישות וידע על תגובות כימיות בגוף על מיני מזונות ועל מתחים.

סופשבוע אופייני במלון ש„חוות הבריאות" מארגנת, כולל שהות במלון נוח עד מפואר, בדרך כלל בקבוצה של אנשים מאותו משלח־יד (נשים וילדים באים גם כן), ותוכנית מיוחדת של הרצאות כמו „איך לרזות בלי דיאטה", „הקטנת החשיפה למחלות לב", „טכניקות למניעת לחצים יומיים בעבודה" וכו'. כמו כן ניתנים שיעורי התעמלות. העובדה, שבשביל כמה מקבוצות סופשבוע מעין זה, מתייחס לענייני עבודה ואפשר להוריד את ההוצאות ממס ההכנסה – יש בה עצמה משום הקלה על מתחים. פרטים אפשר לקבל במשרדי „חוות הבריאות", רח' גורדון 29 רחובות, טל. 08־476723 או 08־461470.

יומולדת כבקשתך

את שתי בעלות הרעיונות הבאים אני פשוט מעריצה, אף אם לא הייתי יכולה לעשות כמותן. האחת מארגנת מסיבות יום הולדת לילדים והשנייה עוטפת מתנות.

מארגנת את המסיבות רותי סובול, ילידת אמריקה, והיא עושה זאת בתוך חנות לצעצועים ברמת אביב ושמה „עוץ לי" (ממש כמו חציו של שם המחזה, שסיומתו היא „גוץ לי"). ואכן, אם מדובר בעצות, החנות מתכוונת לארגן, החל מספטמבר, סדנאות להורים הרוצים להדריך את שעות המשחק של ילדיהם. לרותי סובול השכלה ונסיון כיועצת חנוכית בבתי ספר; שותפתה ענת רייזמן־לוי למדה שפת קלאסיות והיסטוריה.

ל„תכניות התעסוקה" למסיבות שתי גירסאות: בזולה יותר מקבלים ההורים ערכה של ציוד והוראות שמאפשרות להם לנהל מסיבה לכ־30 ילדים בכיתות א' – ו' או צעירים יותר. הערכה מאפשרת העסקה בלתי פוסקת של הילדים, בדרך כלל סביב נושא מסויים. ערכה מסובכת, למשל, היא ערכת „פאזל משימות" שיש בה משימות כמו הכנת חבל מבדים שונים וכתיבת שיר. על השלמת משימה מקבלת הקבוצה חתיכה מהפאזל. המשימה האחרונה היא ניקוי החדר. ערכה אחרת היא תיאטרון בובות, שהילדים גם משתתפים, גם צופים, וכל ילד מקבל דגם של בובה לקחת לביתו.

שכירות הערכה עולה 50 ש"ח אבל רוב ההורים מעדיפים לשלם 100 ש"ח שתמורתם תבוא אחת ממנהלות „עוץ לי" לנהל את המסיבה. רעיונות למסיבות הם רבים ומגוונים, גם מסיבות מים, היכן שיש בריכה ומסיבות שוקולד („שוקולד כהה התאהב לו בשוקולדה לבנה..."). הורים שרוצים קלטת וידיאו מהמסיבה יקבלוה תמורת מחיר כללי של 200 ש"ח. את שירותי „עוץ לי" יש להזמין שבועיים מראש, (אין מספקים כיבוד) הם שוכנים ב„מרכז טאגור", רמת אביב, טל' 03־428696, ומוכנים לצאת לכל סביבות תל־אביב רבה.

עטיפה במתנה

אני מאלה שחושבים הרבה איזו מתנה תתאים למקבל, אבל לגמרי לא איכפת לי איך היא עטופה. לשותפות החדשה של שתי עולות מדרום אפריקה יש גישה שונה לגמרי לעניין. השתיים הן גרין קאלנק מכפר סבא והלדה בראון מרעננה, והעסק נקרא „מחשבות מתוקות". הן סבורות שעטיפת המתנה – לדעתי, „הצגתה" – חשובה לפחות כמו המתנה עצמה. השתיים מכינות גם חבילות מכילות כמה פריטים, הכל עטוף ומקושט בצלופן, בסרטים ובצבעים, ויש מתנות לכל מיני הזדמנויות, מ־10 ש"ח עד 50. באיזור השרון אפשר גם לבקש משלוח לבית מקבל המתנה. קאלנק ובראון עובדות בביתן, והטלפונים 052־24944 ו־052־451426.

לשכחן תאריכים

ו...במעט שכחתי: לאנשים כמוני מזומן עכשיו שירות תזכורות מקצועי הנקרא חת"ז. (חברת תזכורות). בעד 69 ש"ח לשנה יזכירו לך עד 10 תאריכים חשובים, כמו ימי הולדת, ימי נישואין וכו'. רעיון מבריק זה הוא של יצחק פרנקנטל, שמשפחתו היתה בעלת גלידות „סנוקרסט". בעד תשלום נוסף יכול הלקוח גם לקבל משלוח של פרחים לכמה יעדים בכמה תאריכים. פרנקנטל מפעיל את השירות באמצעות מחשב בביתו שבמושב גמזו, ת.ד. 33, מיקוד 73130, מס טל. 08־247524 ו־08־247628.

חת"ז מבטיח „סודיות", כך שהתזכורת תגיע אך ורק למי שהזמין, לא למי שאותו רוצים להפתיע. ואם השירות עצמו שכח להזכיר מבטיח איש חת"ז פיצוי ללקוח פיצוי בערך של 100 דולאר.

נוסטלגיה אתיופית ופינת־חי בקצרין

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

פינת־חי בסגנון אתיופי הולכת ומוקמת בימים אלה בקצרין שברמת הגולן, ביוזמתם של עולי אתיופיה המתגוררים בעיר. במרכזה – ביקתה אתיופית כפרית טיפוסית ולצידה מתקני משק אתיופיים טיפוסיים שהביאו עמם העולים החדשים, והם אשר יטפלו בכלים וישתמשו בהם.

בביקתה ההולכת ונבנית בלב פינת החי בקצרין יאוחסנו דברי המזון המיועדים לבעלי החיים במקום. אלה, אגב, אינם ילידי אתיופיה ולא הובאו על־ידי העולים. באמצעות הביקתה האתיופית יוכלו המבקרים בפינת החי ללמוד על אורחות החיים של האתיופים ועל הדרכים המקוריות של העולים לחיות ביחד עם בעלי החיים בטבע.

פינת החי „האתיופית" בקצרין תהווה, כך מקווים פרנסי העיר, מוקד משיכה למטיילים ומבקרים ואף לתושבי העיר והאזור.

שמעון וייס

חפש את החופש

לאמהות המנהלות „טבלת יאוש", של החופש הגדול:

אם ילדך סיים את הקייטנה / לא רצה בכלל ללכת, הוא משועמם מלראות טלוויזיה / בריכה / סרטים / סבתות / בני דודים בקבוצים – לפניך הצעה מסוג אחר: ב„קריית הטבע" שהוקמה בדרום תל־אביב ניצב ועומד על תילו הגן הזואולוגי של החברה להגנת הטבע, שהרעיון הבסיסי שלו הוא הכרת עולם החי והצומח של ארצנו.

ילדים, החל מגיל בית הספר היסודי, מתקבלים בברכה רבה, לעזרה בעבודות בגן, בין השעות 16.10 – 10.30. הם מטפלים בבעלי החיים אשר בגן, מאכילים את נוגה (תינוקת־ במבי) מבקבוק של תינוקות, מנקים את כלוב העופות הדורסים, אוגרים חוויות וחוזרים הביתה עם הרבה סיפוק ופחות קיטורים ואם יש מזל, גם קצת עייפים.

קרית הטבע בבית־הספר־שדה „איילון", רחוב הרצל 155, אבו־כביר. (מול מוסכי „בזק", חברה לתקשורת. בין הרחובות דרך בן־צבי מדרום ורחוב קיבוץ גלויות מצפון).

בלהה דבורי

קיבוצים מארחים ילדים נכים

כ־80 ילדים נכי איל"ן במצב קשה, בגילאי ביה"ס, שלא נמצא להם מקום מתאים בקייטנות רגילות מתארחים בימים אלה ללא תמורה, בקיבוצי הפועל־המזרחי: טירת צבי, עין הנציב, שדה אליהו, שלוחות, עין צורים, עלומים ולביא. הקייטנה אורכת שבוע ימים ובילדים מטפל צוות מיוחד.

מחווה זו של הקיבוצים פתרה, כך אומרת חנה לאור מאיל"ן, את בעיית הילדים הנכים בתקופת הקיץ, לפחות בחלקה.

פטנט עם „פטנט"

גם באופנת הסריגים רושמים פטנטים וכך עשתה האופנאית מאגי, בעלת בית האופנה לסריגים „מאג", כאשר רשמה לאחרונה פטנט במשרד הפטנטים על שילוב צבעים ודוגמאות ב„פטנט" של הסריג. היא עושה את השילוב בעזרת המחשב וטוענת שהוספת צבעים בדוגמאות לפטנט בלי המחשב היא פשוט בלתי אפשרית.

את החוטים לבית־האופנה־המפעל, רוכשת מאגי ב„ריקלנר" יעדה וב„אדרת": 40 עובדים מועסקים במפעלה: השוק המקומי הוא [illegible] ומכירותיה בשנה האחרונה: כמיליון וחצי דולאר. מאגי, אשה עם טמפרמנט אומרת: „אני אוהבת להתלבש – ולהלביש נשים". סריגיה הם, לדבריה, במתכונת של „כבס ולבש – ללא חשש". אין צורך במכונת כביסה, די להשרות את הבגד בקומץ סבון, לשטוף ולתלות „אין צורך בגיהוץ. מומלץ לעצלניות."

הגיזרה של הסריגים אינה לדוגמניות חטובות גוף בלבד. וברוב הסריגים – היא פשוטה, זרוקה וחופשית „נוזלת" לצד הכתפיים, במין אי־איכפתיות נונשלאנטית.

אורה סימונבסקי

לא רק לאוהדות מפד"ל

ספר הדוגמאות לכיפה הסרוגה / מאת אושה גולדברגר, 77 ע'.

ספר זה הינו אוסף של 132 דוגמאות, חלקן מוכרות וחלקן חדשות, לכיפה הסרוגה.

כל סורגת, מתחילה ומתקדמת, תוכל למצוא בספר משהו לרוחה ולכישוריה: החל מדוגמאות קצרות, בעלות צבע אחד [illegible] לדוגמאות ארוכות, המשלבות כמה צבעים. חבל רק, שאלה אינן ממויינות לפי דרגות קושי וכן לפי מספר הצבעים שבהן.

מגוון נושאי הדוגמאות רחב: מן החי (פרפרים ופילים), מן הצומח (פרחים שונים) וכן צורות גאומטריות מעניינות למבוגרים. דוגמה מקורית במיוחד היא זו המשלבת את הפסוק „לשנה הבאה בירושלים" עם תמונת העיר.

מאשה גורמן

רווי מדי

איור של גיל אלקבץ

בימים קשים אלה, כשסעודה טובה היא אחת הנחמות הקטנות שעוד נותרו לנו, גואה כידוע תעשיית ספרי המזון – ודומה כי מחוץ למתכונים אסקימואיים כבר פורסמו במסגרת להיטי המו"לות הישראלית כל סוגי המזון בעולם, לארצותיהם ולשבטיהם. אך מכיוון שלהצלחה אין אומרים „לא", אנו צפויים, כנראה, להמשך פרטני – וכמו שזכינו לספרי מתכונים איטלקיים ולספר מתכונים של יהודי איטליה, נזכה בוודאי לספרי בישול ממטבחי דרום־צרפת, מזרח תוניס, שוודיה התיכונה, שבטי הפיגמי באפריקה, או (מה שיותר אקטואלי) ספרי־מתכונים מסורות המטבח האיראני.

ומכיוון שהמדובר בהצלחה, הספרים החדשים הם מהודרים יותר, אלבומיים יותר, כרומאיים יותר, עשירים ויקרים יותר. קחו למשל את הספר שבו אנו עוסקים עכשיו, בפה מלא שומן, הנוטף על הסנטר, „פאפריקה", שכתב העיתונאי טומי לפיד יחד עם המו"לית־מתכוניאית־חולצת הענף רות סירקיס (ובהוצאתה): רק הצוות שהתרוצץ סביב עריכת הספר יכול לאכלס אוטובוס־תיירים בודאפשטי בינוני: מחברים ומעצבים, צייר וגרפיקאית וצלמת ואנשי צוות ההוצאה לאור, מדפיסות ועורכים ומשכתבים וטועמים ויועצים וכל השאר.

התוצאה היא אלבום מהודר, 256 עמודים, העונים על הקביעה שבשער „פאפריקה", לאמור „כבה מבשלים ההונגארים" – והשאלה שלנו היא, במקרה זה, מה אוכלים הישראלים מכל מה שמבשלים ההונגארים? בדרך לתשובה הזאת אנו עוברים את ההיסטוריה של המטבח ההונגארי (שבא לידי ביטוי, החן – לא כולם יסכימו להגדרה זו – הבוטה של יוסף לפיד ובתיבתו הקולחת), לומדים, למשל, שאת הפאפריקה, שהפכה לסמל המטבח האופי ההונגארי, הביא אליה הכובש התורכי, עם דברים טובים אחרים כמו כרוב ממולא וקפה, במאה ה־16 או ה־17, ושהמסעדה ההונגארית המפורסמת ביותר היא „גונדל", ליד גן החיות של בודאפשט. בדרך לתשובה אנו עוברים גם את נסיונה של המו"לית השותפה־לכתיבה לנַסֵּחַ אמירה על הפוטנציאל הקולינארי של הישראלים שבאוכל ההונגארי – אבל סירקיס מסתפקת בהרגשת קשיים טכניים (חוסר כמה מן המצרכים, השוני במצרכים קיימים כקמח, פירות, בשר ודגים. הקושי הגדול יותר, יחסית, להגיע לתוצאות מדוייקות וטובות), או קשיים על רקע דתי (המצריך תחליפים כמו מרגרינה ושמנת צמחית במקום חמאה ושמנת במאכלי בשר, או אווז ועגל מעושנים במקום הדבר האחר המעושן) ובאמירות על האוכל „המקסים, מסביר פנים ומשמח. אוכל של נהנתנות" ושל „שמחת־חיים פשוטה ובסיסית" – עד שאינך יודע אם רק על האוכל ההונגארי כוונתה או גם לתכונותיו של שותפה לכתיבה.

כך או כך, אין כאן התייחסות עמוקה ורחבה יותר (ומסיבות מסחריות מובנות, כנראה) לשאלה שהוצגה בפתח סקירה זו. לא נראה לי שהאוכל ההונגארי עתיד לכבוש לו מקום בתוכנו כמו האוכל הסיני, המזרחי או אפילו הצרפתי. מתכוני לפיד־סירקיס, עם תחליפים או מתוך נאמנות למקור, רווים חמאה, שמנת, קמח, שומן, סוכר, שמן, גלדי עוף וכל מיני דברים הטובים להונגארים ולשאר אירופאים במזרח הקר שם, מצד האופי, מצד הטעם ומצד הדרישות הגופניות – ואינם טובים, מגרים או מפתחים את הישראלי. ומכיוון שהם־הם נשמת אפו של המטבח ההונגארי, וכל „התאמה" לאקלים, לתרבות, להרגלים, לטעמים ולאופי הישראלי, רק תפגע באותנטיות שלו, נראה לי שהוא יישאר אפיזודה. כלומר, מדי שנה או שנתיים אפשר לנסות מתכון הונגארי, להגיד „לא רע" – כל מה שניסיתי עד כה ממטבח זה עונה להגדרה זו. אין התלהבויות מיוחדות – או לצאת לבילוי ערב במסעדה ההונגארית, עם כנר ומוסיקה צוענית, וזהו.

יש בספר מרקים מתפוחי אדמה, מדגים, מרק גולאש, מרק עם כופתאות, מרק הוללים עם כרוב חמוץ ונקניק, בשר וירקות וכל מיני דברים

פפריקה/ יוסף לפיד ורות סירקיס / רות סירקיס מו"ל בע"מ

קטנים אחרים („מוגש בשעות הקטנות, אחרי מסיבה עליזה... תמיצתו מפיגה את רישומו של האלכוהול. בהונגריה זהו מרק חובה בליל הסילבסטר" – ציטוט), ועוד. ויש מיני צלי וגולאשים וראגו ואומצות והמין („סולת", בהונגרית) והרבה מתכונים שמשלבים בשר עם כרוב וממולאים ותבשילי עוף עם בצקניות ובלעדיהן וגם מתכוני אווז וברווז קרים וחמים ודגים ותבשילי ירקות ומאכלי איטריות, כופתאות וחביתיות ועוגות וטורטים וקינוחים מתוקים. הכל שופע, גדוש, בלא. קצת גדול עלינו.

הנה דוגמא מן הספר, מתאימה לקיץ, אופיינית ולא־אופיינית גם יחד, מרק קישואים קר, שהמחברים מכנים אותו גם „התשובה ההונגרית לטראטור".

החמרים (6 מנות)

50 ג' חמאה, 1 בצל קטן פרוס, 1 גבעול סלרי קצוץ, 1 גזר קצוץ, 750 ג' קישואים, 1 תפוח אדמה, 6 כוסות מים, 2 כפות אבקת־מרק בטעם עוף, 1 כפית מלח, חצי כפית פלפל שחור. 1 כף שמיר קצוץ. כוס כוס שמנת לקצפת או חלב. 1 גביע שמנת חמוצה.

ההכנה

1. ממיסים בסיר גדול את החמאה ומטגנים בה את הבצל, הסלרי והגזר, עד שיתרככו, אך לא ישחימו.
2. קולפים את הקישואים ואת תפוחי האדמה וחותכים לקוביות קטנות. מוסיפים אותן לסיר, יחד עם המים, אבקת המרק, מלח פלפל. מבשלים עד שגם ירקות אלה יתרככו.
3. מסננים ודוחסים את הירקות דרך מסננת חזרה אל הנוזלים. מוסיפים את השמיר ומבשלים על סף רתיחה, 2 דקות.
4. מוסיפים בבחישה את השמנת לקצפת או את החלב. טועמים ומתקנים תיבול. מקררים במקרר.
5. מגישים קר. מציעים שמנת חמוצה בנפרד, כתוספת.

גבוה לא רציני, חם

מאת ורדה צימרמן

הבשורה החשובה ביותר לחורף הקרוב, על־פי מרכזי האופנה העולמית היא: חזרה לאופנה עלית. אם בשנים האחרונות שלטו אופנת־הרחוב והביגוד המובן, הרי עתה ניכרת מגמת חזרה ליוקרה של ה„הוט קוטור". שני הסמנים העיקריים באים ממילאנו ומפאריס: ג'יאנפרנקו פרה, הארכיטקט האיטלקי שפנה לביגוד, הציג עתה בפעם הראשונה קולקציה של אופנה עילית. הסיבה: „הייתי זקוק לאתגר", הוא אמר ולימודיו את המקצוע החדש בכלל פרימת שמלות של דיור, בלנסיגה, שאנל ושיאפרלי במשך ששה חדשים. הביקורת, אגב, לא התלהבה. היא אהבה יותר את דגמי העילית של ולנטינו, שיצר הפעם צללית ארוכה יותר (בניגוד לקצר שהראה בעונה הקודמת) שבמרכזה חצאית רחבה וארוכה, ג'קט קצר וצמוד למותן וחולצת צמר בעלת צווארון מגולגל. מערבת סוויד עם פלנל, ג'רסי וקטיפה וכן פרווה לצווארונים ולדופתים. בפאריס מתבלט כריסטיאן לקרואה, מעצב בית פאטו הוותיק, בן 34. הוא מאמין כי האופנה העילית אינה צריכה לקחת עצמה ברצינות יתרה, ואין היא מכוונת רק לעיצוב חליפות קלאסיות. הקולקציה החורפית שלו מושפעת מן המערב הפרוע האמריקאי. משמלות־מארדות־של־סאלונים. ומערכות בנוסח דיוויד קרוקט.

- בתמונות, למעלה משמאל לימין: בית שאנל; פייר באלמיין; עמנואל אונגרו; ג'יאנפרנקו פרה; נינה ריצ'י. מלמעלה למטה: פייר קארדן; כובע של אריק מונטסון לקולקציה של באלמיין.